

Απόφαση ΕΠΑ:15/2023

Αρ. Φακέλου: 11.17.020.05/ 8.13.006.011.001

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2022

Καταγγελία κ. Α.Π εναντίον του Παγκύπριου Συνδέσμου Εκτιμητών Μηχανοκινήτων

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού

κα Λουκία Χριστοδούλου	Πρόεδρος
κ. Ανδρέας Καρύδης	Μέλος
κ. Παναγιώτης Ουστάς	Μέλος
κ. Άριστος Αριστείδου Παλούζας	Μέλος
κ. Πολυνείκης-Παναγιώτης Χαραλαμπίδης	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 23 Μαρτίου 2023

ΑΠΟΦΑΣΗ

1. Εισαγωγή

Αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης αποτελεί η καταγγελία που υπέβαλε στις 20/05/2020¹ στην Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (εφεξής η «Επιτροπή») ο κ. Α.Π (εφεξής ο «καταγγέλλων») εναντίον του Παγκύπριου Συνδέσμου Εκτιμητών Μηχανοκινήτων αναφορικά με πιθανολογούμενες παραβάσεις του άρθρου 3(1)(α) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυαν, και της αντίστοιχης διάταξης του άρθρου 101(1) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΣΛΕΕ»).

¹ Η εν λόγω καταγγελία έχει αποσταλεί στην Επιτροπή δια ηλεκτρονικού μηνύματος ημερομηνίας 20/05/2020 και η επιστολή φέρει ημερομηνία 13/05/2020.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στις 23/2/2022 τέθηκε σε ισχύ ο περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμος του 2022 (Ν. 13(Ι)/2022) ο οποίος κατήργησε τους περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμους του 2008 και 2014. Ο εν λόγω Νόμος τροποποιήθηκε στις 14/11/2022 (Ν. 169(Ι)/2022). Οι εν λόγω Νόμοι περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού του 2022 – βασικός και τροποποιητικός - θα αναφέρονται στο εξής ως ο «Νόμος». Σύμφωνα με τις μεταβατικές διατάξεις του Νόμου (αρ.72(3)), η διαδικασία διεκπεραίωσης υποθέσεων, οι οποίες κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του που εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής εξετάζονται με βάση τις διατάξεις του εν λόγω Νόμου.

Ειδικότερα, το άρθρο 72(3) του Νόμου, προνοεί τα ακόλουθα: *«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του εδαφίου (4), διαδικασία διεκπεραίωσης υποθέσεων, εξέτασης καταγγελιών και διενέργειας αυτεπάγγελτων ερευνών, περιλαμβανομένης της διαδικασίας λήψης προσωρινών μέτρων οι οποίες κατά την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου εκκρεμούν ενώπιον της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού που είχε ιδρυθεί δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 8 των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2008 και 2014 θεωρούνται εκκρεμούσες ενώπιον της Επιτροπής και εξετάζονται με βάση τις διατάξεις του παρόντος Νόμου».*

Δεδομένων των πιο πάνω, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οποιαδήποτε αναφορά στις πρόνοιες του Νόμου της αφορά τους περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμους του 2022.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της στις 4/6/2020, αφού μελέτησε το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, αποφάσισε ότι δικαιολογείτο η διερεύνηση της καταγγελίας και ενεργώντας στη βάση των διατάξεων του άρθρου 35 του Νόμου, ως ίσχυε τότε, έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να διεξάγει προκαταρκτική έρευνα αναφορικά με πιθανολογούμενες παραβάσεις του άρθρου 3(1)(α) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυε τότε και την αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 101(1) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΣΛΕΕ»), που περιέχονται στην καταγγελία και να καταθέσει σχετικό σημείωμα.

Η Υπηρεσία, κατόπιν της διεξαγωγής της δέουσας έρευνας, κατέθεσε στην Επιτροπή Έκθεση Ευρημάτων ημερομηνίας 7/12/2021.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 13/1/2022, αφού μελέτησε τα στοιχεία της δέουσας προκαταρκτικής έρευνας που βρίσκονται καταχωρισμένα

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, καθώς και την Έκθεση Ευρημάτων της Υπηρεσίας ημερομηνίας 7/12/2021, ομόφωνα αποφάσισε ότι εκ πρώτης όψεως στοιχειοθετείται πιθανολογούμενη παράβαση του άρθρου 3(1)(α) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυαν, από μέρους του καταγγελλόμενου ΠΣΕΜ.

Ειδικότερα, η Επιτροπή κατέληξε ομόφωνα ότι εκ πρώτης όψεως είχε στοιχειοθετηθεί παράβαση του άρθρου 3(1)(α) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυαν, από μέρους του ΠΣΕΜ, ο οποίος ως «ένωση επιχειρήσεων» αποφάσισε να επιβάλει στα μέλη του έμμεσα ή/και αντανακλαστικά, κατώτατες τιμές τις οποίες θα μπορούσαν να χρεώνουν κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων ζημιών σε μηχανοκίνητα οχήματα. Παράλληλα, η Επιτροπή εκ πρώτης όψεως θεώρησε ότι στον κ. Α.Π που εφάρμοζε τις μη αποδεκτές από τον ΠΣΕΜ κατώτατες τιμές, επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή της αποβολής του από το Σύνδεσμο κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυαν.

Περαιτέρω, η Επιτροπή στην εν λόγω συνεδρία της επισήμανε ότι οι υπό διερεύνηση πρακτικές του ΠΣΕΜ δεν είναι σε θέση να επιφέρουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης ούτε δύναται να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορούσαν να ασκήσουν άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ των κρατών μελών κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεώρησε ότι δεν υφίστατο επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και κατ' επέκταση δεν τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 101(1) της ΣΛΕΕ, αλλά μόνο οι εθνικές διατάξεις του άρθρου 3(1) του Νόμου.

Υπό το φως όλων των αναλυθέντων στοιχείων και μέσα από την αξιολόγηση και συνεκτίμηση των στοιχείων του διοικητικού φακέλου της προκείμενης υπόθεσης, η Επιτροπή κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 13/1/2022, αφού κατέληξε στην πιο πάνω εκ πρώτης όψεως διαπίστωση, ομόφωνα αποφάσισε στη βάση του άρθρου 17(2) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυαν, να καταρτίσει γραπτή έκθεση προς ενημέρωση του καταγγελλόμενου ΠΣΕΜ περί της αιτίας που διατυπώνεται εις βάρος του. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε όπως καταρτιστεί Έκθεση Αιτίας αναφορικά με την πιθανολογούμενη παράβαση του άρθρου 3(1)(α) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, ως ίσχυαν, από μέρους του ΠΣΕΜ.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 31/05/2022, αφού σημείωσε ότι στις 23/2/2022 τέθηκε σε ισχύ ο περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμος του 2022 (Ν. 13(Ι)/2022) (εφεξής ο «Νόμος»), ο οποίος κατήργησε τους περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμους του 2008 και 2014 και επισήμανε ότι οποιαδήποτε αναφορά στις πρόνοιες του Νόμου αφορούσε το Νόμο 13(Ι)/2022, ομόφωνα αποφάσισε και κατάρτισε το κείμενο της Έκθεσης Αιτιάσεως, μετά από διεξοδική συζήτηση, αποφασίζοντας παράλληλα την άμεση κοινοποίησή του και ειδοποίηση των εμπλεκόμενων μερών. Κατά την εν λόγω συνεδρία, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε να καλέσει τα εμπλεκόμενα μέρη να παραστούν σε συνεδρία της Επιτροπής στις 11/7/2022 και επίσης να καλέσει αυτά να υποβάλουν τις γραπτές τους παρατηρήσεις εντός 21 ημερών από την παραλαβή της Έκθεσης Αιτιάσεως.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 25/8/2022, διαπίστωσε ότι η ημερομηνία που όρισε για διεξαγωγή της ενώπιον της προφορικής διαδικασίας και η προθεσμία για υποβολή γραπτών παρατηρήσεων επί της Έκθεσης Αιτιάσεων είχε διαρρεύσει χωρίς να έχει κοινοποιηθεί η Έκθεση Αιτιάσεων λόγω φόρτου εργασίας. Κατά την ίδια συνεδρία, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε να επαναορίσει την ενώπιον της προφορική διαδικασία για την Τετάρτη, 19/10/2022 και ώρα 9:30 π.μ. και να μεταφέρει την προθεσμία για υποβολή γραπτών παρατηρήσεων για τη Δευτέρα 17/10/2022 και ώρα 12.00 μ.μ..

Στις 14/9/2022, οι Εκθέσεις Αιτιάσεων παραδόθηκαν δια χειρός στα εμπλεκόμενα μέρη και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 26/9/2022 εξέτασε το αίτημα του ΠΣΕΜ ημερομηνίας 19/9/2022 για πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και ομόφωνα αποφάσισε να το εγκρίνει. Ο ΠΣΕΜ κλήθηκε για επιθεώρηση του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης στις 5/10/2022. Κατόπιν τούτου, ο ΠΣΕΜ αιτήθηκε όπως ορισθεί νέα ημερομηνία και ώρα πρόσβασης επικαλούμενος φόρτο εργασίας, καθώς και χορήγηση παράτασης δύο μηνών τόσο για την υποβολή των γραπτών του παρατηρήσεων όσο και για την μετέπειτα συνεδρία της Επιτροπής.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 05/10/2022, ομόφωνα αποφάσισε να εγκρίνει το αίτημα για εκ νέου ορισμό ημερομηνίας για πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης και ως τέτοια ορίστηκε η 25/10/2022, καθώς και να εγκρίνει το αίτημα για μετέπειτα χορήγησης παράτασης των ενώπιον της Επιτροπής διαδικασιών. Η ημερομηνία της προφορικής διαδικασίας ορίστηκε η 29/11/2022 και οι γραπτές παρατηρήσεις θα υποβάλλονταν μέχρι τις 25/11/2022.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Στις 10/10/2022, ο νομικός εκπρόσωπος του καταγγέλλοντα ενημέρωσε την Επιτροπή ότι δεν είχε πρόθεση να εμφανιστεί κατά την ενώπιον της Επιτροπής προφορική διαδικασία και ότι δεν θα υπέβαλλε οποιεσδήποτε γραπτές παρατηρήσεις.

Η πρόσβαση στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης πραγματοποιήθηκε από νομικό εκπρόσωπο του ΠΣΕΜ στις 25/10/2022. Στις 16/11/2022, ο νομικός εκπρόσωπος του ΠΣΕΜ ενημέρωσε ότι δεν κρίνεται σκόπιμη η εκ νέου πρόσβαση στον ηλεκτρονικό φάκελο της υπόθεσης.

Ο ΠΣΕΜ απέστειλε τις γραπτές του παρατηρήσεις στις 25/11/2022 και στις 29/11/2022 έλαβε χώρα η προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής κατά την οποία ο ΠΣΕΜ ανέπτυξε και προφορικά τις θέσεις του.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 16/01/2023, αφού μελέτησε ενδελεχώς όλα τα ενώπιον της στοιχεία του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών παρατηρήσεων και προφορικών θέσεων του ΠΣΕΜ, ομόφωνα αποφάσισε ότι στοιχειοθετήθηκε παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου από μέρους του ΠΣΕΜ, ο οποίος ως «ένωση επιχειρήσεων» αποφάσισε να επιβάλλει στα μέλη του έμμεσα ή/και αντανακλαστικά, κατώτατες τιμές τις οποίες θα μπορούσαν να χρεώνουν κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων ζημιών σε μηχανοκίνητα οχήματα και στον καταγγέλλοντα που εφάρμοζε τις μη αποδεκτές από τον ΠΣΕΜ κατώτατες τιμές, επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή της αποβολής του από το Σύνδεσμο.

Συνακόλουθα, η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 72(4) του Νόμου, ομόφωνα αποφάσισε όπως προχωρήσει, στη βάση του άρθρου 42(2) του Νόμου 13(Ι)/2008, ως ίσχυε, με την ειδοποίηση του ΠΣΕΜ για την πρόθεσή της να επιβάλλει διοικητικό πρόστιμο, ενημερώνοντάς τον για τους λόγους για τους οποίους προτίθεται να ενεργήσει τοιουτοτρόπως και παρέχοντάς του το δικαίωμα υποβολής γραπτών παραστάσεων επί του ύψους του προστίμου, εντός τριάντα ημερών (30) ημερών από την ημερομηνία της κοινοποίησης της απόφασής της.

Ο ΠΣΕΜ ενημερώθηκε με επιστολή ημερομηνίας 24/2/2023 αναφορικά με την απόφαση της Επιτροπής.

Στις 14/03/2023, η Επιτροπή, σε συνεδρία της, ομόφωνα αποφάσισε όπως καλέσει τον ΠΣΕΜ να υποβάλει τις εξελεγμένες οικονομικές καταστάσεις του 2022 και σε περίπτωση που αυτές δεν είχαν ετοιμαστεί, τις εξελεγμένες οικονομικές καταστάσεις του 2021.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Ο ΠΣΕΜ απέστειλε τις γραπτές του παραστάσεις στις 21/03/2023, στις οποίες επισύναψε και τον οικονομικό του απολογισμό για το 2021.

Η Επιτροπή, αφού μελέτησε ενδελεχώς όλα τα ενώπιον της στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών παρατηρήσεων και προφορικών θέσεων του ΠΣΕΜ, καθώς και των γραπτών του παραστάσεων, ομόφωνα έλαβε την απόφαση της ως ακολούθως:

2. Εμπλεκόμενα Μέρη

2.1 Α.Π (Καταγγέλλων)

Ο κ. Α.Π ασκεί το επάγγελμα του εκτιμητή μηχανοκινήτων, ήτοι, επιθεωρεί οχήματα κατόπιν λήψης σχετικών οδηγιών και προβαίνει σε εμπειριστατωμένη εκτίμηση σχετικά με το ύψος της ζημιάς ενός οχήματος, το κόστος επιδιόρθωσης του εκάστοτε οχήματος, την προ του ατυχήματος αξία του, την εναπομένουσα αξία του οχήματος και κατά πόσο η επιδιόρθωση του οχήματος είναι συμφέρουσα ή όχι, δεδομένων των ζημιών και της αξίας επιδιόρθωσής τους.

Το 2015, ο καταγγέλλων εγγράφηκε ως (φοιτητικό) μέλος του ΠΣΕΜ, ενώ εντός του 2018, ο εν λόγω Σύνδεσμος αποφάσισε να τον αποβάλει.

Ο κ. Α.Π έχει συνεργαστεί με διάφορες ασφαλιστικές εταιρείες προς τις οποίες παρείχε τις υπηρεσίες του ως ανεξάρτητος εκτιμητής.

2.2 Παγκύπριος Σύνδεσμος Εκτιμητών Μηχανοκινήτων (Καταγγελλόμενος /ΠΣΕΜ)

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Εκτιμητών Μηχανοκινήτων είναι επαγγελματική οργάνωση (Σωματείο) και έχει ως μέλη άτομα που εξασκούν το επάγγελμα του εκτιμητή μηχανοκινήτων είτε ως ανεξάρτητοι εκτιμητές είτε ως εργοδοτούμενοι σε ασφαλιστικές εταιρείες.

Ο ΠΣΕΜ ιδρύθηκε το 2003 και από το 2016 είναι μέλος του International Federation of Automotive Experts (FIEA). Ανάμεσα στους σκοπούς του Συνδέσμου συγκαταλέγεται η μελέτη και εφαρμογή μέτρων ώστε να επιτευχθεί η ενοποίηση των μηχανολόγων εκτιμητών μηχανοκινήτων και η διασφάλιση συμμόρφωσης των καθηκόντων που απορρέουν από την άσκηση του επαγγέλματος.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Ο εν λόγω Σύνδεσμος είναι συνδεδεμένος με το Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΚΕΒΕ), ενώ παράλληλα διέπεται από δικό του Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας. Ο Σύνδεσμος αριθμεί 53 μέλη.²

3. Αντικείμενο της καταγγελίας

Ο κ. Α.Π, στην καταγγελία που υπέβαλε προς την Επιτροπή στις 20/05/2020 με ημερομηνία επιστολής 13/05/2020, παρέθεσε τους ισχυρισμούς του, οι οποίοι συνοψίζονται στα ακόλουθα:

Ο καταγγέλλων, από το 2015, ασκεί το επάγγελμα του εκτιμητή μηχανοκινήτων και είναι συμβεβλημένος με την ασφαλιστική εταιρεία Γενικές Ασφάλειες Κύπρου, κατόπιν κατακύρωσης προς αυτόν προσφοράς που υπέβαλε για διενέργεια εκτιμήσεων σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή με προκαθορισμένο κόστος €45,00 πλέον Φ.Π.Α. μέχρι €90,00 πλέον Φ.Π.Α., ανάλογα με το ύψος της ζημιάς. Επίσης, αναφέρεται ότι λάμβανε εργασία από την Ύδρα Ασφαλιστική και την Κοινοπραξία Ασφαλιστών Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Μη Αποδεκτών Κινδύνων, ενώ είχε πολύ καλή συνεργασία με την ασφαλιστική εταιρεία Allianz.

Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, το γεγονός αυτό φαίνεται ότι έχει ενοχλήσει κάποια πρόσωπα του ΠΣΕΜ και ειδικότερα τον Πρόεδρο και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, έχουν χάσει τα προνόμια και/ή την αποκλειστικότητα που είχαν με κάποιες ασφαλιστικές εταιρείες.

Στις 12/10/2019, ο ΠΣΕΜ απέστειλε επιστολή προς τις ασφαλιστικές εταιρείες (και κοινοποίηση προς το Σύνδεσμο Ασφαλιστικών Εταιρειών), με την οποία ενημέρωνε, μεταξύ άλλων, ότι ο κ. Α.Π έχει διαγραφεί από μέλος του. Στην εν λόγω επιστολή, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του καταγγέλλοντα, αφήνονται σαφή υπονοούμενα για (i) τα προσόντα του κ. Α.Π, (ii) την εντιμότητα του και (iii) τον επαγγελματισμό του.

Από την κοινοποίηση της εν λόγω επιστολής ημερομηνίας 12/10/2019 και μετέπειτα, ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι δεν έχει καταφέρει μέχρι και την ημερομηνία υποβολής της καταγγελίας, να προσεγγίσει και/ή να συμβληθεί με άλλες ασφαλιστικές εταιρείες για διενέργεια εκτιμήσεων, ενώ έχει μειωθεί και ο όγκος της εργασίας που του ανατίθεται από τις ήδη συνεργαζόμενες εταιρείες.

² <https://www.autoassessorscyprus.com/μελη>

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παραθέτει ο καταγγέλλων, από τις {.....}* τον {.....}, είχε λάβει {..} εκτιμήσεις, ενώ από την αποστολή της επιστολής του ΠΣΕΜ και μετά, έλαβε {..} εκτιμήσεις τον {.....}, {.....} και {..} τον {.....}.

Ο κ. Α.Π, προέβη σε διάφορες παραστάσεις προς τις ασφαλιστικές εταιρείες και προσπάθησε να εξηγήσει τα πραγματικά γεγονότα, κάτι που εν μέρει τουλάχιστον, διέσωσε την εργασία του, καθώς, όπως ισχυρίζεται, υπήρχε κίνδυνος αποκλεισμού του.

Ο καταγγέλλων διατείνεται ότι μέχρι και την ημερομηνία υποβολής της καταγγελίας του, δεν είχε λάβει οποιαδήποτε επιστολή ή ενημέρωση από τον ΠΣΕΜ για την ισχυριζόμενη διαγραφή του, αλλά ούτε και τους λόγους για τους οποίους έχει διαγραφεί, παρόλο που μέσω του δικηγόρου του έχει αποστείλει επιστολή στον ΠΣΕΜ με ημερομηνία 2/12/2019, ζητώντας εξηγήσεις περί των όσων έχουν περιέλθει στην αντίληψη του, μέσω τρίτων.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τα γεγονότα που παρατίθενται στην καταγγελία, ο ΠΣΕΜ, στις 19/12/2018, κυκλοφόρησε επιστολή, με την οποία ενημέρωνε τα μέλη του για τις αλλαγές τις οποίες προτίθεται να εφαρμόσει σε σχέση με το επάγγελμα του εκτιμητή οχημάτων. Σημειώθηκε σχετικά στην καταγγελία ότι το επάγγελμα του εκτιμητή οχημάτων δεν είναι νομοθετικά ρυθμισμένο και η αναγκαιότητα του εκάστοτε εκτιμητή είναι για να παρουσιάσει, ως εμπειρογνώμονας ενώπιον Δικαστηρίου, την εμπειριστατωμένη άποψη του για τη ζημιά ή την αξία ενός οχήματος. Δεν είναι κριτήριο και ουδέποτε ήταν κριτήριο η συμμετοχή ή όχι στον ΠΣΕΜ, για σκοπούς αξιολόγησης του μάρτυρα από το εκάστοτε Δικαστήριο.

Ο ΠΣΕΜ, στην επιστολή του προς τα μέλη του με ημερομηνία 19/12/2018, ανέφερε μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Το τρίτο θέμα συνάδελφοι, είναι η τιμολόγηση των εκτιμήσεων από ορισμένα μέλη, που όπως φαίνεται έχουν πολύ χαμηλή αυτοπεποίθηση προς το άτομο

*** Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται/διαγράφονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο, όσο και στη συνέχεια, καλύπτονται από επιχειρηματικό απόρρητο ή αφορούν πληροφορίες εμπιστευτικής φύσεως ή/και αφορούν τον περί της Προστασίας των Φυσικών Προσώπων Έναντι της Επεξεργασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και της Ελεύθερης Κυκλοφορίας των Δεδομένων αυτών Νόμο του 2018 (Ν. 125(Ι)/2018). Ενδεικτικό της απάλειψης είναι το σύμβολο {...}.**

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

τους. Δεν γίνεται συνάδελφοι να χρεώνουν οι ισιωτές 40 έως 60 ευρώ την ώρα και ο εκτιμητής που θέλει μιάμιση με δύο ώρες να ολοκληρώσει μια εκτίμηση να χρεώνει 30 και 40 ευρώ. Αυτός που χρεώνει τόσο χαμηλά δίνει το δικαίωμα να τον αμφιβάλουν για την εντιμότητα και την ακεραιότητα του, διότι όπως λένε, αυτός που δουλεύει στην ζημιά του, από κάπου αλλού τα παίρνει.

Η στάση αυτή συνάδελφοι προσβάλει τον Σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη και γι' αυτό θα είμαστε αναγκασμένοι σαν συμβούλιο, με βάση το άρθρο 8 του Κώδικα Δεοντολογίας να προβούμε σε αποβολή τους από τον Σύνδεσμο. Γι' αυτό παρακαλώ όπως συμμορφωθούμε και να επιδείξουμε την απαραίτητη σοβαρότητα αν θέλουμε να διατηρήσουμε μια σεβάσμια εικόνα του Συνδέσμου μας».

Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, με βάση την εν λόγω επιστολή, αλλά και την διαγραφή του, καθότι δεν συμμορφώθηκε με τις επιτάξεις και τις οδηγίες του Συνδέσμου, στοιχειοθετείται ξεκάθαρη όχι μόνο προσπάθεια, αλλά και χειραγώγηση της αγοράς και καθοδήγηση προς τους εκτιμητές/μέλη του Συνδέσμου.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του κ. Α.Π στην καταγγελία, ο ΠΣΕΜ, παρά το γεγονός ότι δεν είναι νομοθετικά ρυθμισμένος, έχει καταφέρει να εντάξει ως προϋπόθεση στην κατακύρωση προσφορών του ιδιωτικού και ημικρατικού τομέα την εγγραφή του προσφοροδότη στο Σύνδεσμο.

4. Στοιχεία Προκαταρκτικής Έρευνας

Στο πλαίσιο της όλης εξέτασης της καταγγελίας, η Επιτροπή διεξήλθε με προσοχή το υλικό, τα στοιχεία και τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν κατά τη δέουσα προκαταρκτική έρευνα και βρίσκονται καταχωρισμένα εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης και, από τις δηλώσεις και τα στοιχεία που απεστάλησαν από τα εμπλεκόμενα μέρη της υπόθεσης, αλλά και τρίτα μέρη, κατά την προκαταρκτική έρευνα μέσω σχετικών ερωτηματολογίων, η Επιτροπή παραθέτει κατωτέρω τα σημαντικότερα στοιχεία που λήφθηκαν ξεχωριστά από τα εμπλεκόμενα μέρη, όπως επίσης και τρίτες μη εμπλεκόμενες στην υπόθεση ασφαλιστικές εταιρείες.

4.1 Στοιχεία από καταγγελλόμενο ΠΣΕΜ

Ο καταγγελλόμενος ΠΣΕΜ, απέστειλε τις απαντήσεις του στις 23/9/2020, σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ημερομηνίας 29/7/2020 και αναφέρει τα κάτωθι που καταγράφονται συνοπτικά:

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

- Ο ΠΣΕΜ είναι επαγγελματική οργάνωση, η οποία έχει ως μέλη άτομα που εξασκούν το επάγγελμα του εκτιμητή μηχανοκινήτων είτε ως ανεξάρτητοι εκτιμητές είτε ως εσωτερικοί εργοδοτούμενοι σε εταιρείες. Έχει ιδρυθεί το 2003 και από το 2016 είναι μέλος του International Federation of Automotive Experts (FIEA).
- Ο σκοπός του Συνδέσμου, μεταξύ άλλων, είναι η μελέτη και εφαρμογή ανάλογων μέτρων, ούτως ώστε να πετύχει τους πιο κάτω στόχους: «1) Την ενοποίηση των μηχανολόγων εκτιμητών μηχανοκίνητων και τη διασφάλιση συμμόρφωσης των καθηκόντων που απορρέουν από την άσκηση του επαγγέλματος. 2) Τον καθορισμό των προσόντων αναφορικά με το επίπεδο κατάρτισης που απαιτείται από τα μέλη σε σχέση με τους πιο κάτω τομείς: •Οδική ασφάλεια •Έρευνα σε αιτία και συνθήκες ως επίσης τη διερεύνηση και αναπαράσταση τροχαίων δυστυχημάτων. •Προσδιορισμό της προέλευσης και συνέπειας της μηχανικής βλάβης ή τροχαίου δυστυχήματος που προέκυψε σε όχημα. • Εκτίμηση ζημιάς και μέθοδος επιδιόρθωσης οχήματος. 3) Την εκπαίδευση και ειδίκευση για την πιστοποίηση πτυχιούχων μηχανολόγων μηχανοκινήτων σε μηχανολόγους εκτιμητές. 4) Τη νομική ρύθμιση του επαγγέλματος του μηχανολόγου εκτιμητή. 5) Την προσφορά διαιτησίας για συμβιβασμό σε αμφισβητούμενα θέματα. 6) Την ενημέρωση στα μέλη αναφορικά με τη νομική, επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη που αφορά το όχημα. 7) Τη δημιουργία σχέσεων και καναλιών επικοινωνίας με οργανισμούς που συνδέονται με θέματα που αφορούν την εμπειρογνωμοσύνη των μελών του, ιδιαίτερα όπως: Κυβερνητικά τμήματα, οικονομικά και πολιτικά ιδρύματα, εκπαιδευτικά ινστιτούτα, δικαστήρια, δικηγορικά γραφεία, ασφαλιστικές εταιρείες, κατασκευαστές, συνεργεία και συνδέσμους καταναλωτών και επαγγελματιών.»
- Ο ΠΣΕΜ ισχυρίστηκε πως δεν έχει δικαίωμα να προασπίζεται τα συμφέροντα των μελών του ατομικά και να τα εκπροσωπεί.
- Το νομοθετικό πλαίσιο που καλύπτει τις δραστηριότητες του ΠΣΕΜ αφορά τον περί Σωματείων και Ιδρυμάτων Νόμο του 1972 και 1997 και τους Κανονισμούς του 1973-1998 και για άλλα συναφή θέματα Νόμος του 2017, Ν.104(1)/2017.
- Οι αποφάσεις του ΠΣΕΜ λαμβάνονται από την εκτελεστική επιτροπή (Διοικητικό Συμβούλιο) και τη Γενική Συνέλευση όταν συγκαλείτε και στις

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

τακτικές συνεδρίες μια φορά το μήνα και έκτακτες όταν παρουσιάζεται ανάγκη. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία (άρθρο 10 του καταστατικού).

- Δεν απαιτείται ως προϋπόθεση η εγγραφή του εκτιμητή μηχανοκινήτων στον ΠΣΕΜ για τη συνεργασία του ή/και για να συμβληθεί με ασφαλιστική εταιρεία ή/και με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο ή/και για κατακύρωση προσφοράς με σκοπό τη διενέργεια εκτιμήσεων ή/και την παροχή εμπειρογνωμοσύνης ή και για σκοπούς μαρτυρίας στο δικαστήριο, καθώς ο σύνδεσμος δεν είναι εξουσιοδοτημένη αρχή από το Κράτος.
- Σύμφωνα με τον ΠΣΕΜ, τα κριτήρια για να εγγραφεί κάποιος ως μέλος του καταγράφονται στο άρθρο 3 των Καταστατικών (το πρώτο Καταστατικό είναι του 2003 που καλύπτει το 2015 και οι αλλαγές στο δεύτερο το 2018). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το υπό αναφορά άρθρο, για να καταστεί κάποιος μέλος του Συνδέσμου θα πρέπει να έχει ως κύριο επάγγελμα αυτό του μηχανολόγου εκτιμητή μηχανοκινήτων και οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα με το οποίο ασχολείται να μη δημιουργεί σύγκρουση συμφερόντων. Υποψήφιος για να καταστεί κάποιος μέλος μπορεί να είναι οποιοσδήποτε: 1) Ανεξάρτητος εκτιμητής (ενεργεί εκ μέρους ασφαλιστικών εταιρειών, της Κυπριακής Δημοκρατίας, δικηγορικών γραφείων ή ιδιωτών) και, 2) Εσωτερικός Εκτιμητής (υπάλληλοι που ενεργούν μόνον εκ μέρους του εργοδότη τους).
- Τα νέα κριτήρια ένταξης στον ΠΣΕΜ αποφασίστηκαν με εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου στη Γενική Συνέλευση στις 28/11/2018. Το Διοικητικό Συμβούλιο προβαίνει στην αξιολόγηση των αιτήσεων νέων μελών.
- Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καταστατικού, υπάρχουν δύο κατηγορίες μελών και πέντε βαθμίδες (δύο στην πρώτη κατηγορία και τρεις στην δεύτερη κατηγορία).
- Τα μέλη κατηγοριοποιήθηκαν με βάση τα ακαδημαϊκά τους προσόντα, την πρακτική εμπειρία στην βιομηχανία των αυτοκινήτων και την επαγγελματική κατάρτιση στον τομέα “εκτιμητής μηχανοκινήτων”. Το επάγγελμα του εκτιμητή μηχανοκινήτων είναι ένα από τα πιο ενδιαφέροντα επαγγέλματα και συμπεριλαμβάνει γνώσεις από όλα τα επαγγέλματα που ασχολούνται με το αυτοκινούμενο όχημα.
- Ο ρόλος του μηχανολόγου εκτιμητή μηχανοκινήτων οχημάτων είναι να γνωματεύει σε διάφορες υποθέσεις που του ζητείται. Καλείται να δώσει τη

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

γνώμη του για πολλά και διάφορα θέματα που έχουν να κάνουν με τον ορθό τρόπο της επιδιόρθωσης και το κόστος ζημιάς των οχημάτων που ενεπλάκησαν σε τροχαίο ατύχημα, καθώς επίσης μηχανικές και/ή ηλεκτρικές βλάβες, αγοραστικές αξίες οχημάτων, ενέργεια απάτης, κλοπής, αμέλειας και για συνθήκες ή αιτιολόγηση τροχαίου δυστυχήματος.

- Για να είναι σε θέση ο μηχανολόγος εκτιμητής μηχανοκίνητων οχημάτων να δώσει μια επιστημονικώς τεκμηριωμένη γνώμη για ένα επίδικο θέμα, πρέπει, πέραν της θεμελιώδους ακαδημαϊκής μόρφωσης στη μηχανολογία μηχανοκίνητων οχημάτων, να κατέχει γνώσεις και πείρα σε θέματα όπως, συμπεριφορά και ικανότητα μηχανοκίνητων οχημάτων στο οδικό δίκτυο, νομολογίες που αφορούν τα μηχανοκίνητα οχήματα ως προς τη χρήση και ασφάλιση τους και το νομικό σύστημα στο οποίο το επίδικο θέμα θα παρουσιαστεί.
- Ως προς το θέμα της διαγραφής του κ. Α.Π, ο ΠΣΕΜ αναφέρει ότι περιήλθε στην αντίληψη του, περί τα τέλη του 2017, ότι ο καταγγέλλων, «ως φοιτητικό μέλος, χρησιμοποιούσε στις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που παρέδιδε ή και διενεργούσε για λογαριασμό των ασφαλιστικών εταιρειών ή/και του εργοδότη του, το λογότυπο του Παγκύπριου Συνδέσμου Εκτιμητών μηχανοκίνητων. Επισημαίνουμε ότι με βάση το άρθρο 5 του Κώδικα Δεοντολογίας, για την περίοδο πρακτικής εξάσκησης ως φοιτητικό μέλος, οι εκτιμήσεις του, έπρεπε να συνοπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος του συνδέσμου στον οποίο εργοδοτείται ή επιβλέπεται και το έντυπο της εκτίμησης να είναι στο όνομα του εγκεκριμένου μέλους που έχει το δικαίωμα χρήσης του λογότυπου του Συνδέσμου. Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες μας και κατόπιν προσωπικής επαφής και συνάντησης με το Διοικητικό Συμβούλιο, εντούτοις δεν προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για συμμόρφωση του με το καταστατικό και κώδικα δεοντολογίας του συνδέσμου (Άρθρο 5) και έτσι με βάση το καταστατικό ελήφθη η απόφαση κατά τη συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου στις 8/3/2018 όπως προβούμε σε αποβολή του από τον σύνδεσμο. Παρά όλα αυτά του δώσαμε χρόνο χάριτος όπως συμμορφωθεί μέχρι τις 10/5/2019 κάτι που δυστυχώς δεν έγινε και απεβλήθη. Επισυνάπτεται η επιστολή ημερομηνίας 10-5-2019 που στάλθηκε με ηλ. Ταχυδρομείο που γνωστοποιούσε την απόφαση του Δ.Σ. και το αποδεικτικό στοιχείο που παρουσιάζεται στην έκθεση του ως εγκεκριμένο μέλος με την χρήση του

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

λογότυπου και όχι ως φοιτητικό μέλος που πρέπει να έχει την συν υπογραφή ενός εγκεκριμένου μέλους»

- Σύμφωνα με τον ΠΣΕΜ, στην επιστολή που στάλθηκε στις ασφαλιστικές εταιρείες έγινε αναφορά και για άλλα δύο μέλη, «Ο ένας για σύγκρουση συμφερόντων διότι λειτουργεί εταιρεία πώλησης εξαρτημάτων αυτοκινήτων και ο άλλος διότι δεν τακτοποιούσε τις οικονομικές του υποχρεώσεις.» Επίσης, ανέφερε ότι ο λόγος για τον οποίο που εστάλη η επιστολή προς τις ασφαλιστικές εταιρείες, ενημερώνοντας για τις διαγραφές των τριών (3) μελών του, «είναι διότι τα εν λόγω μέλη συνέχισαν να παρουσιάζονται ως μέλη του συνδέσμου με την προβολή του λογότυπου στις εκθέσεις τους.»
- Σε σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας αναφορικά με την εγκύκλιο του ΠΣΕΜ ημερομηνίας 12/10/2019 για το τρίτο θέμα το οποίο αναφέρεται στην τιμολόγηση των εκτιμήσεων και την αναφορά σε αυτήν ότι θεωρείται χαμηλή η χρέωση 30 με 40 ευρώ, ο ΠΣΕΜ, δεν απάντησε στα εν λόγω ερωτήματα που τέθηκαν και ανέφερε ότι: «Η αναφορά σε «εγκύκλιο ημερομηνίας 19-12-2018» είναι εσκεμμένα παραπλανητική από τον καταγγέλλοντα και πρέπει να επισημανθεί το γεγονός ότι η επιστολή φέρει την μορφή ενημέρωσης από τον πρόεδρο προς τα μέλη του Συνδέσμου για την Γενική Συνέλευση που προηγήθηκε, στις 28-11-2018 και αναφέρεται σε πληθώρα θεμάτων. Επίσης ο καταγγέλλων ήταν παρών στην Γενική Συνέλευση ([...]) και η αναφορά στο εν λόγω θέμα δεν τον αφορούσε. Επισυνάπτεται η επιστολή 19-12-2018 όπου επεξηγεί πλήρως την άποψη του προέδρου σύμφωνα με την κοινή λογική».
- Ο ΠΣΕΜ, σχολιάζοντας τη φράση «παρακαλώ όπως συμμορφωθούμε» που καταγράφεται στην επιστολή προς τα μέλη του ημερομηνίας 19/12/2018 και υπογράφεται από τον Πρόεδρο του Συνδέσμου, ανέφερε ότι η αναφορά «[...] έγινε σε σχέση με τον Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας ο οποίος επισυνάπτεται ως μέρος της επιστολής ημερομηνίας 19-12-2018.»
- Για τον τρόπο λήψης των αποφάσεων του ΠΣΕΜ τόσο για την κατάρτιση ή/και τροποποίηση του Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας, όσο και για την τήρηση αυτού, ο ΠΣΕΜ ανέφερε ότι οι αποφάσεις για τα εν λόγω θέματα λαμβάνονται στη Γενική Συνέλευση.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

- Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο ΠΣΕΜ, κάθε μέλος έχει το δικό του τρόπο και μέθοδο τιμολόγησης και ο ΠΣΕΜ δεν συμμετέχει, ούτε εξέδωσε οποιαδήποτε σχετική απόφαση αναφορικά με αυτό το θέμα.

Επιπλέον, ο ΠΣΕΜ, σε απαντήσεις του ημερομηνίας 15/07/2021 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας ανέφερε τα ακόλουθα:

- Σε σχετική ερώτηση που του υποβλήθηκε για να εξηγήσει πώς δικαιολογείται η αποβολή του κ. Α.Π στις 8/3/2018, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο νέος Κώδικας Δεοντολογίας του ΠΣΕΜ, ο οποίος περιλαμβάνει τα όσα αναφέρθηκαν περί συνυπογραφής των εκτιμήσεων από εγκεκριμένο μέλος του ΠΣΕΜ, υιοθετήθηκε στη συνεδρία του ΠΣΕΜ ημερομηνίας 19/12/2018, ο ΠΣΕΜ απάντησε σχετικά ότι: *«στις 8-3-2018 λήφθηκε απόφαση για αποβολή του κ. Α.Π στην βάση του ότι δεν τήρησε την συμφωνία κυρίων που έγινε κατά την ένταξη ως φοιτητικό μέλος στον σύνδεσμο και ότι οι εκτιμήσεις του θα συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος κάτι το οποίο αρχικά έπραττε»*.
- Κατόπιν σχετικού ερωτήματος από την Υπηρεσία για να διευκρινίσει σε ποιο άρθρο του καταστατικού και του κώδικα δεοντολογίας του γίνεται αναφορά σε απαγόρευση χρήσης του λογότυπου του από τα μέλη του, ανέφερε ότι δεν υπάρχει τέτοια αναφορά για χρήση του λογότυπου, η χρήση του γινόταν με την συνυπογραφή του εγκεκριμένου μέλους.
- Ο ΠΣΕΜ, κατόπιν υπόδειξης της Υπηρεσίας για αποστολή αλληλογραφίας μεταξύ του και του καταγγέλλοντα αναφορικά με τις υποδείξεις που του έγιναν για συμμόρφωση με το Καταστατικό και τον Κώδικα Δεοντολογίας, ανέφερε ότι *«Πέραν των προφορικών συστάσεων από μέλος του Δ.Σ., είχε επίσης καλεστεί σε τακτική συνεδρία την οποία αγνόησε παντελώς. Υπάρχει μαρτυρία από το μέλος που ήρθε σε επαφή με τον κ. Α. Π.»*
- Επίσης, όταν ζητήθηκε από τον ΠΣΕΜ κατά την προκαταρκτική έρευνα να προσκομίσει στοιχεία που να δεικνύουν ότι ο καταγγέλλων ενημερώθηκε για την περίοδο χάριτος που του είχε παραχωρηθεί πριν την αποβολή του, αυτός τοποθετήθηκε ως ακολούθως: *«Χρόνος χάριτος δόθηκε μετά την λήψη απόφασης στις 8-3-2018 για αποβολή του κ. Α.Π. Αυτό έγινε σε προσωπική συνάντηση που είχε ο κ. Τ. μέλος του συμβουλίου με το κ. Α.Π αυτοπροσώπως στο γραφείο του κ. Χ.Π και δόθηκαν εκ μέρους του διαβεβαιώσεις ότι θα συμμορφωνόταν με την προϋπόθεση να μην προχώρηση η διαδικασία*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

αποβολής και ότι θα συμμετείχε στο πρόγραμμα κατάρτισης για να γίνει πλήρες μέλος».

- Στο αίτημα της Υπηρεσίας για αποστολή αποδεικτικού της αποστολής και παραλαβής της ηλεκτρονικής επιστολής ημερομηνίας 10/5/2019 στον καταγγέλλοντα αναφορικά με την αποβολή του, ο ΠΣΕΜ δήλωσε ότι δεν κρατούνται στοιχεία αποστολής μηνυμάτων πάνω από ένα χρόνο.
- Ο ΠΣΕΜ, κλήθηκε κατά την προκαταρκτική έρευνα να προσκομίσει πρακτικά προηγούμενης συνεδρίας, καθώς από συγκεκριμένο πρακτικό που προσκόμισε ο ΠΣΕΜ προέκυψε ότι αυτό μιλούσε για «επαναφορά» του θέματος του Α.Π και ο καταγγελλόμενος υπέδειξε ότι το θέμα συζητήθηκε στην προηγούμενη συνεδρία εκτός ατζέντας.
- Ο ΠΣΕΜ ανέφερε ότι δεν έχει αποβληθεί οποιοδήποτε άλλο μέλος για τους ίδιους λόγους που απεβλήθη ο κ. Α.Π. Επίσης, στο αίτημα της Υπηρεσίας να αποστείλει το πρακτικό και να ενημερώσει αναφορικά με την πορεία της πρότασης του προς τον καταγγέλλοντα, καθώς και το λόγο που προτάθηκε στον καταγγέλλοντα η επανεγγραφή του ως πλήρες μέλος του ΠΣΕΜ και επιπλέον, ως μέλος του F.I.E.A ως “expert” στη συνεδρία του στις 7/10/2020, ο ΠΣΕΜ ανέφερε ότι *«Η πιο πάνω πρόταση έγινε μετά από εισήγηση των δικηγόρων για εξώδικη διευθέτηση του όλου ζητήματος νοουμένου ότι κ. Α.Π θα έκαμνε επανεγγραφή ως φοιτητικό μέλος και θα υποβαλλόταν στις εξετάσεις του συνδέσμου για να γίνει πλήρες μέλος και F.I.E.A EXPERT.»*
- Ο ΠΣΕΜ, κληθείς να σχολιάσει γιατί θεωρεί ότι η τιμολόγηση των εκτιμήσεων 30-40 ευρώ είναι χαμηλή, απάντησε ότι *«Προς διεκπεραίωση έκθεσης εκτίμησης ζημιάς οχήματος που προέκυψε από τροχαίο δυστύχημα που πιθανώς να χρειαστεί να κατατεθεί στο Δικαστήριο, απαιτείται μέσο όρο χρόνος 2-2.5 ώρες, ο οποίος συμπεριλαμβάνει χρόνο μετάβασης στο συνεργείο και χρόνο μετάβασης για παράδοση την έκθεση στον πελάτη. Σύμφωνα με τα έξοδα διατήρησης γραφείου όπως ενοίκιο, ηλεκτρισμό, υδατοπρομήθεια, δημοτικά τέλη, μισθούς, κοινωνικές ασφαλίσσεις, έξοδα διακινήσεις και συντήρηση οχημάτων, και πολλά άλλα ξεπερνούν τα 30 ευρώ κόστος ανά ώρα.»* Επίσης, σε ερώτημα για την αναφορά του στην εγκύκλιο ότι *«η στάση αυτή [...] προσβάλλει τον Σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη»* και με ποιο τρόπο, ο ΠΣΕΜ ανέφερε ότι: *«Η γνώμη του εκτιμητή η οποία περιγράφεται στην έκθεση του,*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

είναι αμερόληπτη, αντικειμενική και εξάγεται από την επιστημονική του κατάρτιση και έρευνα με αλήθεια, για δίκαιη αποζημίωση προς διευθέτηση απαιτήσεων ή διαμάχης μεταξύ των εμπλεκομένων μερών. Άρα η στάση του εκτιμητή πρέπει να φαίνεται τίμια όχι να είναι μόνο τίμια.» Επί του αιτήματος της Υπηρεσίας να παρατεθούν σχετικά στοιχεία, ο ΠΣΕΜ ανέφερε ότι: «Ο σύνδεσμος δεν μπορεί και δεν έχει το έννομο δικαίωμα να παρέχει στοιχεία που εμπíπτουν στην κατηγορία των προσωπικών δεδομένων.»

- Ο ΠΣΕΜ υποστηρίζει πως: «Είναι αυτονόητο ότι η συμπεριφορά του μέλους, εκθέτει θετικά ή αρνητικά τον σύνδεσμο και η πολύ χαμηλή τιμολόγηση αφήνει ερωτηματικά. Εν πάση περίπτωση δεν έχει αποβληθεί κανένα μέλος για αυτό τον λόγο.»

4.2 Στοιχεία από τον καταγγέλλοντα

Στις 12/02/2021, ο καταγγέλλων απέστειλε, τις απαντήσεις του σε σχετικό ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας, αναφέροντας τα ακόλουθα που καταγράφονται συνοπτικά:

- Ο καταγγέλλων ανέφερε ότι δεν έλαβε καμία απαντητική επιστολή από τον ΠΣΕΜ για τους λόγους αποβολής του από τον Σύνδεσμο. Όλη η αλληλογραφία που ανταλλάχθηκε μεταξύ των δικηγόρων αυτού και του Συνδέσμου ουσιαστικά είχε σκοπό την απολογία εκ μέρους του Συνδέσμου προς τον καταγγέλλοντα για τα όσα προσβλητικά του καταλόγισαν με την επιστολή τους ημερομηνίας 12/10/2019 και την κοινοποίηση αυτής προς όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες.
- Στην αλληλογραφία, δεν έγινε καμία αναφορά ως προς τους λόγους διαγραφής του καταγγέλλοντα από τον ΠΣΕΜ. Αντιθέτως, στις ανταλλαχθείσες επιστολές με τις σχετικές διορθώσεις, ουδέποτε αμφισβητήθηκε το αναιτιολόγητο της διαγραφής. Η μοναδική επιστολή που στάλθηκε απευθείας στον καταγγέλλοντα ήταν η επιστολή του Συνδέσμου ημερ. 08/10/2020, η οποία απαντήθηκε μέσω των δικηγόρων του κ. Α.Π και ακολούθως, ο Σύνδεσμος επανήλθε μέσω του δικηγόρου του.
- Σημειώνεται ότι ο καταγγέλλων απορρίπτει κατηγορηματικά τον ισχυρισμό ότι ο ίδιος εξέφρασε στον κ. Τ. (πρώην Πρόεδρος ΠΣΕΜ) την επιθυμία του να διευθετήσει το θέμα της διαγραφής του, γεγονός που προκύπτει και από τα όσα αναφέρονται στις ανταλλαχθείσες επιστολές μεταξύ των δικηγόρων. Επιπλέον, ο κ. Τ. επιδίωξε συνάντηση, αλλά και επανειλημμένως με τηλεφωνικές

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

επικοινωνίες, προθυμοποιήθηκε να μεσολαβήσει για εξομάλυνση των σχέσεων με το Σύνδεσμο.

- Ο καταγγέλλων απορρίπτει το λόγο διαγραφής του που προέβαλε ο ΠΣΕΜ στις απαντήσεις του, ότι δηλαδή γίνονταν εκ μέρους του εκτιμήσεις με το λογότυπο του Συνδέσμου και ότι με βάση τον Κώδικα Δεοντολογίας (άρθρο 5) οι εκτιμήσεις έπρεπε να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος του Συνδέσμου, καθώς επίσης και ότι το έντυπο εκτίμησης έπρεπε να είναι στο όνομα του συγκεκριμένου μέλους που έχει το δικαίωμα χρήσης του λογότυπου.
- Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του κ.Α.Π, πουθενά στον Κώδικα Δεοντολογίας που ήταν αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου δεν αναγράφονται αυτά που ισχυρίζεται ο Σύνδεσμος. Το άρθρο 5 του Κώδικα Δεοντολογίας, ως ίσχυε τον ουσιώδη χρόνο και ήταν αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου, αναφέρει τα ακόλουθα: *«Μέλος δεν θα εκδώσει έκθεση με την υπογραφή του αν το περιεχόμενο της έκθεσης δεν έγινε από αυτόν ή το προσωπικό του ή το απόφοιτο μέλος που έχει υπό την επίβλεψη του.»* Επισυνάφθηκε εκτύπωση ημερομηνίας 06/11/2019, από την επίσημη ιστοσελίδα του Συνδέσμου.
- Το νέο άρθρο 5 του Κώδικα αναφέρει τα ακόλουθα: *«Μέλος δεν θα εκδώσει έκθεση με την υπογραφή του αν το περιεχόμενο της έκθεσης δεν έγινε από αυτόν ή το προσωπικό του ή το απόφοιτο μέλος που έχει υπό την επίβλεψη του. Για Φοιτητικά και Απόφοιτα μέλη, οι εκθέσεις των πρέπει να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος που είναι υπό την επίβλεψη του».*
- Ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι, σε κάθε περίπτωση, δεν παραβίασε με κανένα τρόπο ούτε το Άρθρο 5 που ίσχυε τότε, ούτε το Άρθρο 5 που ισχύει σήμερα και επισυνάπτεται στην εγκύκλιο του Συνδέσμου ημερομηνίας 19/12/2018, ενώ υποστηρίζει την άποψη του αναφέροντας τα εξής:
 - Ο κ. Α.Π ενεγράφη στον Σύνδεσμο στις 02/02/2015 με το καθεστώς του student.
 - Τον Σεπτέμβριο του 2016 άρχισε τη διενέργεια εκτιμήσεων υπό την επίβλεψη του τότε προέδρου του Συνδέσμου Κ.Τ.
 - Οι εκτιμήσεις που διενεργούσε στο κάτω μέρος έφεραν τη σημείωση: "Σύμβουλοι εκτιμήσεων Auto Plus Services Ltd, Χύτρων 23 1075 Λευκωσία". Η εταιρεία αυτή ανήκε στον τότε Πρόεδρο του ΠΣΕΜ Κ.Τ (Συνημμένο 4).

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

- Μέχρι τον Ιανουάριο του 2017, όλες οι διενεργηθείσες εκτιμήσεις που έγιναν έφεραν την πιο πάνω σημείωση με τη συγκατάθεσή του τότε προέδρου χωρίς κάτι τέτοιο να προβλέπεται σε οποιοδήποτε άρθρο του Κώδικα Δεοντολογίας αλλά ούτε και στο Καταστατικό του Συνδέσμου. Ζητήθηκε από τον παραπονούμενο προφορικά να αναγράφει στις εκτιμήσεις του τη σημείωση: "Σύμβουλοι εκτιμήσεων Auto Plus Services Ltd, Χύτρων 23 1075 Λευκωσία", το οποίο και έπραττε. Οι εκτιμήσεις αυτές δεν υπογράφονταν ποτέ από τον κ. Τ, ούτε ετέθη ποτέ τέτοιο θέμα, αλλά ούτε και προβλεπόταν κάτι τέτοιο. Οι εκτιμήσεις έφεραν επίσης το λογότυπο του Συνδέσμου, εφόσον ο κ. Α.Π ήταν μέλος του Συνδέσμου.
- Από τον Ιανουάριο του 2017, μετά από ευγενική παράκληση του κυρίου Τ., λόγω των πιέσεων που δεχόταν από άλλα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ως ανέφερε του κ. Α.Π, η σημείωση για «Σύμβουλος εκτιμήσεων» απαλείφθηκε από τις εκτιμήσεις. Εσωκλείεται σχετικό έντυπο εκτίμησης ως συνημμένο 5.
- Μέχρι την ημερομηνία που στάλθηκε η επιστολή προς τις ασφαλιστικές εταιρείες για διαγραφή του κ. Α.Π από το Σύνδεσμο στις 12/10/2019, ουδεμία επιστολή ή άλλου είδους αλληλογραφία στάλθηκε από τον Σύνδεσμο για οτιδήποτε αφορούσε τη χρήση του λογότυπου του Συνδέσμου ή την ανάγκη για την υπογραφή των εκτιμήσεων από άλλο μέλος του Συνδέσμου. Ο κ. Α.Π ενημερώθηκε για πρώτη φορά για το λόγο διαγραφής του από το ερωτηματολόγιο που του απέστειλε η Επιτροπή και συγκεκριμένα από την Ερώτηση 2. Πουθενά και σε καμία αλληλογραφία μεταξύ των δικηγόρων δεν ανέφερε ο Σύνδεσμος το λόγο διαγραφής του. Αντιθέτως, ο Σύνδεσμος, ως φαίνεται στην αλληλογραφία, όχι μόνο δεν εξεδίκευσε, ως όφειλε τον λόγο διαγραφής, αλλά πρότεινε την εγγραφή του παραπονούμενου ως πλήρως μέλος του Συνδέσμου και επιπλέον ως μέλος του F.I.E.A. ως «expert» κατά παράβαση του άρθρου 3 του Καταστατικού του.
- Μετά την ενημέρωση του κ. Α.Π από τρίτους για τη διαγραφή του από το Σύνδεσμο, ήτοι περί την 01/11/2019, το λογότυπο του Συνδέσμου διαγράφηκε από το σχετικό έντυπο εκτίμησης.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

- Πέντε και πλέον μήνες που ο κ. Α.Π ήταν υπό την επίβλεψη του κ. Τ. και παρουσιαζόταν στις εκτιμήσεις δεν υπέγραφε τις εκτιμήσεις, όντας μάλιστα Πρόεδρος του Συνδέσμου.
- Δεν αναφέρεται πουθενά στον Κώδικα Δεοντολογίας, ως ίσχυε κατά τον ουσιώδη χρόνο, ότι για το λογότυπο δικαίωμα χρήσης έχουν μόνο τα εγκεκριμένα μέλη και το έντυπο εκτίμησης να είναι στο όνομα του εγκεκριμένου μέλους.
- Ο Σύνδεσμος ουδέποτε ενημέρωσε ή προειδοποίησε τον κ. Α.Π για οποιοδήποτε ζήτημα.
- Ο κ. Α.Π ανέφερε κατά την προκαταρκτική έρευνα πως δεν γνώριζε αν ο Σύνδεσμος έχει κυκλοφορήσει οποιονδήποτε τιμοκατάλογο μεταξύ των μελών του και ουδέποτε έχει ενημερωθεί από τον Σύνδεσμο για την ύπαρξη τιμοκατάλογου. Οι πλείστοι εκτιμητές εργάζονται με τις ασφαλιστικές εταιρείες και φροντίζουν, για δικούς τους σκοπούς, να διατηρούν κοστολόγηση στο ίδιο περρίπου επίπεδο, χωρίς οι ασφαλιστικές εταιρείες να έχουν επιλογή.
- Με την έναρξη εργασιών εκτιμήσεων από τον κ. Α.Π, τον Σεπτέμβριο 2016, υπήρξε συμφωνία με τουλάχιστον μία μεγάλη ασφαλιστική εταιρεία για διενέργεια εκτιμήσεων στις επαρχίες Λευκωσίας/Λάρνακας/Αμμοχώστου {.....} με συγκεκριμένο ποσό €45 ευρώ πλέον ΦΠΑ. {.....}}.
- Ο κ. Α.Π ισχυρίζεται ότι: «Ο αντίκτυπος και ο επηρεασμός ορισμένων εκτιμητών που συμπτωματικά είναι τα μέλη ή και μέλη του διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου έφερε σφοδρές αντιδράσεις για τη σχετική τιμολόγηση. Είναι για αυτόν τον λόγο που στα πρακτικά της γενικής συνέλευσης του Συνδέσμου ημερομηνίας 28/11/2018 (Εγκύκλιος 19/12/2018), ο Πρόεδρος αναφέρθηκε σε ορισμένα μέλη (αλήθεια ποια άλλα μέλη) που χρεώνουν 30 και 40 ευρώ για μία εκτίμηση. Μάλιστα, προχώρησε να αφήσει και υπονοούμενα ότι αυτά τα μέλη χρεώνουν χαμηλά διότι από κάπου αλλού τα παίρνουν».
- Ο καταγγέλλων ανέφερε πως δεν γνώριζε πότε έχει τεθεί σε εφαρμογή ο Κώδικας Δεοντολογίας, καθώς δεν του έχει κοινοποιηθεί. Τα πρακτικά του Συνδέσμου ημερ. 19/12/2018 (Εγκύκλιος 19/12/2018), στα οποία

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

επισυνάπτονται τα νέα κριτήρια ένταξης στο Σύνδεσμο και ο Κώδικας Δεοντολογίας τα είχε λάβει μετά την ενημέρωση της διαγραφής του, από άλλο μέλος του Συνδέσμου. Ο Κώδικας Δεοντολογίας ήταν αναρτημένος στην ιστοσελίδα του Συνδέσμου μέχρι τις 06/11/2019.

- Σχολιάζοντας τα όσα αναφέρει ο Σύνδεσμος, περί επανειλημμένων προσπαθειών και προσωπικών επαφών και συναντήσεων του Διοικητικού Συμβουλίου με τον κ. Α.Π και το γεγονός ότι, ενώ η απόφαση για αποβολή του πάρθηκε στις 8/3/2018 και του δόθηκε χρόνος χάριτος μέχρι 10/05/2019, ο καταγγέλλων ανέφερε ότι οι πάνω τοποθετήσεις είναι παντελώς λανθασμένες και ψευδείς. Ο κ. Α.Π ουδέποτε έλαβε οποιαδήποτε επιστολή διαγραφής του, αλλά, ως αναφέρεται πιο πάνω και στην επιστολή του δικηγόρου του, για τη διαγραφή του ενημερώθηκε από τρίτους. Ο κ. Α.Π δήλωσε ότι ουδέποτε είχε οποιαδήποτε συνάντηση με οποιοδήποτε μέλος τους Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΣΕΜ και ουδέποτε ενημερώθηκε για οτιδήποτε μεμπτό και ουδέποτε γνώριζε για οποιαδήποτε συνεδρία για διαγραφή του. Επίσης, ουδέποτε έγιναν οποιεσδήποτε προσπάθειες ή προσωπικές επαφές, ούτε ενημερώθηκε για οποιαδήποτε «περίοδο χάριτος». Τέλος, ούτε ο τέως Πρόεδρος του Συνδέσμου, κ. Τ., κατά την περίοδο που ήταν υπό την επίβλεψη του, του ανέφερε οτιδήποτε.
- Ο καταγγέλλων επανέλαβε ότι μόνο ανεπίσημη επικοινωνία είχε, με πρωτοβουλία του κ. Τ. και η οποία κατέληξε στην αποστολή της επιστολής του Συνδέσμου, η οποία απορρίφθηκε. Η επικοινωνία του κ. Τ. έγινε με σκοπό την αποφυγή επιβολής προστίμου από την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.
- Ο κ. Α.Π ανέφερε ότι στα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης εκτιμητών (Εγκύκλιος 19/12/2018) αναφέρεται ότι το δεύτερο στάδιο θα είναι η προσφορά ύλης του προγράμματος κατάρτισης προς τα μέλη του, για να προετοιμαστούν για γραπτή εξέταση που θα οργανώσει ο Σύνδεσμος, όμως ουδέποτε κλήθηκε σε οποιαδήποτε γραπτή εξέταση.
- Σύμφωνα με τα όσα αναφέρει ο κ. Α.Π, υπάρχουν αρκετοί εκτιμητές μη μέλη του συνδέσμου. Σε αυτούς περιλαμβάνονται σχεδόν οι πλείστοι εσωτερικοί εκτιμητές των ασφαλιστικών εταιρειών, αλλά και αρκετοί αυτοεργοδοτούμενοι

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

επαγγελματίες εκτιμητές, οι οποίοι δέχονται ανελέητο πόλεμο και ανοίκειες επιθέσεις από τον Σύνδεσμο.

- Ο κ. Α.Π ουδέποτε ενημερώθηκε για τα κριτήρια ένταξης στο Σύνδεσμο, μέχρι να κυκλοφορήσουν τα νέα κριτήρια. Τα φοιτητικά μέλη δεν γνώριζαν πότε θα μπορούσαν να εγγραφούν ως full members.
- Επίσης αναφέρθηκε ότι ο τέως πρόεδρος του Συνδέσμου, κ. Τ., από τα πρώτα στάδια της έναρξης εκτιμήσεων από τον κ. Α.Π με εγγραφή στο όνομα του, διαβεβαίωνε ότι το καθεστώς του φοιτητή θα διαρκούσε maximum ένα χρόνο, μετά δύο χρόνια και αργότερα τρία χρόνια και θα τον ενέγραφε ως full member χωρίς οποιαδήποτε προϋπόθεση.
- Ο καταγγέλλων έλαβε το Καταστατικό του Συνδέσμου μέσω του δικηγόρου του μετά τη διαγραφή του.
- Ο Σύνδεσμος ενεργούσε και ενεργεί κατά το δοκούν και ενέγραφε όποιον ήθελε ως full member κάτι το οποίο προτάθηκε και στον κ. Α.Π με τις ανταλλαγείσες επιστολές.

4.3 Στοιχεία από ασφαλιστικές εταιρείες

4.3.1 {.....}

Η {.....} παρέθεσε τις απαντήσεις της στις 26/7/2021 επί του ερωτηματολογίου της Υπηρεσίας, οι οποίες συνοπτικά καταγράφονται κατωτέρω:

- Η {.....} έχει εσωτερικούς υπαλλήλους που με βάση τα ακαδημαϊκά τους προσόντα και την εμπειρία τους, μπορούν να υπολογίσουν και να εκτιμήσουν μικρές υλικές ζημιές. Όταν πρόκειται για σοβαρές υλικές ζημιές διορίζονται εξωτερικοί σύμβουλοι/εκτιμητές ανάλογα με την πόλη του ατυχήματος και την εξειδίκευση της υπόθεσης. Κριτήριο συνεργασίας με τους εκτιμητές δεν υπήρξε ποτέ η εγγραφή ή μη στον ΠΣΕΜ.
- Η μη αποκλειστική συνεργασία της {.....} με τον κ. Α.Π, ξεκίνησε προ ετών και συνεχίζεται έκτοτε χωρίς να έχει αλλάξει τίποτε, και χωρίς να επέλθει μείωση του όγκου των υποθέσεων που αναλαμβάνει ο καταγγέλλων. Με τη λήψη της επιστολής του ΠΣΕΜ στις 12/10/2019, η {.....} θεώρησε ως παρέμβαση στις εργασίες της την εν λόγω επιστολή του Συνδέσμου και ενημερώθηκαν όλοι

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

οι χειριστές απαιτήσεων και η διευθύντρια του τμήματος απαιτήσεων ότι η συνεργασία τους, θα συνεχιστεί κανονικά με τον καταγγέλλοντα.

- Η {.....} διαθέτει πολλούς συνεργάτες τους οποίους επιλέγει ανάλογα με την πολυπλοκότητα των υποθέσεων σε συνάρτηση με την πόλη και το γκαράζ που θα είναι το όχημα για επιδιόρθωση. Σύμφωνα με την {.....}, όσοι εκτιμητές μπορούν με επάρκεια να προσφέρουν εξειδικευμένες υπηρεσίες, μπορεί να κληθούν για παροχή υπηρεσιών ανεξαρτήτως της πόλης διαμονής τους.
- Σε ερώτηση κατά την προκαταρκτική έρευνα για το κατά πόσο οι τιμές που χρεώνουν ή/και χρέωναν παλαιότερα συγκεκριμένοι ανεξάρτητοι εκτιμητές διαφοροποιούνται σημαντικά από τις χρεώσεις του κ. Α.Π, η {.....} ανέφερε ότι: *«Η όποια διαφοροποίηση στο κόστος οφείλεται στην σοβαρότητα των υποθέσεων στην πόλη και τις αποστάσεις που είχε να διανύσει, στην διαφορά της εμπειρίας και στη θέληση να εργαστεί, να μάθει και να έχει και εισόδημα. Δεν μπορεί να αποδοθεί σε ανικανότητα ή άγνοια της μηχανικής και δεν στόχευε θεωρώ στο να αφαιρέσει εργασία από συγκεκριμένους επαγγελματίες αλλά να επιβιώσει και να δημιουργήσει βάση για συνεργασίες. Εξάλλου ένας νέος άνθρωπος πόση εργασία μπορεί να διεκπεραιώσει?»*.
- Η {.....} δεν έχει συμφωνημένες χρεώσεις, καθώς αυτές αποφασίζονται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της αναγκαίας εργασίας. Όσον αφορά την κοστολόγηση των υπηρεσιών των εκτιμητών και στο ερώτημα εάν αυτές είναι ομοιόμορφες, η {.....} υπέδειξε πως *«υπάρχει ένα ελάχιστο ποσό που οι περισσότεροι θεωρούν σωστό και δίκαιο να εισπράξουν σαν ελεύθεροι επαγγελματίες, μπορεί να είναι σωστό αυτό, υπάρχουν διαφοροποιήσεις γενικά μεταξύ τους αλλά όχι μεγάλες. Θα μπορούσα να πω ότι υπάρχει μια κοινή αντιμετώπιση των χρεώσεων από τους πλείστους είτε είναι μέλη είτε όχι του συνδέσμου.»* Η {.....} προσκόμισε ενδεικτικά χρεώσεις των εκτιμητών της.
- Σχετικά με την επιστολή ημερομηνίας 12/10/2019 που απεστάλη από τον ΠΣΕΜ σε διάφορες ασφαλιστικές, η {.....} σημείωσε τα ακόλουθα: *«[...] θεωρήσαμε ότι αφενός έκριναν αρνητικά την γνώση και εμπειρία του κ. Α.Π, ότι μας καλούσαν να συνεργαζόμαστε με μέλη του συνδέσμου θεωρώντας ότι τα μέλη του είναι πιο ικανοί ή ότι εξυπηρετούν τα συμφέροντα των ασφαλιστικών καλύτερα και υποδεικνυαν με κάποιο τρόπο με ποιους πρέπει να συνεργάζονται οι ασφαλιστές. Από την επιστολή του συνδέσμου βγαίνει το συμπέρασμα ότι*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

θεωρούν υποτιμητικές και εξευτελιστικές τις χρεώσεις του κ. Α.Π και υποδεικνύουν ότι απαιτείται περίπου κοινή ελάχιστη χρέωση από όλους και κοινή βάση κοστολόγησης της υπηρεσίας του εκτιμητή».

4.3.2 {.....}

Η {.....} παρέθεσε τις απαντήσεις της στις 28/07/2021 στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας και συνοπτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Η εταιρεία δεν εργοδοτεί εσωτερικούς εκτιμητές παρά μόνο χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ανεξάρτητων εκτιμητών για τη διενέργεια εκτιμήσεων ζημιών. Οι εν λόγω εκτιμητές δεν αποτελούν όλοι μέλη του ΠΣΕΜ, καθώς η εγγραφή στον ΠΣΕΜ δεν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη σύναψη συνεργασίας.
- Η ανάθεση εκτιμήσεων προς τους ανεξάρτητους εκτιμητές με τους οποίους συνεργάζεται, συμπεριλαμβανομένου και του κ. Α.Π, γίνεται κατά την απόλυτη κρίση της εταιρείας ανάλογα με τις ανάγκες της βάσει απαιτήσεων που υποβάλλονται για ζημιές και χωρίς δέσμευση ως προς τον αριθμό εκτιμήσεων που ανατίθενται σε κάθε εκτιμητή. Η ανάθεση γίνεται αφού ληφθούν υπόψη η φύση και έκταση των ζημιών, η εμπειρία και διαθεσιμότητα των εκτιμητών, τυχόν σύγκρουση συμφερόντων, καθώς και το αποτέλεσμα εσωτερικών αξιολογήσεων των εκτιμητών βάσει ποιοτικών κριτηρίων και που αφορούν π.χ. την ποιότητα/πληρότητα των εκθέσεων και τους χρόνους ανταπόκρισης.
- Η συνεργασία με ανεξάρτητους εκτιμητές αφορά την επαρχία στην οποία δραστηριοποιούνται επαγγελματικά, καθώς και σε άλλες επαρχίες ανάλογα με τις ανάγκες της εταιρείας και νοούμενου ότι οι εκτιμητές εκδηλώσουν ενδιαφέρον για διενέργεια εκτιμήσεων και εκτός των επαρχιών συνήθους δραστηριοποίησης τους.
- Επίσης, σε σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας για το αν η ασφαλιστική συνεργάζεται με συγκεκριμένους εκτιμητές του Συνδέσμου, αναφέροντας εάν έχουν αποκλειστική ή μη συνεργασία, ή έχει τερματιστεί, η εταιρεία επιβεβαίωσε ότι συνεργαζόταν σε μη αποκλειστική βάση με αυτούς {.....
.....
.....}. Επίσης, παρέθεσε τον αριθμό των σχετικών εκτιμήσεων που ανατέθηκαν στους εν λόγω εκτιμητές από το 2019 μέχρι το 1^ο εξάμηνο του 2021.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

- Αναφορικά με σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας για το κατά πόσο οι τιμές που χρεώνουν ή/και χρέωναν παλαιότερα συγκεκριμένοι ανεξάρτητοι εκτιμητές διαφοροποιούνται σημαντικά από τις χρεώσεις του κ. Α.Π, η {.....} ανέφερε ότι οι χρεώσεις των αναφερόμενων εκτιμητών, με εξαίρεση τους {.} για τους οποίους δεν κατέχουν οποιαδήποτε στοιχεία, διαφοροποιούνται από τις χρεώσεις του κ. Α.Π, όπως φαίνεται στη λίστα εκτιμητών που αναγράφονται οι αντίστοιχες χρεώσεις τους. Επίσης αναφέρθηκε ότι η χρέωση για κάθε εκτίμηση εξαρτάται από το ύψος της ζημιάς του οχήματος.
- Η ασφαλιστική ανέφερε επίσης ότι «δεν είμαστε σε θέση να επιβεβαιώσουμε ή να απορρίψουμε τον ισχυρισμό του κ. Α.Π, [...] ήτοι ότι οι πλείστοι εκτιμητές (μέλη του ΠΣΕΜ) φροντίζουν για δικούς τους σκοπούς να διατηρούν κοστολόγηση στο ίδιο περίπου επίπεδο. Ωστόσο, από την επισυνημμένη Λίστα Εκτιμητών στην οποία αναγράφονται οι αντίστοιχες χρεώσεις τους, διαπιστώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι χρεώσεις παρουσιάζουν ομοιομορφία».
- Η διαμόρφωση της κοστολόγησης των υπηρεσιών που προσφέρουν οι εκτιμητές στην εν λόγω εταιρεία γίνεται {.....} συμπληρώνοντας σχετικό έγγραφο {.....} το οποίο αποστέλλεται προς συγκεκριμένους εκτιμητές – {.....} και υποβάλλεται στην αρμόδια υπηρεσία {.....}. Η εταιρεία δήλωσε ότι δύναται να διαπραγματευτεί αλλαγές όσον αφορά το κόστος {.....} με κάθε εκτιμητή και ανάλογα να καταλήξει σε {.....}.
- Η ασφαλιστική ανέφερε ότι δεν περιήλθε αυτούσια εις γνώσιν η εγκύκλιος του ΠΣΕΜ ημερομηνίας 19/12/2018, αλλά ενημερώθηκε μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος του κ. Α.Π στις 13/11/2019.
- Σε ό,τι αφορά τις μειώσεις αναθέσεων από το Σεπτέμβριο 2019 μέχρι το Δεκέμβριο 2019, προς τον κ. Α.Π, η εταιρεία ανέφερε ότι δεν υπήρχε συγκεκριμένος λόγος ή/και πρόθεση για αυτό. Οι αναθέσεις γίνονται βάσει των αναγκών της εταιρείας και εξαρτώνται από τον αριθμό των απαιτήσεων που υποβάλλονται, καθώς επίσης από τη φύση και την έκταση των ζημιών. Η εταιρεία ανέφερε τον αριθμό των εκτιμήσεων που ανατέθηκαν από το 2020 μέχρι τον Ιούνιο του 2021 προς τον κ. Α.Π.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

4.3.3 {.....}

Η {.....} παρέθεσε τις απαντήσεις της στο ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας στις 28/07/2021 και συνοπτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Σε σχέση με τη διαχείριση απαιτήσεων στον κλάδο μηχανοκινήτων, η εταιρεία συνεργάζεται με ανεξάρτητους εκτιμητές. Δεν αναλαμβάνει τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης με δικούς της υπάλληλους.
- Στο παρόν στάδιο, η εταιρεία χρησιμοποιεί {.....} ανεξάρτητο εκτιμητή που παρέχει τις υπηρεσίες του στην εταιρεία παγκύπρια και τυγχάνει να είναι μέλος του ΠΣΕΜ. Τα κριτήρια επιλογής των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων, σχετίζονται με τα ακαδημαϊκά προσόντα, εμπειρία, σχέση εμπιστοσύνης, αμεσότητα εξυπηρέτησης, τυχόν συνεργασίες με άλλες εταιρείες, υποδομές. Αν κάποιος εκτιμητής είναι εγγεγραμμένο μέλος του ΠΣΕΜ θεωρείται προσόν, αλλά δεν αποτελεί το κύριο ή απαραίτητο προσόν.
- Η εταιρεία ξεκίνησε να αναθέτει εκτιμήσεις ζημιών στον κ. Α.Π το {.....} μέχρι τις αρχές του {..} όταν αποφασίστηκε αλλαγή του μοντέλου διαχείρισης.
- Η εταιρεία ανέφερε ότι «δεν παρατηρήθηκε να υπάρχει σημαντική διαφορά στις χρεώσεις των εκτιμητών. Η διαφοροποίηση συνήθως προκύπτει από και αφορά τα γεγονότα του ατυχήματος». Επίσης ανέφερε ότι: «Η τιμολόγηση των εκτιμήσεων διαμορφώνεται ανάλογα με τα περιστατικά και τα δεδομένα του ατυχήματος καθώς επίσης και την περιοχή που έγινε το περιστατικό. Στις περιπτώσεις που χρειάστηκε δεύτερη γνώμη για το ίδιο περιστατικό από άλλο ανεξάρτητο εκτιμητή, οι εκτιμήσεις τους είχαν κοστολογηθεί με διαφορετικά ποσά».
- Σε ό,τι αφορά τις χρεώσεις, αυτές τυγχάνουν διαπραγμάτευσης και συμφωνίας μεταξύ των μερών (της εταιρείας και των ενδιαφερομένων εκτιμητών).
- Σε σχέση με την επιστολή ημερομηνίας 12/10/2019, η εταιρεία ανέφερε ότι αυτή στάλθηκε στο τμήμα απαιτήσεων από τον κ. Α.Π και όχι απευθείας από τον ΠΣΕΜ. Σύμφωνα με την εταιρεία, πιθανή εξήγηση για αυτό είναι το ότι στάλθηκε στα στοιχεία επικοινωνίας του γενικού της αντιπροσώπου και δεν της κοινοποιήθηκε. Η εν λόγω επιστολή αρχειοθετήθηκε χωρίς τη λήψη οποιασδήποτε περαιτέρω ενέργειας από μέρους της ασφαλιστικής.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

4.3.4 {.....}

Η {.....} παρέθεσε τις απαντήσεις της στις 28/07/2021 σε ερωτηματολόγιο της Υπηρεσίας και συνοπτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- Η εταιρεία επιλέγει να αναθέσει την διενέργεια πραγματογνωμοσύνης τόσο μέσω ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων, (με κριτήριο είτε την επαρχία όπου πρέπει να επιθεωρηθεί η ζημιά, είτε την σοβαρότητα των ζημιών είτε την σοβαρότητα της υπόθεσης) όσο και μέσω εσωτερικών εκτιμητών (υπαλλήλων της). Σε περίπτωση αμφισβητούμενου ύψους της ζημιάς, η εταιρεία χρησιμοποιεί αποκλειστικά εκτιμητές που είναι μέλη του ΠΣΕΜ, ενώ σε κάθε άλλη περίπτωση τυγχάνει να επιλέγει και ανεξάρτητους εκτιμητές (μη μέλη).
- Η συνεργασία της με τον κ. Α.Π ξεκίνησε κατά ή περί το 2017 και δεν διακόπηκε, ενώ δεν ήταν αποκλειστική συνεργασία.
- Σε σχέση με τις χρεώσεις εκτιμήσεων που αφορούν την εταιρεία σημειώθηκε ότι, δεν είναι σε θέση να τοποθετηθεί στο θέμα της ομοιομορφίας των εξόδων εκτίμησης στην ασφαλιστική αγορά, ωστόσο σε σχέση με τις χρεώσεις εκτιμήσεων που την αφορούν αυτές κυμαίνονται μεταξύ περίπου €33 - €300 πλέον ΦΠΑ περίπου, και το ύψος των εξόδων αυτών βασίζεται στο ύψος της ζημιάς που θα εκτιμηθεί, στην δυσκολία εκπόνησης της εκτίμησης ή στην απόσταση του τόπου επιθεώρησης της ζημιάς. Σε ό,τι αφορά τις χρεώσεις των εκτιμητών, επισημάνθηκε ότι οι χρεώσεις ορισμένων εκτιμητών ήταν πολύ μεγαλύτερες από του κ. Α.Π και άλλων περίπου οι ίδιες ή/και μικρότερες αναλόγως της συχνότητας της συνεργασίας που υπήρχε με την εταιρεία. Επίσης, σημειώθηκε ότι υπάρχει φιλελευθεροποίηση των αμοιβών εκτίμησης των εκτιμητών και ο κάθε εκτιμητής μπορεί να συμφωνήσει οποιοδήποτε κόστος εκτίμησης επιθυμεί, ανάλογα με το είδος της συνεργασίας που θα έχει με την ασφαλιστική εταιρεία ή την συχνότητα των εκτιμήσεων που διοχετεύονται σε αυτόν.
- Σε σχετική ερώτηση της Υπηρεσίας απάντησε ότι δεν έχει στη διάθεσή της ικανοποιητικά στοιχεία που να της επιτρέπουν να διατυπώσει άποψη αναφορικά με διαφορές ανάμεσα στις τιμές που πραγματοποιούνται από εκτιμητές-μέλη του ΠΣΕΜ και εκτιμητές που δεν είναι μέλη του.
- Η εν λόγω ασφαλιστική δήλωσε ότι δεν πρόβηκε σε οποιοσδήποτε ενέργειες μετά την λήψη της επιστολής ημερομηνίας 12/10/2019 που στάλθηκε από τον

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

ΠΣΕΜ για την διαγραφή του Α.Π, εκτός από το ότι επικοινωνήσε προφορικά μαζί του και ήταν εμφανώς ενοχλημένος από το περιεχόμενο της εν λόγω επιστολής και από το γεγονός ότι αυτή αποστάλθηκε σε πολλές ασφαλιστικές εταιρείες με τις οποίες είτε ήδη συνεργαζόταν είτε είχε προοπτική να συνεργαστεί. Η επιστολή ημερομηνίας 12/10/2019 που αποστάλθηκε δεν επηρέασε αρνητικά την εταιρεία έναντι του Α.Π, διότι υφίστατο η άψογη συνεργασία όπως σημείωσε η εν λόγω ασφαλιστική.

5. Σχετική Αγορά

Ο προσδιορισμός της σχετικής αγοράς αποτελεί το πλαίσιο εντός του οποίου εφαρμόζονται οι κανόνες του δικαίου του ανταγωνισμού. Η σχετική αγορά οριοθετείται: (α) ως προς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες (σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών) και, (β) γεωγραφικώς (σχετική γεωγραφική αγορά).

Με τον ορισμό μιας αγοράς, τόσο όσον αφορά τα προϊόντα/υπηρεσίες, όσο και τη γεωγραφική διάσταση της, μπορούν να προσδιοριστούν οι πραγματικοί ανταγωνιστές, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός.

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τον τρόπο οριοθέτησης της σχετικής αγοράς για σκοπούς του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού (97/C 372/03):

*«η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται».*³

Η εναλλαξιμότητα ή η υποκατάσταση δεν εκτιμάται μόνον από την άποψη των αντικειμενικών χαρακτηριστικών των σχετικών προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά λαμβάνονται κυρίως υπόψη οι συνθήκες ανταγωνισμού και η διάρθρωση της ζήτησης και προσφοράς στην αγορά.

Με τον ορισμό της σχετικής αγοράς προσδιορίζονται τα όρια εντός των οποίων ασκείται ο ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων και καθορίζεται το πλαίσιο εντός του οποίου εφαρμόζεται η εθνική και η ενωσιακή πολιτική ανταγωνισμού. Επίσης, κύριος

³ Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς, ΕΕ C 372 της 3.12.1997.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

σκοπός του προσδιορισμού της σχετικής αγοράς είναι να διαπιστώσει η Επιτροπή τους ανταγωνιστικούς περιορισμούς τους οποίους αντιμετωπίζουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

Σε κάθε περίπτωση, σημειώνονται τα ακόλουθα σε σχέση με την ανάλυση της σχετικής αγοράς:

5.1 Σχετική αγορά προϊόντος/υπηρεσίας

Στην υπό κρίση υπόθεση, ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Εκτιμητών Μηχανοκινήτων είναι επαγγελματική οργάνωση που έχει ως μέλη φυσικά πρόσωπα, που δραστηριοποιούνται ως εκτιμητές μηχανοκινήτων και ειδικότερα, είτε ως ανεξάρτητοι εκτιμητές είτε ως εσωτερικοί εργοδοτούμενοι σε ασφαλιστικές εταιρείες.

Οι αρμοδιότητες των εκτιμητών μηχανοκινήτων οχημάτων συνυφαίνονται με την παροχή γνωματεύσεων, ως προς το κόστος της ζημιάς των οχημάτων που ενεπλάκησαν σε τροχαίο ατύχημα, τις συνθήκες ή την αιτιολόγηση του τροχαίου δυστυχήματος, μηχανικές και ηλεκτρικές βλάβες, αγοραστικές αξίες οχημάτων, αλλά και την παροχή γνώμης ως προς τον ορθό τρόπο επισκευής των οχημάτων.

Ο πραγματογνώμονας/εκτιμητής ενεργεί ως ανεξάρτητος από τα συμβαλλόμενα μέρη εμπειρογνώμονας, κοστολογώντας το μέγεθος και το κόστος επισκευής της ζημιάς του οχήματος. Κάθε πραγματογνώμονας, ως ελεύθερος επαγγελματίας, δύναται να συνεργάζεται με διάφορες ασφαλιστικές εταιρείες. Για εκθέσεις γνωμάτευσης ή/και εκτίμησης ζημιάς που προέκυψε από δυστύχημα που θα κατατεθούν στο δικαστήριο απαιτείται από αυτόν, επιτόπια και αυτούσια εξέταση του οχήματος.

Για την επισκευή της ασφαλιστικά καλυπτόμενης ζημιάς και την κάλυψη της απαίτησης του ζημιωθέντα (ασφαλισμένου ή τρίτου) από την υπόχρεη ασφαλιστική εταιρεία, απαιτείται η διενέργεια πραγματογνωμοσύνης γι' αυτό και η ασφαλιστική εταιρεία αναθέτει σε έναν εκτιμητή ζημιάς/πραγματογνώμονα να προβεί σε εκτίμηση του μεγέθους και του κόστους επανόρθωσης της ζημιάς και σύνταξης σχετικής έκθεσης.

Στην ουσία, η υπηρεσία της πραγματογνωμοσύνης, δύναται να θεωρηθεί ως παρεπόμενη υπηρεσία στην αγορά ασφάλισης ζημιών.

Σύμφωνα με την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *SEDGWICK/CUNNINGHAM LINDSEY*.⁴ «*Loss adjusting services involve the provision of inspection services*

⁴ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12/04/2018, αριθ. COMP/M.8764, *SEDGWICK / CUNNINGHAM LINDSEY*, C (2018) 2257 final, παρά. 8.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

related to claims processing, which typically consist of sending an inspector to the site of the loss to assess whether the insurer is obligated to pay the insured (or a third party on behalf of the insured), to quantify the insurer's exposure, and to determine whether the insurer can recover payment from a third party. Most field inspections are performed by third party loss adjusters [...], but may be performed by an insurer or self-insured corporation using in-house claims inspectors. Claims that require field inspection range from small scale commercial or homeowner claims to large and complex industrial losses stemming from catastrophes and natural disasters».

Επίσης, στην απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής *CVC/CUNNINGHAM LINDSEY GROUP*⁵ σημειώθηκε ότι: « 10. *The Commission has not previously considered a market definition for loss adjustment services. According to the Notifying party, loss adjustment is a service related to the provision of insurance services. It involves attending the insured and inspecting the scene of loss in order to address the fundamental questions of whether the insurer has a liability to pay the insured under the terms of the insurance contract, e.g. how much it will cost the insurer and whether the insurer is able to recover its payment from another party. 11. Most loss adjustment services are handled in-house by insurers or by insurance brokers with a small proportion handled by outsourced service provider. The customers of this service are primarily insurance companies and self-insured corporations. [...] 13. The market investigation in this case indicated that from both supply and demand-side substitutability perspective loss adjustment services belong to a separate product market. This is mainly because, according to market participants, these services are provided separately from the other types of claim-related services».*

Λαμβάνοντας καθοδήγηση από τις πιο πάνω αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Επιτροπή θεωρεί ότι η σχετική αγορά συνυφαίνεται με την παροχή υπηρεσιών εκτίμησης/πραγματογνωμοσύνης, η οποία εκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα επιστημονικών και τεχνικών υπηρεσιών τεκμηρίωσης της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ γεγονότος και επελθόντος αποτελέσματος, όπως π.χ. ζημιές σε οχήματα, ζημιές σε κτίρια, ζημιές από φωτιά, μηχανολογικές βλάβες & βραχυκύκλωμα, ζημιές μεταφορών, εκτιμήσεις επικινδυνότητας κτλ.

Εντούτοις, σε σχέση με τα πραγματικά περιστατικά της προκείμενης υπόθεσης, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η παροχή υπηρεσιών εκτίμησης/πραγματογνωμοσύνης από

⁵ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 03/12/2012, Αρ. COMP/M.6752, *CVC/CUNNINGHAM LINDSEY GROUP*, C (2012)9204, παρά. 13.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

τους εκτιμητές αφορά τα μηχανοκίνητα οχήματα, όπου απαιτούνται εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις της μηχανικής επιστήμης οι οποίες καθίστανται ουσιώδεις για την άσκηση του συγκεκριμένου επαγγέλματος. Οι εκτιμητές πρέπει να είναι σε θέση να διενεργούν αντικειμενικές εκτιμήσεις βάσει των διαφόρων μεθόδων κοστολόγησης που υπάρχουν και να αποδεικνύουν τους ισχυρισμούς τους.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι στην Κύπρο, η παροχή υπηρεσιών πραγματογνωμοσύνης σε περίπτωση τροχαίων ατυχημάτων, πραγματοποιείται από εξειδικευμένους στην μηχανική επιστήμη εκτιμητές και με δεδομένο ότι η πραγματογνωμοσύνη αποτελεί αυτοτελή υπηρεσία, παρεπόμενη στην αγορά ασφάλισης ζημιών, ως σχετική αγορά στην εν προκειμένω καταγγελία ορίζεται η παροχή υπηρεσιών πραγματογνωμοσύνης/εκτίμησης ζημιών μηχανοκίνητων οχημάτων.

5.2 Γεωγραφική Αγορά

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όσον αφορά τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς για σκοπούς του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού,

*«η γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά».*⁶

Σύμφωνα με πάγια νομολογία σε ενωσιακό επίπεδο, η σχετική γεωγραφική αγορά αντιστοιχεί στην περιοχή όπου οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.⁷

⁶ *Supra* υποσ. 3, Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς.

⁷ Βλ. Υπόθεση C-27/76, *United Brands Co and United Brands Continental Bv κατά της Επιτροπής*, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1978, σελ 207, παρ. 44. Υπόθεση 247/86, *Alsattel κατά Novasam*, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988, σελ 5987, παρ. 15. Υπόθεση T-83/91, *Tetra Pak κατά Επιτροπής*, παρ. 91. Υπόθεση T-128/98, *Aéroports de Paris κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, [2000] Συλλογή της Νομολογίας 2000 II-03929, παρ. 140.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Σε σχέση με την υπό αναφορά υπόθεση, ο ΠΣΕΜ δήλωσε ότι έχει ως μέλη του, εκτιμητές από όλη την Κύπρο, οι οποίοι έχουν το δικαίωμα να δραστηριοποιούνται σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η {.....} δήλωσε ότι συνεργάζεται με εκτιμητές, οι οποίοι μπορούν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους ανεξάρτητα από την πόλη διαμονής τους. Όμοια και οι εταιρείες {.....} και {.....} δήλωσαν ότι οι εκτιμητές με τους οποίους συνεργάζονται επιλέγουν οι ίδιοι τις επαρχίες δραστηριοποίησής τους. Ορισμένοι εκτιμητές επιλέγουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους εντός καθορισμένης γεωγραφικής περιοχής και κάποιοι άλλοι παγκύπρια.

Επομένως, στην υπό εξέταση υπόθεση, ως σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται το σύνολο της Κυπριακής επικράτειας, καθώς δεν θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι συνθήκες παροχής υπηρεσιών για διενέργεια μηχανολογικών εκτιμήσεων διαφοροποιούνται ανάλογα με την επαρχία δραστηριοποίησης εκάστου επαγγελματία. Όπως εξετέθη, δεν υπάρχουν γεωγραφικοί ή νομοθετικοί περιορισμοί στην προσφορά των υπηρεσιών πραγματογνωμοσύνης/εκτίμησης ζημιών μηχανοκίνητων οχημάτων από τους εκτιμητές, αλλά αυτοί ως ανεξάρτητοι επαγγελματίες δύνανται να επιλέγουν τον τόπο άσκησης των δραστηριοτήτων τους.

Εξάλλου, οι εκτιμητές που δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά είναι εγκατεστημένοι στην Κύπρο. Ακόμα και ασφαλιστικές εταιρείες που έχουν την έδρα τους στο εξωτερικό επιλέγουν να συνεργάζονται με εκτιμητές που είναι εγκατεστημένοι στην Κύπρο, που μπορούν να πραγματοποιούν επιτόπιες επισκέψεις στο βαθμό που απαιτείται και που γνωρίζουν καλά τις τοπικές συνήθειες και την τοπική γλώσσα.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα καταλήγει ότι ως σχετική γεωγραφική αγορά για την πιο πάνω ορισμένη αγορά υπηρεσίας ορίζεται ολόκληρη η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

6. Προδικαστικές ενστάσεις/Νομικά ζητήματα που τέθηκαν από τον ΠΣΕΜ

Η Επιτροπή, στο πλαίσιο της αξιολόγησης της καταγγελίας, μελέτησε ενδελεχώς τις προκαταρκτικές παρατηρήσεις και τις προφορικές θέσεις που διατυπώθηκαν από τον ΠΣΕΜ τόσο γραπτώς όσο και προφορικώς, αναφορικά με τη διατυπωθείσα πιθανολογούμενη παράβαση από μέρους του. Δεδομένου ότι οι σχετικές με την Έκθεση Αιτιάσεως θέσεις του ΠΣΕΜ βρίσκονται καταχωρισμένες εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, η Επιτροπή συνοψίζει τις κύριες εξ αυτών πιο κάτω:

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

6.1 Ισχυρισμός περί αποκατάστασης της σχέσης μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών και επίλυσης της μεταξύ τους διαφοράς:

Ο καταγγελλόμενος επικαλείται καταρχάς ότι η παρούσα υπόθεση έχει διευθετηθεί μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών προ πολλού, δηλαδή ενός και πλέον έτους, έχοντας λύσει όλες τις μεταξύ τους «διαφορές», δικαστικές και άλλες. Έκτοτε, ο κ. Α.Π, είναι πλήρες μέλος του ΠΣΕΜ, με όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που αυτό συνεπάγεται.

Όπως επισήμανε ο νομικός εκπρόσωπος του ΠΣΕΜ: *«είναι η προσωπική άποψη μου πως η συνέχιση της παρούσης διαδικασίας είναι κατά μια έννοια αχρείαστη και το μόνο που θα προσφέρει θα είναι η πρόκληση ζημιάς στην πλήρως αποκατασταθείσα μεταξύ των μερών σχέση, εισηγούμαι δε πως η διακοπή της, όχι μόνο δικαιολογείται αλλά ίσως και να ενδείκνυται. Εξάλλου, ως καλώς γνωρίζετε, ακόμη και σε ποινικές υποθέσεις, ο Γενικός Εισαγγελέας, εκεί όπου υποβάλλεται κοινό αίτημα των διαδίκων, συχνά προβαίνει σε αναστολή της ποινικής δίωξης που τυχόν εκκρεμεί, αν κατά την κρίση του τούτο συντείνει θετικά στην οριστική επίλυση των διαφορών των εμπλεκόμενων μερών και αν, κατά τον ίδιο τρόπο, κατά την κρίση του, συνέχιση της ποινικής δίωξης δεν θα προσέφερε ωφέλιμα αλλά αντίθετα μόνο ζημιά θα προξενούσε, χωρίς ουσία και δίχως σκοπό. Επ' αυτού να επισημάνω πως ούτε τα Δικαστήρια ούτε η Εισαγγελική αρχή αλλά ούτε και η κάθε οιοσδήποτε δικαστική αρχή θα πρέπει να διέπεται από διωκτικό χαρακτήρα αλλά να συνδράμει θετικά στην επίλυση των διαφορών των εμπλεκόμενων εκεί όπου τούτο προσφέρεται».*

Αξιολόγηση της Επιτροπής

Επ' αυτού, η Επιτροπή σημειώνει ότι στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων και εξουσιών της, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή, έχει καθήκον και αρμοδιότητα να εξετάζει παραβάσεις των άρθρων 3 και 6 του Νόμου και του άρθρου 101 και 102 της ΣΛΕΕ. Επομένως, η Επιτροπή έχει υποχρέωση, ως το αρμόδιο διοικητικό ανεξάρτητο όργανο, καθηκόντως να επιλαμβάνεται στη βάση του άρθρου 44 του Νόμου, όλων των καταγγελιών, που αποδεικνύουν έννομο συμφέρον κατά το χρόνο υποβολής της καταγγελίας και άμα τη διεξαγωγή δέουσας έρευνας να κινεί διαδικασίες εξέτασης πιθανολογούμενων παραβάσεων βάσει του άρθρου 18 του Νόμου και ακολούθως, να λαμβάνει κατόπιν της δέουσας διαδικασίας, αποφάσεις που αφορούν παραβάσεις ή μη του δικαίου του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης ότι, οι διαδικασίες της δεν μπορούν να

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

χρησιμοποιούνται ως μοχλός πίεσης προς άλλες επιχειρήσεις και/ή πρόσωπα.

Ως έχει αναφέρει ο καθηγητής Guylain Clamour σε σχετικό σύγγραμμά του⁸: «*Η προστασία του ανταγωνισμού και η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος αποτελούν δύο στόχους που συγκλίνουν, και ο ελεύθερος ανταγωνισμός μετατρέπεται σε απαίτηση δημοσίου συμφέροντος, σχετικού με την ορθή λειτουργία της αγοράς*». Επομένως, η Επιτροπή προστατεύει το δημόσιο συμφέρον για την αποτελεσματική λειτουργία του ανταγωνισμού. Τόσο το δημόσιο συμφέρον όσο και η αρχή προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού αποβλέπουν στην προστασία συλλογικών συμφερόντων, που συναπαρτίζονται από επιμέρους ιδιωτικά συμφέροντα.

Τούτων λεχθέντων, η Επιτροπή, ως το αρμόδιο διοικητικό όργανο, ελέγχει τις συμπράξεις που δύνανται να στοιχειοθετούν παραβάσεις του Νόμου, ασκεί εξουσία προς διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος και οφείλει να μην επιτρέπει την ανάπτυξη συνθηκών που καταστρατηγούν τον ελεύθερο ανταγωνισμό. Εξού και το γεγονός ότι η Επιτροπή έχει αρμοδιότητα ανά πάσα στιγμή να επεμβαίνει και αυτεπαγγέλτως εκεί όπου πιθανολογούνται παραβάσεις του Νόμου.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έχει τη θέση ότι η συνέχιση της παρούσας διαδικασίας όχι μόνο ενδείκνυται για σκοπούς διαφύλαξης και διασφάλισης του δημοσίου συμφέροντος, αλλά επιβάλλεται λόγω ιδίως της φύσης των παραβάσεων που καταγγέλλονται.

6.2 Ισχυρισμός ότι η Επιτροπή ουσιαστικά αποφάνθηκε υπό μια έννοια τελεσιδίκως επί των ουσιωδών στοιχείων της υπόθεσης

Ο νομικός εκπρόσωπος του καταγγελλόμενου ΠΣΕΜ, σχολίασε ότι η όλη δομή, αλλά και ο τρόπος με τον οποίο παρατίθενται τα σχόλια και τα ευρήματα της Έκθεσης Αιτιάσεως, κάθε άλλο παρά αποτελούν σχόλια και ευρήματα περί της στοιχειοθέτησης εκ πρώτης όψεως υπόθεσης κατά του καταγγελλόμενου Συνδέσμου. Είναι δηλαδή η θέση του ΠΣΕΜ ότι τα εν λόγω σχόλια και ευρήματα, όπως είναι διατυπωμένα και δομημένα, συνιστούν ουσιαστικά μια πρώιμη και πρόωρη τελική ετυμηγορία και εν τέλει καταδίκη του καταγγελλόμενου. Ο ΠΣΕΜ ισχυρίζεται ότι «*με μια απλή ανάγνωση της Έκθεσης Αιτιάσεων, θα μπορούσε εύλογα να διερωτηθεί κανείς, με ποιο τρόπο οι καταγγελλόμενοι μπορούν να υπερασπισθούν αφού η Επιτροπή ουσιαστικά απεφάνθη υπό μια έννοια τελεσιδίκως επί των ουσιωδών στοιχείων της υπόθεσης. Το όλο λεκτικό*

⁸ Guylain Clamour, *Intérêt général et concurrence*, Essai sur la pérennité du droit public en économie de marché, [2006] ed. Dalloz, Nouvelle bibliothèque des thèses, σελ. 52 επ..

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

και κυρίως το σκεπτικό της Επιτροπής προκειμένου να καταλήξει στα ευρήματα και συμπεράσματά της, μάλλον αποτελούν ευρήματα τελικής απόφασης και όχι ευρήματα για την ύπαρξη και στοιχειοθέτηση εκ πρώτης όψεως υπόθεσης».

Ο ΠΣΕΜ θέτει δια του νομικού του εκπροσώπου το ερώτημα αν η Επιτροπή, όφειλε προτού καταλήξει στο εύρημα περί στοιχειοθέτησης εκ πρώτης όψεως υπόθεσης, να καλέσει τους διαδίκους και ιδίως τον καταγγελλόμενο Σύνδεσμο να τοποθετηθούν. Σε κάθε ποινική διαδικασία, το Δικαστήριο, καλεί τους διαδίκους, προτού καταλήξει στη σχετική του απόφαση, να τοποθετηθούν και πιθανότατα να αγορεύσουν επί του ζητήματος της στοιχειοθέτησης ή μη εκ πρώτης όψεως υπόθεσης. Αν λοιπόν η διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής αποτελεί μια οιονεί ποινική διαδικασία, εύλογα τίθεται το ερώτημα κατά τον ΠΣΕΜ γιατί στην υπό εξέταση υπόθεση, ο εν λόγω βασικός και ουσιώδης κανόνας δεν εφαρμόστηκε.

Αξιολόγηση της Επιτροπής

Η Επιτροπή δεν συμμερίζεται την άποψη του νομικού εκπροσώπου του ΠΣΕΜ ότι αποφάνθηκε τελεσιδικώς επί των ουσιωδών ζητημάτων της υπόθεσης. Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι σέβεται πλήρως τα δικαιώματα άμυνας των υπό έρευνα επιχειρήσεων, πτυχή των οποίων αποτελεί και το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης, γι' αυτό και έχει ακολουθήσει κατά γράμμα τη διαδικασία εξέτασης καταγγελιών ως ορίζει ο Νόμος, διασφαλίζοντας και διαφυλάσσοντας τα υπερασπιστικά δικαιώματα του καταγγελλόμενου Συνδέσμου.

Η Επιτροπή καταλήγει στην τελική της απόφαση μόνο αφού προηγηθεί η διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 18 του Νόμου.

Όσον αφορά την προκείμενη υπόθεση, η Υπηρεσία καταρχάς πραγματοποίησε έρευνα επί του αντικειμένου της καταγγελίας, κατόπιν της λήψης σχετικών οδηγιών από την Επιτροπή. Κατά τη διάρκεια της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας συλλέχθηκαν πληροφορίες και από τον ΠΣΕΜ, αφού προηγουμένως του δόθηκαν όλες οι σχετικές πληροφορίες αναφορικά με την καταγγελία εναντίον του και είχε κάθε ευχέρεια σε αυτό το στάδιο να υποστηρίξει τις θέσεις του επί των όσων καταγγέλλονταν. Περαιτέρω, η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 13/1/2022, μετά το πέρας της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας και την κατάθεση σχετικής έκθεσης ευρημάτων στις 7/12/2021, κατέληξε στο εκ πρώτης όψεως συμπέρασμα ότι στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου από μέρους του ΠΣΕΜ και ομόφωνα αποφάσισε να καταρτίσει γραπτή έκθεση προς ενημέρωση του

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

καταγγελλομένου. Η εν λόγω έκθεση καταρτίστηκε κατά τη συνεδρία της Επιτροπής ημερομηνίας 31/5/2022 και απεστάλη στα εμπλεκόμενα μέρη στις 14/09/2022 με συνημμένα όλα τα έγγραφα, στα οποία η Επιτροπή είχε την πρόθεση να στηρίξει την απόφασή της.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η Έκθεση Αιτιάσεως αποτελεί στην ουσία μια γραπτή έκθεση, την οποία καταρτίζει η Επιτροπή προς ενημέρωση των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, αναφορικά με τις αιτιάσεις που εκ πρώτης όψεως διατυπώνονται εις βάρος τους για πιθανολογούμενες παραβάσεις των διατάξεων του Νόμου στη βάση και της προκαταρκτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε. Υπογραμμίζεται ότι στην έκθεση αυτή, οι αναφορές σε «παραβάση», συνοδεύονται από τη λέξη «εκ πρώτης όψεως», ενώ από το κείμενο μπορεί εύκολα να διαφανεί ότι αυτή αφορά *εκ πρώτης όψεως πιθανολογούμενη παράβαση* στην οποία καλείται ο καταγγελλόμενος ΠΣΕΜ να απαντήσει. Συνεπώς, ούτε η δομή ούτε και το περιεχόμενο της Έκθεσης Αιτίας δεν προδικάζει την έκβαση της διαδικασίας σε καμία περίπτωση. Εξ ου και σε διάφορες υποθέσεις που η Επιτροπή είχε αποστείλει Έκθεση Αιτιάσεων προς τα μέρη το αποτέλεσμα στην τελική της απόφαση διέφερε.

Δια της εν λόγω Έκθεσης Αιτιάσεως, τα μέρη κλήθηκαν αφενός σε συνεδρία της Επιτροπής για να αναπτύξουν προφορικά τις θέσεις τους και αφετέρου κλήθηκαν να καταθέσουν και γραπτώς τις παρατηρήσεις τους επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης του Νόμου. Δεδομένου μάλιστα ότι η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος προηγούμενης ακρόασης προϋποθέτει τη γνώση των στοιχείων του φακέλου της υπόθεσης, η Επιτροπή υπέδειξε ρητά στον ΠΣΕΜ το δικαίωμα του για πρόσβαση στο φάκελο, το οποίο αυτός άσκησε στις 25/10/2022.

Ο καταγγελλόμενος ΠΣΕΜ είχε τη δυνατότητα να υποβάλει γραπτώς τις θέσεις του, ως και έπραξε στις 25/11/2022 και την ευκαιρία να ακουστεί κατά την προφορική διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, που έλαβε χώρα στις 29/11/2022. Δια της εν λόγω διαδικασίας παρασχέθηκε ουσιαστικά στον ΠΣΕΜ η δυνατότητα να υπερασπιστεί τον εαυτό του έναντι των προκαταρκτικών συμπερασμάτων ότι δεν προέβη σε οποιαδήποτε ενέργεια ή συμπεριφορά ή πράξη που εκ πρώτης όψεως έχει πιθανολογηθεί ως παραβατική, καθώς και να αμφισβητήσει τα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματα της Επιτροπής.

Επομένως, ο καταγγελλόμενος είχε τη δυνατότητα και άσκησε εν τοις πράγμασι το δικαίωμα ακρόασης επί της εκ πρώτης όψεως παράβασης σχετικά με το άρθρο 3 του Νόμου απρόσκοπτα.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Ως εκ τούτου, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές οι θέσεις του ΠΣΕΜ που αναφέρονται σε τελεσίδικη απόφαση εκ μέρους της Επιτροπής όλων των ουσιωδών ζητημάτων της υπόθεσης.

6.3 Ισχυρισμός περί επιβολής σύντομων χρονικά προθεσμιών στον καταγγελλόμενο για υποβολή γραπτών παρατηρήσεων και μετέπειτα κλήτευσης σε συνεδρία της Επιτροπής για ακρόαση

Ο ΠΣΕΜ στις προκαταρκτικές του θέσεις ισχυρίστηκε τα ακόλουθα: «*Η υπό εξέταση καταγγελία του κ. Α.Π, έλαβεν χώραν την 13.05.2020 μέσω σχετικής προς εσάς επιστολής των δικηγόρων του. Η επίδοση της Έκθεσης Αιτιάσεων στους δικηγόρους του καταγγελλόμενου Συνδέσμου έλαβεν χώραν την 14.09.2022 δηλαδή 28 μήνες μετέπειτα, η δε Επιτροπή όρισε την υπόθεση στις 19.10.2022 δηλαδή ένα περίπου μήνα μετέπειτα προκειμένου οι καταγγελλόμενοι να καταθέσουν τις απόψεις και παρατηρήσεις τους (έως την 17.10.2022) και μετά από σχετικό αίτημα των δικηγόρων του Π.Σ.Ε.Μ. την 25.10.2022. Διερωτάται λοιπόν εύλογα κάποιος: Αν η Επιτροπή χρειάστηκε 28 μήνες προκειμένου να ετοιμάσει και να αποστείλει την Έκθεση Αιτιάσεων στους καταγγελλόμενους, με ποιο σκεπτικό απαίτησε από τους καταγγελλόμενους να πράξουν το ίδιο μέσα σε 30 μέρες ;;*».

Αξιολόγηση της Επιτροπής

Η Επιτροπή επισημαίνει καταρχάς πως σύμφωνα με το άρθρο 18(6)(α) του Νόμου : «*Σε όλους τους αναφερόμενους στην παράγραφο (α) του εδάφιου (4) παρισταμένους παρέχεται κάθε δυνατή ευκαιρία προς υποβολή γραπτών παρατηρήσεων και τάσσεται προς τούτο εύλογη προθεσμία, η οποία σε δικαιολογημένες περιπτώσεις δύναται να παραταθεί*». Η Επιτροπή, σε συνεδρία της ημερομηνίας 25/8/2022 έκρινε ως εύλογη την παραχώρηση προθεσμίας μέχρι 17/10/2022 ώστε ο ΠΣΕΜ να υποβάλει τις γραπτές του παρατηρήσεις, ενώ παράλληλα αποφασίστηκε ο ορισμός της υπόθεσης για προφορική διαδικασία στις 19/10/2022.

Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 5/10/2022, κατόπιν αιτήματος του ΠΣΕΜ, ομόφωνα αποφάσισε να εγκρίνει εν μέρει το αίτημα του ΠΣΕΜ που υποβλήθηκε στις 3/10/2022 για χορήγηση παράτασης αφενός της ημερομηνίας υποβολής των γραπτών του παρατηρήσεων μέχρι τις 25/11/2022 και αφετέρου της ημερομηνίας διεξαγωγής της προφορικής διαδικασίας που ορίστηκε για τις 29/11/2022.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Η Επιτροπή έχει την άποψη ότι με τα πιθέμενα χρονοδιαγράμματα παρασχέθηκε ικανοποιητικός χρόνος ώστε ο καταγγελλόμενος να μπορέσει να μελετήσει τα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματα της Επιτροπής και όλα τα στοιχεία στα οποία αυτή στηρίχθηκε και περιλαμβάνονται Στην Έκθεση Αιτιάσεως που επιδόθηκε στα εμπλεκόμενα μέρη και εξάλλου όταν αιτήθηκε ο δικηγόρος του καταγγελλόμενου παράταση της προθεσμίας αυτή έγινε αποδεκτή από την Επιτροπή.

Σε κάθε περίπτωση, η ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας και ακολούθως οι ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίες μέχρι την κατάληξη στα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματα, απαιτούν πολύ περισσότερο χρόνο που ουδόλως μπορεί να συγκριθεί με το χρόνο που απαιτείται από τα εμπλεκόμενα μέρη για να απαντήσουν ουσιαστικά στα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματα της Επιτροπής. Χρειάστηκαν 28 μήνες, όπως επικαλείται ο καταγγελλόμενος, ώστε η Υπηρεσία να ολοκληρώσει την προκαταρκτική της έρευνα και ακολούθως, η Επιτροπή να καταλήξει στα προκαταρκτικά της συμπεράσματα. Για να καταστεί εφικτή η ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας, αποστάλθηκαν ερωτηματολόγια τόσο στα εμπλεκόμενα μέρη της υπόθεσης όσο και σε τρίτα πρόσωπα, που θα μπορούσαν να παρέχουν πληροφόρηση λόγω της θέσης τους στην αγορά και της ενδεχόμενης συνεργασίας τους με τα εμπλεκόμενα μέρη, ενώ πολλές φορές αιτήθηκαν παράταση της προθεσμίας υποβολής των απαντήσεων τους. Στη συνέχεια με την ολοκλήρωση της έρευνας τα αποτελέσματα αυτής καταγράφηκαν σε Έκθεση Ευρημάτων που υποβλήθηκε ενώπιον της Επιτροπής στις 7/12/2021. Ακολούθως, η Επιτροπή, αφού μελέτησε την έκθεση ευρημάτων της Υπηρεσίας και όλο το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, προέβη σε διάφορες συνεδρίες ώστε να καταλήξει στα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματά της καταρτίζοντας την Έκθεση Αιτιάσεως, ενώ παράλληλα προέβη σε στάθμιση των επιχειρηματικών απορρήτων και πληροφοριών εμπιστευτικής φύσεως και/ή προσωπικών δεδομένων τόσο των εμπλεκόμενων μερών όσο και τρίτων επιχειρήσεων για τη διασφάλιση και διαφύλαξη τους. Η όλη διαδικασία δεν κράτησε παρά μόνο 28 μήνες, διάστημα που δεν μπορεί παρά να κριθεί απολύτως εύλογο υπό τις περιστάσεις. Ο καταγγελλόμενος βεβαίως δεν ήταν επιφορτισμένος με την υποχρέωση διενέργειας έρευνας, ενώ γνώριζε εξ' υπαρχής για την καταγγελία εναντίον του γι' αυτό και η προθεσμία που τέθηκε και που σε κάθε περίπτωση παρατάθηκε από την Επιτροπή (κατόπιν αιτήματος του ΠΣΕΜ), κρίθηκε ικανοποιητική ώστε αφενός μεν να διασφαλίζει τα δικαιώματα άμυνας του και αφετέρου να εξυπηρετείται η ταχεία διεκπεραίωση της υπόθεσης.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

6.4 Ισχυρισμός περί καθυστέρησης της διαδικασίας

Ο ΠΣΕΜ διατείνεται στις προκαταρκτικές του θέσεις πως η ισχυριζόμενη παράβαση του άρθρου 3(1)(α) των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων 2008 και 2014, από μέρους του Π.Σ.Ε.Μ., αποτελεί την κύρια "κατηγορία" που του προσάπτεται και σημείωσε πως «η Επιτροπή έδωσε στην Υπηρεσία οδηγίες για προκαταρκτική έρευνα στις 04.06.2020, η δε Υπηρεσία κατέθεσε στη Επιτροπή σχετικό σημείωμα στις 07.12.2021, δηλαδή 18 και πλέον μήνες μετά!!!».

Κατά τον ΠΣΕΜ, η καθυστέρηση αυτή πλήττει καίρια τον σκοπό διεξαγωγής της παρούσας διαδικασίας αφού γενικά παραδεκτός κανόνας είναι η ταχεία απονομή της δικαιοσύνης, κάτι που προφανώς δεν έτυχε εφαρμογής στην παρούσα περίπτωση.

Αξιολόγηση της Επιτροπής

Επί του ισχυρισμού αυτού η Επιτροπή, αφού διεξήλθε το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, σημειώνει καταρχάς τα ακόλουθα: στις 04/06/2020, η Επιτροπή έδωσε οδηγίες για διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας της υπό αναφορά υπόθεσης. Η Υπηρεσία μελέτησε πάραυτα την καταγγελία του κ. Α.Π και προχώρησε στη σύνταξη ερωτηματολογίων που αποστάλθηκαν αρχικά στον καταγγελλόμενο σύνδεσμο στις 29/7/2020, ο οποίος ζήτησε παράταση για την υποβολή των απαντήσεων του, αίτημα το οποίο εγκρίθηκε. Οι απαντήσεις παραλήφθηκαν στις 23/09/2020 και η Υπηρεσία μελέτησε αυτές και ακολούθως συντάχθηκε και αποστάλθηκε ερωτηματολόγιο στον καταγγέλλοντα στις 20/01/2021 για άντληση περαιτέρω πληροφόρησης. Η Υπηρεσία ακολούθως στις 14/7/2021 απέστειλε νέο ερωτηματολόγιο στον ΠΣΕΜ, ο οποίος παρόλο που ζήτησε παράταση της προθεσμίας για υποβολή των απαντήσεων του παρέλειψε να απαντήσει μέχρι που η Υπηρεσία του υπέδειξε ότι η σχετική προθεσμία είχε παρέλθει άπρακτη και όφειλε να υποβάλει άμεσα τις απαντήσεις του. Εν τω μεταξύ, η Υπηρεσία στο πλαίσιο διεξαγωγής προκαταρκτικής έρευνας έκρινε σκόπιμο όπως αποσταλούν επίσης ερωτηματολόγια σε τρίτες επιχειρήσεις – μη εμπλεκόμενες στην υπόθεση για λήψη περαιτέρω στοιχείων και/ή πληροφοριών, ως και έπραξε στις 7/7/2021.

Με την ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας της υπόθεσης, η Υπηρεσία κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής έκθεση ευρημάτων στις 7/12/2021 με την παράθεση σε αυτήν όλων των ευρημάτων της προκαταρκτικής της έρευνας. Από την παράθεση των ως άνω ενεργειών και χρονοδιαγραμμάτων που τέθηκαν από την Επιτροπή και την Υπηρεσία της, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το χρονικό διάστημα των 18 μηνών που

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

παρήλθε από την ημερομηνία κατά την οποία δόθηκαν οι οδηγίες της Επιτροπής για έρευνα μέχρι και την κατάθεση της Έκθεσης Ευρημάτων της Υπηρεσίας ουδόλως πλήττει την ταχεία απονομή της δικαιοσύνης. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η Υπηρεσία ενήργησε χωρίς χρονοκαυστέρηση, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το εύρος των στοιχείων και πληροφοριών που είχε να μελετήσει, να ερευνήσει και ακολούθως να καταγράψει στην έκθεση ευρημάτων που κατατέθηκε ενώπιον της στις 12/07/2021.

Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός ότι πλήττεται η ταχεία απονομή δικαιοσύνης λόγω παράδου μεγάλου χρονικού διαστήματος απορρίπτεται από την Επιτροπή.

6.5 Ισχυρισμοί ως προς την μη τήρηση/ελλιπή εφαρμογή από την Επιτροπή βασικών δικαιωμάτων του καταγγελλομένου ΠΣΕΜ

Ο ΠΣΕΜ ισχυρίζεται ότι ακρογωνιαίους λίθους της απονομής δικαιοσύνης αποτελούν διαχρονικά:

- α) Το δικαίωμα ακροάσεως του «κατηγορουμένου».
- β) Η παράθεση της αξιολόγησης και η αιτιολόγηση της σε σχέση με τα τυχόν ευρήματα του δικάζοντος.
- γ) Η ενημέρωση (caution) του «κατηγορουμένου» περί της ύπαρξης διαδικασίας εναντίον του.
- δ) Η ενημέρωση (caution) του «κατηγορουμένου» περί της πιθανότητας εκδίκασης της υποθέσεως ερήμην του.

Στην παρούσα περίπτωση, είναι η άποψη του ΠΣΕΜ ότι *«όλα τα πιο πάνω, έτυχαν καθόλου ή ελλιπούς εφαρμογής. Δεδομένου δε ότι αυτής της φύσεως υποθέσεις αντιμετωπίζονται, ως «οιονεί ποινικές υποθέσεις», είναι αντιληπτή η σημασία και η κρισιμότητα της ορθής εφαρμογής των πιο πάνω αρχών».*

Αξιολόγηση της Επιτροπής

Η Επιτροπή διεξήλθε και αυτού του ισχυρισμού του καταγγελλομένου ΠΣΕΜ με προσοχή και κρίνει σκόπιμο καταρχάς να επισημάνει ότι οι υποθέσεις της δεν αντιμετωπίζονται ως οιονεί ποινικές υποθέσεις, ως ισχυρίζεται ο ΠΣΕΜ. Όπως έχει κατ' επανάληψη νομολογηθεί, μια διοικητική αρχή, όπως η Επιτροπή, δεν είναι δικαστήριο και δεν τηρούνται οι ίδιες κατ' ανάγκη διαδικασίες, αλλά είναι και λειτουργεί

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

ως διοικητικό όργανο.⁹ Η Επιτροπή, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή, ακολουθεί κατά τη διερεύνηση και χειρισμό των καταγγελιών που υποβάλλονται ενώπιον της, τις Γενικές Αρχές Διοικητικού Δικαίου.

Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή αντικρούει κάθε ένα εκ των ισχυρισμών του καταγγελλομένου και για τους ακόλουθους λόγους:

Όσον αφορά το δικαίωμα ακρόασης του ΠΣΕΜ, η Επιτροπή επαναλαμβάνει και σημειώνει ότι τηρήθηκαν όλες οι διαδικασίες που προβλέπει ο Νόμος και οι Γενικές Αρχές του Διοικητικού Δικαίου με τρόπο ώστε να διασφαλίσει το δικαίωμα ακρόασης του ΠΣΕΜ. Η Επιτροπή πέραν των ερωτηματολογίων που είχαν αποσταλεί κατά την προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης στον ΠΣΕΜ δια των οποίων αυτός μπορούσε να παραθέσει τις απόψεις του, απέστειλε στις 14/09/2022 Έκθεση Αιτιάσεως, παραθέτοντας τα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματά της καλώντας ταυτόχρονα τον ΠΣΕΜ αφενός να υποβάλει επ' αυτών τις γραπτές του παρατηρήσεις (πράγμα το οποίο έπραξε στις 25/11/2022) και αφετέρου σε προφορική ενώπιον της διαδικασία που έλαβε χώρα τις 29/11/2022 και στην οποία παρέστη ο ΠΣΕΜ εκφράζοντας και προφορικά τις θέσεις του. Επίσης, στο πλαίσιο διασφάλισης του δικαιώματος ακρόασης του ΠΣΕΜ, η Επιτροπή δια της Έκθεσης Αιτιάσεως υπέδειξε στον καταγγελλόμενο ότι έχει δικαίωμα πρόσβασης στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης – εξαιρουμένων βεβαίως των επιχειρηματικών απορρήτων, επαγγελματικών μυστικών και προσωπικών δεδομένων που περιέχονται σε αυτόν- δικαίωμα το οποίο και άσκησε στις 25/10/2022.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο ΠΣΕΜ ενημερώθηκε δεόντως περί των εκ πρώτης όψεως συμπερασμάτων της Επιτροπής για τα οποία και κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις, αλλά και προφορικές θέσεις κατά την ενώπιον της Επιτροπής προφορική διαδικασία, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι το δικαίωμα ακρόασης του ΠΣΕΜ έτυχε πλήρους σεβασμού και κατά συνέπεια απορρίπτει τον ισχυρισμό περί ελλιπούς ή καθόλου εφαρμογής του.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό περί ελλιπούς ή μη παράθεσης της αξιολόγησης και η αιτιολόγηση της σε σχέση με τα τυχόν ευρήματα του δικάζοντος, η Επιτροπή επισημαίνει ότι η αξιολόγηση και η αιτιολόγηση περιλαμβάνονται στην Έκθεση Αιτιάσεως που επιδόθηκε στις 14/09/2022 στον καταγγελλόμενο. Δια της Εκθέσεως

⁹ Βλ. απόφαση της Πλήρους Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *Sigma Radio T.V. Ltd v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου* (2004) 3 Α.Α.Δ. 134, καθώς και την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην *ΑΝΤΕΝΝΑ ΛΙΜΙΤΕΔ v. ΑΡΧΗΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ*, Υποθ. Αρ. 573/2007, ημερ. 23.3.2010).

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Αιτιάσεως αποστάλθηκαν και όλα έγγραφα στα οποία η Επιτροπή προτίθετο να στηρίξει την απόφαση της, ώστε ο ΠΣΕΜ να είναι ενήμερος για όλα τα έγγραφα που επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία. Περαιτέρω, δόθηκε και το δικαίωμα πρόσβασης ώστε ο ΠΣΕΜ να λάβει πλήρη ενημέρωση και να είναι σε θέση να σχηματίσει πλήρη εικόνα για τα εκ πρώτης όψεως ευρήματα της Επιτροπής. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κρίνει ότι και αυτός ο ισχυρισμός είναι απορριπτός.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό περί ενημέρωσης (caution) του «κατηγορουμένου» σχετικά με την ύπαρξη διαδικασίας εναντίον του, επισημαίνεται ότι στη βάση των άρθρων 18(1) και 44(12) του Νόμου, η Επιτροπή αποφασίζει να κινήσει διαδικασία εξέτασης μιας παράβασης, εφόσον ύστερα από δέουσα προκαταρκτική έρευνα της Υπηρεσίας διαπιστώσει πιθανολογούμενη, εκ πρώτης όψεως, παράβαση των άρθρων 3 και/ή 6 του Νόμου. Στην προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή διαπιστώνει πως ο καταγγελλόμενος δια της Έκθεσης Αιτιάσεως που επιδόθηκε σε αυτόν στις 14/09/2022, ενημερώθηκε αναφορικά με την εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσα παράβαση εκ μέρους του και κλήθηκε παράλληλα να υποβάλει τις γραπτές του παρατηρήσεις και/ή προφορικές θέσεις επί των εκ πρώτης όψεως συμπερασμάτων. Ο καταγγελλόμενος έχει λάβει πλήρη γνώση περί της αιτιάσεως που διατυπώθηκε εις βάρος του, ενώ ταυτόχρονα είχε κληθεί να καταθέσει επ' αυτών τις γραπτές του παρατηρήσεις και προφορικές θέσεις ενώπιον της Επιτροπής. Επισημαίνεται επίσης ότι ο καταγγελλόμενος γνώριζε για την εναντίον του καταγγελία εξ αρχής, στο πλαίσιο της προκαταρκτικής έρευνας της Υπηρεσίας.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό περί ενημέρωσης (caution) του «κατηγορουμένου» περί της πιθανότητας εκδίκασης της υποθέσεως ερήμην του, η Επιτροπή σημειώνει τα ακόλουθα: η Έκθεση Αιτιάσεως δια της οποίας ζητούνται οι γραπτές παρατηρήσεις του ΠΣΕΜ επί της εκ πρώτης όψεως διαπιστωθείσας παράβασης, αποδεικνύουν ότι δεν υφίσταται το ενδεχόμενο εκδίκασης της υποθέσεως ερήμην του καταγγελλομένου, αφού ο ΠΣΕΜ ενημερώθηκε πλήρως σχετικά με την υπόθεση και κλήθηκε όπως υποβάλει τις γραπτές του παρατηρήσεις και/ή προφορικές θέσεις. Επισημαίνεται ότι η Έκθεση Αιτιάσεως παραδόθηκε στο νομικό εκπρόσωπο του καταγγελλομένου δια χειρός και μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Σε κάθε περίπτωση ακόμα και η επιλογή της μη υποβολής των θέσεων του καταγγελλομένου, σε καμία περίπτωση, δεν νοείται ως «εκδίκαση της υποθέσεως ερήμην του» αφ' ής στιγμής έλαβε γνώση της εκ πρώτης όψεως υπόθεσης εναντίον του και παρασχέθηκε σε αυτόν κάθε δυνατότητα να καταθέσει γραπτές παρατηρήσεις

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

και προφορικές θέσεις ενώπιον της Επιτροπής. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κρίνει ότι και αυτός ο ισχυρισμός είναι απορριπτός.

Σημειώνεται παρενθετικά ότι, τα υπόλοιπα θέματα που προβλήθηκαν από τον καταγγελλόμενο σύνδεσμο, στις γραπτές του θέσεις και στην ενώπιον της Επιτροπής προφορική διαδικασία αφορούν θέματα ουσίας, τα οποία εξετάζονται στις οικείες ενότητες με τις οποίες θα ασχοληθεί στη συνέχεια η Επιτροπή.

7. Νομική Ανάλυση

7.1 Έννομο Συμφέρον

Βάσει του άρθρου 35(1) και (2) του Νόμου 13(Ι)/2008, ως ίσχυε, δικαίωμα καταγγελίας πιθανών παραβάσεων του Νόμου, έχει οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει έννομο προς τούτο συμφέρον. Η Επιτροπή, ως το αρμόδιο διοικητικό όργανο, έχει υποχρέωση να προβεί στη δέουσα έρευνα υπό τις περιστάσεις για να διαπιστώσει κατά πόσο ο κ. Α.Π έχει έννομο συμφέρον να προβεί στην πιο πάνω καταγγελία, ήτοι κατά πόσο υπέστη ή κατά πόσο υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να υποστεί αισθητή οικονομική βλάβη ή να τεθεί σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό (ως εκτιμητής μηχανοκινήτων), ως άμεσο αποτέλεσμα της παράβασης.

Στην υπό εξέταση περίπτωση, ο καταγγέλλων, μεταξύ άλλων, ισχυρίζεται αδικαιολόγητη απομάκρυνση και/ή αποβολή του από τον ΠΣΕΜ, ο οποίος μάλιστα χωρίς να του εξηγήσει τους λόγους της διαγραφής του, φρόντισε να ενημερώσει με επιστολή ημερομηνίας 12/10/2019, πολλές ασφαλιστικές εταιρείες, για το γεγονός της διαγραφής του, αφήνοντας σαφή υπονοούμενα για τα προσόντα, την εντιμότητα και τον επαγγελματισμό του.

Ο καταγγέλλων ανέφερε στην καταγγελία του ότι από την αποστολή της εν λόγω επιστολής στις 12/10/2019, δεν έχει καταφέρει να προσεγγίσει και/ή να συμβληθεί με άλλες ασφαλιστικές εταιρείες για διενέργεια εκτιμήσεων, ενώ έχει περαιτέρω μειωθεί και ο όγκος της εργασίας του.

Επομένως, ο καταγγέλλων επηρεάζεται άμεσα ή/και έμμεσα από τις ενέργειες του ΠΣΕΜ. Ως εκ τούτου, ο καταγγέλλων είχε το εκ του Νόμου έννομο συμφέρον για να προβεί στην υπό εξέταση καταγγελία.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

7.2 Επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών-μελών

Σύμφωνα με το Άρθρο 3(1) του Ευρωπαϊκού Κανονισμού 1/2003 του Συμβουλίου¹⁰ «οσάκις οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε συμφωνίες, αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων ή εναρμονισμένες πρακτικές κατά την έννοια του άρθρου 81(1) της Συνθήκης, οι οποίες είναι πιθανόν να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών κατά την έννοια της διάταξης αυτής, εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 81 της Συνθήκης στις εν λόγω συμφωνίες, αποφάσεις ή εναρμονισμένες πρακτικές. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ή τα εθνικά δικαστήρια εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία ανταγωνισμού σε τυχόν καταχρηστική πρακτική που απαγορεύεται από το άρθρο 82 της συνθήκης εφαρμόζουν επίσης το άρθρο 82».

Συνεπώς, το άρθρο 3(1) του Κανονισμού 1/2003 υποχρεώνει τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και τα εθνικά δικαστήρια των κρατών μελών, να εφαρμόζουν και τα άρθρα 101 και 102 της ΣΛΕΕ όταν εφαρμόζουν την εθνική νομοθεσία περί ανταγωνισμού σε συμφωνίες ή/και καταχρηστικές πρακτικές που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.¹¹

Το εν λόγω κριτήριο είναι αυτόνομο κριτήριο της Ενωσιακής έννομης τάξης, το οποίο εκτιμάται ad hoc, και οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής του Ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού. Πληρούται όταν οι υπό εξέταση κάθε φορά συμφωνίες και πρακτικές δύνανται να έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης¹². Κατά πάγια νομολογία για να μπορεί μια απόφαση, συμφωνία ή πρακτική να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών και πραγματικών στοιχείων, να μπορεί να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ των κρατών μελών, τούτο δε κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση της

¹⁰ Βλ. σχετ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 1/2003 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, Επίσημη Εφημερίδα L 001 της 4.1.2003.

¹¹ Βλ. σχετικά την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής —Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ C 101, 27/04/2004, σελ. 81, παρ. 8 επ..

¹² *Ibid*, παρ. 12-13.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

εσωτερικής αγοράς¹³. Δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι η κάθε φορά εξεταζόμενη συμφωνία ή πρακτική είχε όντως το αποτέλεσμα αυτό.¹⁴

Η έννοια της επίδρασης στα εμπορικά ρεύματα δεν προϋποθέτει μόνο τον περιορισμό ή τη μείωση του εμπορίου αλλά οποιαδήποτε διαφοροποίηση των εμπορικών ρευμάτων, αρκεί αυτή να είναι αισθητή.¹⁵ Κατά συνέπεια, και στην περίπτωση συμφωνιών ή πρακτικών που καλύπτουν το έδαφος ενός μόνο κράτους μέλους θεμελιώνεται επίδραση στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών αρκεί να υπάρχει δυνατότητα αισθητής μεταβολής των εμπορικών ρευμάτων μεταξύ κρατών μελών.

Περαιτέρω σημειώνεται ότι βάσει της Ανακοίνωσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου εκτείνεται σε κατηγορίες συμφωνιών και καταχρηστικών πρακτικών που μπορούν να έχουν διασυνοριακές επιπτώσεις, ανεξάρτητα από το εάν μία συγκεκριμένη συμφωνία ή πρακτική είχε ή όχι το αποτέλεσμα αυτό.¹⁶

Η φύση των προϊόντων που καλύπτονται από τις συμφωνίες ή πρακτικές παρέχει μία ένδειξη για το εάν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών δύναται να επηρεαστεί. Όταν η ίδια η φύση των προϊόντων διευκολύνει τις διασυνοριακές συναλλαγές ή τα καθιστά ιδιαίτερα σημαντικά για επιχειρήσεις που επιθυμούν να εγκατασταθούν ή να αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους σε άλλα κράτη μέλη, το εφαρμοστέο του ενωσιακού δικαίου προσδιορίζεται ευκολότερα απ' ό,τι σε περιπτώσεις στις οποίες η ζήτηση για προϊόντα προμηθευτών από άλλα κράτη μέλη είναι, λόγω της φύσης τους, πιο περιορισμένη ή στις οποίες τα προϊόντα παρουσιάζουν μικρότερο ενδιαφέρον από την άποψη της διασυνοριακής εγκατάστασης ή της επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας που δραστηριοποιείται μέσω παρόμοιας εγκατάστασης.¹⁷

Εν προκειμένω, οι υπό κρίση πρακτικές του υπό διερεύνηση Συνδέσμου, δεν δύνανται από τη φύση τους να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών αισθητά, καθώς παρότι εφαρμόζονται στο σύνολο της Κυπριακής επικράτειας και επηρεάζουν την άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας των μηχανικών-εκτιμητών, δεν είναι σε θέση να αποκλείσουν και/ή να περιορίσουν την αλληλοδιείσδυση μεταξύ των κρατών

¹³ Βλ. Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 209 έως 215 και 218/78, *Heintz van Landewyck SARL και λοιποί κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, [1980], Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1980 σελίδα 03125, σκέψη 170. Υπόθεση C-219/95 P, *Ferriere Nord SpA κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, [1997] Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1997 σελίδα I-04411, σκέψη 20.

¹⁴ Βλ. Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής - Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης, ΕΕ 2004 C 101/81, παρ. 16.

¹⁵ *Ibid*, παρ. 34 και 77.

¹⁶ *Ibid*, παρά 26-27.

¹⁷ *Ibid*, παρά. 30.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

μελών. Αυτό διότι οι υπό εξέταση πρακτικές αφορούν τιμολογιακές πρακτικές και/ή περιοριστικούς όρους, οι οποίοι παρότι έχουν τη δυνατότητα να βλάψουν τον ανταγωνισμό εντούτοις δεν είναι ικανές να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

Τούτων δοθέντων, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι υπό διερεύνηση πρακτικές του ΠΣΕΜ δεν είναι σε θέση να επιφέρουν ένα ελάχιστο επίπεδο διασυνοριακών επιπτώσεων στο εσωτερικό της Ένωσης ούτε δύναται να πιθανολογηθεί επαρκώς ότι μπορούν να ασκήσουν άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική επίδραση στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ των κρατών μελών κατά τρόπο που να προκαλείται φόβος ότι θα μπορούσε να εμποδίσει την πραγματοποίηση της εσωτερικής αγοράς.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν υφίσταται επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών και κατ' επέκταση δεν εφαρμόζεται το άρθρο 101(1) της ΣΛΕΕ, αλλά μόνο οι εθνικές διατάξεις του άρθρου 3(1) του Νόμου.

7.3 Έννοια «επιχείρησης»

Το άρθρο 2 του Νόμου ορίζει ως «επιχείρηση» τον φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής το «ΔΕΕ»), η έννοια επιχείρηση στο πλαίσιο του ανταγωνισμού συμπεριλαμβάνει «κάθε οντότητα που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες», ανεξάρτητα από τη νομική της υπόσταση και τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται.¹⁸ Επιπλέον, ο όρος «οικονομικής φύσεως δραστηριότητα» εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά, ενώ είναι αδιάφορο αν οι δραστηριότητες έχουν σκοπό το κέρδος.¹⁹ Ο φορέας που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες δεν ταυτίζεται με συγκεκριμένο υποκείμενο δικαίου αλλά έχει την έννοια οποιουδήποτε φορέα ασκεί οικονομικής φύσης δραστηριότητες.

Συνεπώς, η έννοια της επιχείρησης κατά το Νόμο καλύπτει κάθε φορέα, ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα - ήτοι δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά

¹⁸ Υπόθεση C-41/90, *Hofner & Elser v. Macrotron*, [1991] ECR I-1979. Υπόθεση C-67/96, *Albany International BV v Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, [1999] ECR I-05751. Υπόθεση 170/83, *Hydrotherm v. Compact*, [1984] ECR 2999.

¹⁹ *Ibid.*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

προϊόντων ή/και υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά - ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.²⁰

Οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά για τη διαπίστωση ύπαρξης επιχείρησης στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού είναι: α) *αυτονομία οικονομικής δράσης και β) πλήρης ανάληψη των οικονομικών κινδύνων που συνεπάγεται η εκάστοτε οικονομική δραστηριότητα.*²¹ Ο δημόσιος ή ιδιωτικός χαρακτήρας μίας επιχείρησης, η επιδίωξη κέρδους από αυτήν ή ο τρόπος χρηματοδότησής της δεν αποτελούν στοιχεία προσδιοριστικά της έννοιας της επιχείρησης. Συνεπώς, είναι αδιάφορο κατά πόσον ο φορέας που ασκεί δραστηριότητες οικονομικής φύσης υπάγεται στον ιδιωτικό ή το δημόσιο τομέα.

Περαιτέρω, το ΔΕΕ στην υπόθεση *F.F.S.A.*²² όρισε ότι οικονομική δραστηριότητα είναι αυτή, η οποία δύναται να αναληφθεί στον ιδιωτικό τομέα ή εκείνη η οποία βρίσκεται τουλάχιστον σε ανταγωνιστική σχέση με παρόμοια δραστηριότητα που ασκείται από ιδιωτικές επιχειρήσεις. Άρα, η ερμηνεία της έννοιας της επιχείρησης για τους σκοπούς του δικαίου του ανταγωνισμού είναι ευρεία και συνδέεται ευθέως με την οικονομική ή όχι φύση των δραστηριοτήτων του φορέα που τις πραγματοποιεί και όχι με τη νομική φύση του.

Σε σχέση με την υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή σημειώνει ότι ο ΠΣΕΜ είναι Σωματείο και τα μέλη του είναι εκτιμητές μηχανοκίνητων οχημάτων, οι οποίοι προβαίνουν σε διενέργεια πραγματογνωμοσύνης, κυρίως σε περιπτώσεις τροχαίων ατυχημάτων.

Η άσκηση των ελεύθερων επαγγελματιών απαιτεί τεχνικές γνώσεις με θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση που επιτρέπουν την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών, στο πλαίσιο των οποίων οι επαγγελματίες αναπτύσσουν συνήθως σχέσεις εμπιστοσύνης με τους πελάτες τους, υπέχουν δε ιδιαίτερη ευθύνη έναντι αυτών τόσο για τις κρίσεις

²⁰ Υπόθεση C-118/85, *Commission v. Italy*, [1987] Συλλ. Νομολ. 2599, παρά. 7. Υπόθεση C-35/96, *Commission v. Italy (CNSD)*, [1998] Συλλ. Νομολ. I-03851, παρά. 36. Υπόθεση C-41/90, *Höfner and Elser v. Macrotron*, [1991] Συλλ. Νομολ. I-1979, παρά. 21. Υπόθεση C-244/94, *Federation Francaise des Societes d'Assurance*, [1995], Συλλ. Νομολ. I-4013, παρ. 14.

²¹ Βλ. σχετικά Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού ΑΡΙΘΜ. 610/2015, σελ. 79, η οποία παραπέμπει ενδεικτικά στην ακόλουθη νομολογία: «Βλ. ενδεικτικά υπόθ. T-23/09 *Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOF), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκ. 70-71, υπόθ. C-55/96, *Job Centre coop.arl*, Συλλογή 1997, σελ. I-7119, σκ.21, συνεκδ. υποθ. C-180-184/98, *Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, Συλλ. 2000 σ. I-6451, σκ. 74, υπόθ. C-118/85 *Επιτροπή κατά Ιταλίας* Συλλ. 1987 σ. 2599, σκ. 7, υπόθ. C-41/90 *Klaus Höfner and Fritz Elser κατά Macrotron GmbH* Συλλ. 1991 σ. I-1979, σκ. 21, Υπόθεση C-35/96 *Επιτροπή κατά Ιταλίας (CNSD)* Συλλ. 1998 σ. I-3851, σκ. 36, υπόθ. C-244/94 *Fédération Française des Sociétés d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche* Συλλ. 1995 σ. I-4013, σκ. 14, απόφαση EA 292/IV/2005 υπό 2.1.»

²² Υπόθεση C-244/94, *Fédération Française des Sociétés d'Assurance κ.ά. κατά Ministère de l'Agriculture et de la Pêche*, [1995] Συλλ. 1995, 4022.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

που εκφράζουν όσο και για την επάρκεια και ακεραιότητά τους κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους.²³ Εντούτοις, οι ιδιαιτερότητες αυτές δεν επηρεάζουν την κρίση ότι η παροχή υπηρεσιών εκ μέρους των ελεύθερων επαγγελματιών στους πελάτες τους συνιστά οικονομική δραστηριότητα.²⁴

Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα μέλη του ΠΣΕΜ μπορούν να χαρακτηριστούν ως επιχειρήσεις για σκοπούς εφαρμογής του Νόμου, καθώς αναλαμβάνουν προδήλως οικονομικής φύσεως δραστηριότητες, παρέχοντας μηχανολογικές υπηρεσίες εκτιμήσεων (πραγματογνωμοσύνης) έναντι αμοιβής. Κατά κανόνα μάλιστα, προϋπόθεση εγγραφής των εκτιμητών μηχανολόγων μηχανικών ως μελών του ΠΣΕΜ αποτελεί και η πραγματική άσκηση του επαγγέλματός.²⁵ Σε κάθε περίπτωση, ότι οι μηχανικοί (και αρχιτέκτονες) αποτελούν επιχειρήσεις, έχει κριθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο στην Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί της υπόθεσης των Βέλγων αρχιτεκτόνων.²⁶

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή, συμπεραίνει ότι οι πραγματογνώμονες - εκτιμητές, όντας μηχανολόγοι μηχανικοί που παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες έναντι αμοιβής, ασκούν καθ' όλα οικονομικής και εμπορικής φύσεως δραστηριότητες και δύνανται να χαρακτηριστούν ως επιχειρήσεις βάσει των προνοιών του άρθρου 2 του Νόμου.

Η Επιτροπή σημειώνει παράλληλα ότι στην έννοια της επιχείρησης σύμφωνα με το δίκαιο του ανταγωνισμού εμπίπτουν και οι ενώσεις των επιχειρήσεων στο μέτρο που ασκούν οικονομική δραστηριότητα²⁷ ή εφόσον έχουν αρμοδιότητα για την οργάνωση ή το συντονισμό της οικονομικής δραστηριότητας των μελών τους ή αν ο επαγγελματικός φορέας προβαίνει με αποφάσεις του στη θέσπιση ρυθμίσεων σχετικών με τη

²³ Βλ. ενδεικτικά Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Έκθεση σχετικά με τον ανταγωνισμό στον τομέα των επαγγελματιών υπηρεσιών, COM(2004) 83 τελικό, 9.2.2004, παρ. 1.

²⁴ Υπόθεση C-309/99, J. C. J. Wouters, J. W. Savelbergh, *Price Waterhouse Belastingadviseurs BV κατά Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten* [2002] Συλλ. 2002 σ. I-1577, παρ. 48· Συνεκδ. υποθέσεις C-180/98 έως 184/98, *Pavel Pavlov κ.ά. κατά Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten*, Συλλ. 2000 I-6451, παρ. 74-77. Βλ. επίσης, Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Έκθεση σχετικά με τον ανταγωνισμό στον τομέα των επαγγελματιών υπηρεσιών, COM(2004) 83 τελικό, 9.2.2004, Ενότητα 5.1.1, παρ. 68· Βασίλειο Κονδύλη, Ελευθέρια Επαγγέλματα και Κοινοτικό Δίκαιο του Ανταγωνισμού, Αντ. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα - Κομοτηνή, 2000, σ. 86 επ..

²⁵ Άρθρο 6 του Καταστατικού.

²⁶ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 24.6.2004, AT.38549, *Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges*, παρ. 37.

²⁷ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ημερομηνίας 23/7/2003, σχετικά με διαδικασία κατ' εφαρμογή του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας για τον ΕΟΧ [COMP/C.2-37.398 — Κοινή πώληση των αποκλειστικών δικαιωμάτων μετάδοσης των αγώνων του κυπέλλου πρωταθλητριών της ευρωπαϊκής ένωσης ποδοσφαίρου (ΟΥΕΦΑ)], Επ. Εφημ. L 291/25 της 8.11.2003, σκ. 106.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

συμπεριφορά των ελεύθερων επαγγελματιών σε συγκεκριμένη αγορά παροχής υπηρεσιών.²⁸

7.4 Έννοια «ένωσης επιχειρήσεων»

Βάσει του άρθρο 2 του Νόμου: ««ένωση επιχειρήσεων» σημαίνει εταιρεία, συνεταιρισμό, ένωση, σύλλογο, ίδρυμα ή σώμα προσώπων, με νομική προσωπικότητα ή όχι, που εκπροσωπεί τα εμπορικά συμφέροντα αυτόνομων επιχειρήσεων και λαμβάνει αποφάσεις ή συνάπτει συμφωνίες προς προώθηση των συμφερόντων αυτών».

Η «ένωση επιχειρήσεων» προϋποθέτει πλειονότητα επιχειρήσεων, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας.²⁹ Δεν απαιτείται η «ένωση επιχειρήσεων» να έχει νομική προσωπικότητα,³⁰ ούτε ίδια εμπορική ή παραγωγική δραστηριότητα, προκειμένου να εμπίπτει στο άρθρο 3 του Νόμου,³¹ αρκεί να εξυπηρετεί τα εμπορικά συμφέροντα των μελών της.³² Μεταξύ άλλων, σωματεία, ενώσεις, σύνδεσμοι, αγροτικοί συνεταιρισμοί θεωρούνται «ενώσεις επιχειρήσεων» ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, την άσκηση εκ μέρους τους οικονομικής δραστηριότητας και κερδοσκοπικού ή μη σκοπού.³³

Επίσης, σύμφωνα με τη νομολογία, θα πρέπει να εξετάζεται αν και κατά πόσο μεταξύ των αρμοδιοτήτων και/ή εξουσιών ενός συνδέσμου, τα μέλη του οποίου συνιστούν επιχειρήσεις κατά το δίκαιο του ανταγωνισμού, περιλαμβάνεται και η οργάνωση ή ο συντονισμός της οικονομικής δραστηριότητας των μελών του ή αν ο εν λόγω

²⁸ Βλ. και απόφαση Ελληνική Επιτροπή Ανταγωνισμού 545/2012 (βρεφικό γάλα – ασφ. μέτρα) – επικυρωθείσα από απόφαση ΔΕΦΑθ 2/2014-, σκ. 39 με περαιτέρω παραπομπές.

²⁹ Βλ. Υπόθεση T-23/09, *Conseil national de l'Ordre des pharmaciens (CNOF), Conseil central de la section G de l'Ordre national des pharmaciens (CCG) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκ. 74, 76-77, στην οποία κρίθηκε ειδικά ο Εθνικός Σύλλογος Φαρμακοποιών της Γαλλίας ως ένωση επιχειρήσεων. Βλ. επίσης, Απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού 505/VI/2010.

³⁰ Βλ. Υπόθεση C-395/96 P και C-396/96 P, *Compagnie maritime belge transports SA, Compagnie maritime belge SA και Dafra-Lines A/S (CEWAL) κατά Επιτροπής*, [2000] Συλλογή σ. I- 01365, σκ. 144. Βλ. επίσης σχετικά και Λ. Κοτσίρη, *Ευρωπαϊκό Εμπορικό Δίκαιο*, 2003, σελ. 398-399.

³¹ Βλ. συνεκδ. Υποθέσεις T-25/95, T-26/95, T-30/95 έως T-32/95, T-34/95 έως T-39/95, T-42/95 έως T-46/95, T-48/95 έως T-65/95, T-68/95 έως T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 και T-104/95, *Cimenteries CBR SA κ.ά. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2000 σ. II-491, σκ. 1320.

³² Βλ. Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής 96/438/EK, *FENEX (IV/34.983)*, [1996] OJ L 181, p. 28–36 σκ. 31 και Alison Jones & Sufrin Brenda, *EC Competition Law*, Oxford University Press, 4th Edition 2011, σελ. 168 επ..

³³ Βλ. ενδεικτικά Υπόθεση C- 209-215/78, *Van Landewyck κατά Επιτροπής*, σκ. 87-88. Υπόθεση C-96επ/82, *IAZ κατά Επιτροπής*, σκ. 19-20 και Υπόθεση C-246/86, *Belasco κατά Επιτροπής*, σκ. 2,65. Απόφαση ΔΕΦΕΘ 1001/2006 σκ. 16, 20 και Απόφαση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού Αρ. 277/IV/2005, σελ. 28.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

σύνδεσμος λαμβάνει αποφάσεις αναφορικά με τη θέσπιση ρυθμίσεων σχετικών με τη συμπεριφορά των μελών του σε συγκεκριμένη αγορά.³⁴

Ειδικότερα, σε απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής³⁵ έγινε δεκτό μεταξύ άλλων ότι: «44. Είναι προφανές από την νομολογία του Δικαστηρίου ότι μια επαγγελματική ένωση πρέπει να θεωρηθεί ένωση επιχειρήσεως υπό την έννοια του άρθρου 81 όταν υιοθετεί κανόνες που συνιστούν έκφραση της πρόθεσης των εκπροσώπων των μελών ενός επαγγέλματος ότι θα έπρεπε να ενεργούν με ένα συγκεκριμένο τρόπο κατά την άσκηση της οικονομικής δραστηριότητάς τους. Ο πίνακας κατώτατων αμοιβών που συμφωνήθηκε και αποφασίσθηκε από το Εθνικό Συμβούλιο εκπροσωπώντας την ένωση σε συνάντησή του της 12ης Ιουλίου 1967 συνιστά την έκφραση της πρόθεσης των εκπροσώπων των μελών ενός επαγγέλματος ότι όταν τα μέλη ενός επαγγέλματος καθορίζουν τις αμοιβές τους θα έπρεπε να ενεργούν με ένα συγκεκριμένο τρόπο στην άσκηση της οικονομικής δραστηριότητάς τους. Συνεπώς η Ένωση πρέπει να θεωρηθεί ένωση επιχειρήσεων υπό την έννοια του Άρθρου 81(1) της Συνθήκης».

Ο ΠΣΕΜ, στις γραπτές του θέσεις ημερομηνίας 25/11/2022, αναφορικά με την έννοια της ένωσης επιχειρήσεων σημείωσε τα εξής: «Κατ' αρχήν, εν τη έννοια του Νόμου, ουδεμία νομική σχέση ή συνάφεια ενυπάρχει μεταξύ νόμιμα εγγεγραμμένων Σωματείων και ένωσης επιχειρήσεων, αφού η κάθε ένωση επιχειρήσεων, αποβλέπει στο οικονομικό κατά κύριο λόγο όφελος των μελών που την συναποτελούν και δεν επεμβαίνει σε οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα τους. Αντίθετα, ο Π.Σ.Ε.Μ. όπως και κάθε άλλο Σωματείο, πέραν των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του, ενασχολείται και με πληθώρα άλλων αρμοδιοτήτων πέραν του οικονομικού τομέα. Επιπλέον, στην περίπτωση του Π.Σ.Ε.Μ. έχουμε προφανώς να κάνουμε, με την περίπτωση ενός απλού σωματείου, που αποτελείται από απλά μέλη κι όχι ασφαλώς με μια «ένωση επιχειρήσεων» με κοινό κεντρικό διοικητικό συμβούλιο, με κοινή οικονομική πολιτική κ.λ.π.. Στην υπό κρίσιν υπόθεση, τα μέλη του Π.Σ.Ε.Μ., ασκούν το καθένα από αυτά την δική του οικονομική πορεία και πολιτική, με τη βοήθεια, συντονισμό και συνδρομή απλώς του ουσιαστικά μόνου συνδικαλιστικού τους οργάνου, δηλαδή του Π.Σ.Ε.Μ.. Θα ήταν θεωρώ χρήσιμο, να ενδιατρίψει σ' αυτό το στάδιο κάποιος και να αναλογισθεί ή μάλλον καλύτερα να διερωτηθεί αν μήπως στην όντως

³⁴ Βλ. μεταξύ άλλων Απόφαση Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού Αρ. 512/VI/2010, παρ. 108 επ. και τις εκεί παραπομπές. *Supra* υποσ. 26, Υπόθεση C-309/99, σκ. 64-65. Συνεκδ. Υποθέσεις, T-213/95 και T-18/96, *SCK και FNK κατά Επιτροπής*, σκ. 170. Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 96/438/EK, *FENEX*, L 181/28, σκ. 41 και Απόφαση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού Αρ. 292/IV/2005.

³⁵ Βλ. *supra* υποσ. 26, *Barême d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges*, σκ. 38 επ.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

καλοπροαίρετη προσπάθεια της αρμόδιας αρχής να προστατευθεί ο υγιής ανταγωνισμός, την ίδια ώρα πλήττεται με κάποιο τρόπο το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του συνδικαλιζέσθαι και συνεταιρίζεσθαι, και μένω ως εδώ, αφού θέτω το σημείο τούτο για περίσκεψη καί προβληματισμό». Όμοιες ήταν και οι τοποθετήσεις του ΠΣΕΜ κατά την ενώπιον της Επιτροπής προφορική διαδικασία.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή δεν συμφωνεί με τις ως άνω θέσεις που εξέφρασε ο ΠΣΕΜ και αυτό διότι τόσο από το γράμμα του Νόμου όσο και από τη νομολογία της Επιτροπής, αλλά και των ενωσιακών δικαστηρίων, προκύπτει ξεκάθαρα ότι η έννοια της ένωσης επιχειρήσεων προϋποθέτει πλειονότητα επιχειρήσεων, οι οποίες να συνδέονται με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας. Τα σωματεία, όπως ο ΠΣΕΜ, θεωρούνται καταρχάς ως ενώσεις επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή και τον κερδοσκοπικό ή μη χαρακτήρα τους. Ο ΠΣΕΜ ως ανεξάρτητη νομική οντότητα, θεωρείται ένωση επιχειρήσεων με δεδομένο ότι αποτελείται από μέλη που συνιστούν και αυτοτελώς επιχειρήσεις υπό την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού, αφού ως εκτιμητές μηχανοκινήτων ή/και μηχανολόγοι μηχανικοί αναλαμβάνουν δραστηριότητες οικονομικής φύσης, διενεργώντας εκτιμήσεις επί μηχανοκίνητων οχημάτων. Παράλληλα, ο ΠΣΕΜ εκπροσωπεί τα συμφέροντα των μελών του, δηλαδή των εκτιμητών μηχανοκινήτων, αναλαμβάνοντας παράλληλα την οργάνωση και συντονισμό της οικονομικής τους δραστηριότητας.

Ειδικότερα, ο ΠΣΕΜ έχει δικαίωμα εκπροσώπησης των συμφερόντων των μελών του, αφού σύμφωνα με το Καταστατικό του, έχει την αρμοδιότητα να λαμβάνει μέτρα και να προβαίνει σε οποιοδήποτε διάβημα ήθελε κρίνει σκόπιμο προς προώθηση, προαγωγή και προστασία των επιστημονικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του (Άρθρο 2 όρος 5 Καταστατικού) και επίσης, σκοπός του Συνδέσμου είναι να αντιπροσωπεύει, εκφράσει και θέτει σε εφαρμογή τις απόψεις των Εκτιμητών Μηχανοκινήτων επί θεμάτων ή ζητημάτων που αφορούν την επιστημονική και επαγγελματική τάξη αυτών (όρος 6 Καταστατικού).

Επιπρόσθετα, όπως προκύπτει τόσο από το Καταστατικό όσο και από τον Κώδικα Δεοντολογίας του, ο ΠΣΕΜ αναλαμβάνει την οργάνωση και συντονισμό της οικονομικής δραστηριότητας των μελών του και προβαίνει σε θέσπιση ρυθμίσεων³⁶ αναφορικά με τη συμπεριφορά τους.

³⁶ Βλ. αποφάσεις Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 292/IV/2005 και 518/VI/2011 σκ. 105.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το καταστατικό του, ο Σύνδεσμος μεριμνά και λαμβάνει κάθε ενδεδειγμένο μέτρο προς αναγνώριση και νομική κατοχύρωση του επιστημονικού και επαγγελματικού κλάδου των Μηχανολόγων Μηχανικών εκτιμητών.

Ο Σύνδεσμος, επιδιώκει παράλληλα την ενοποίηση των μηχανολόγων εκτιμητών μηχανοκινήτων και τη διασφάλιση συμμόρφωσης των καθηκόντων που απορρέουν από την άσκηση του επαγγέλματος. Έχει στόχο τον καθορισμό των προσόντων αναφορικά με το επίπεδο κατάρτισης που απαιτείται από τα μέλη σε σχέση με συγκεκριμένους τομείς.

Περαιτέρω, ο Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας που διέπει τη δράση του προνοεί ότι :

- *«Μέλος δεν δικαιούται να έχει άλλον επάγγελμα που να προκαλεί αντικρουόμενα συμφέροντα με το κύριο επάγγελμα του αυτό του μηχανολόγου εκτιμητή μηχανοκινήτων.*
- *Μέλος δεν δικαιούται να λάβει άμεσα ή έμμεσα πληρωμή, έκπτωση ή προμήθεια σε σχέση με επαγγελματική υπηρεσία που πρόσφερε εκτός από την προκαθορισμένη αμοιβή από τον πελάτη του.*
- *Η σχέση μεταξύ μέλους και πελάτη ή πελάτες του πρέπει να είναι πάντοτε εμπιστευτική και να μη συζητά με τρίτους λεπτομέρειες οδηγιών ή εγγράφων δίχως την γραπτή συγκατάθεση των πελατών του.*
- *Μέλος δεν θα δεχθεί εργασία από άλλο μέλος που πήρε οδηγίες εκτός αν ικανοποιηθεί πλήρως ότι αυτό γίνεται με την συγκατάθεση του πελάτη.*
- *Μέλος δεν θα εκδώσει έκθεση με την υπογραφή του αν το περιεχόμενο της έκθεσης δεν έγινε από αυτόν ή το προσωπικό του ή το απόφοιτο μέλος που έχει υπό την επίβλεψη του. Για Φοιτητικά και Απόφοιτα μέλη, οι εκθέσεις των πρέπει να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος που είναι υπό την επίβλεψη του.*
- *Μέλος δεν θα δεχθεί οδηγίες με την βάση ότι θα λάβει αμοιβή παρά μόνο όταν το αποτέλεσμα είναι επιτυχές.*
- *Μέλος δεν θα υποσχεθεί ή να δώσει προμήθεια ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο πληρώσει ή αποζημιώσει οποιονδήποτε για σύσταση δουλειάς ή εξασφάλισης οδηγιών.*
- *Το μέλος πρέπει πάντοτε να συμπεριφέρεται με τρόπο που να μην εκθέτει ή προσβάλλει τον σύνδεσμο, τα άλλα μέλη ή την θέση του σαν μέλος αυτού.*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

- Τα μέλη δικαιούνται να διαφημίζονται στα ΜΜΕ. [...]
- Το διοικητικό συμβούλιο του συνδέσμου θα είναι το αρμόδιο σώμα που θα προσδιορίζει αν ο επαγγελματικός κώδικας δεν τηρήθηκε από μέλος ή μέλη και θα έχει την εξουσία να αποφασίζει ανάλογα με την περίπτωση μέχρι και την αποβολή του μέλους ή των μελών».

Οι ρυθμίσεις αυτές αποτελούν, πράγματι, έκφραση της βουλήσεως των εκπροσώπων των μελών του συγκεκριμένου επαγγέλματος να επιτύχουν από τα μέλη αυτά την υιοθέτηση συγκεκριμένης συμπεριφοράς στο πλαίσιο της οικονομικής τους δραστηριότητας. Ο ΠΣΕΜ είναι επιφορτισμένος με την αρμοδιότητα να λαμβάνει αποφάσεις ή να συνάπτει συμφωνίες προς προώθηση των συμφερόντων του επαγγέλματος με γνώμονα την προώθηση των οικονομικών δραστηριοτήτων των μελών του που συνιστούν επιχειρήσεις κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή παρατηρεί πως, οι αποφάσεις του ΠΣΕΜ καθίστανται δεσμευτικές για τα μέλη του,³⁷ ενώ σε περίπτωση μη συμμόρφωσης σύμφωνα με το Καταστατικό του προβλέπεται η πειθαρχική εξουσία της εκτελεστικής επιτροπής για επιβολή ποινών στα μέλη του, που φτάνει μέχρι και την αποβολή μέλους.³⁸

Βεβαίως η Επιτροπή δεν παρεμβαίνει ούτε και έχει τέτοια εξουσία να επέμβει ως προς το συνταγματικό δικαίωμα των μελών του ΠΣΕΜ να συνδικαλίζονται και να συνεταιρίζονται που επικαλείται ο ΠΣΕΜ στις θέσεις του. Η Επιτροπή έχει αρμοδιότητα να παρέμβει εκεί μόνο όπου ο τρόπος λειτουργίας του ΠΣΕΜ καταστρατηγεί το δίκαιο του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η δημιουργία «ενώσεων επιχειρήσεων», στην προκειμένη περίπτωση η σύσταση σωματείου, δεν συνιστά *eo ipso* αντι-ανταγωνιστική σύμπραξη· οι αποφάσεις όμως των καταστατικών οργάνων της Ένωσης, όπως ήδη έχει αποφανθεί το ΔΕΕ, ακόμη και αν δεν είναι δεσμευτικές εμπίπτουν στην έννοια της "σύμπραξης"³⁹ σύμφωνα και με το άρθρο 2 του Νόμου, αν και εφόσον αποτελούν εκδήλωση της συλλογικής βούλησης των συμμετεχουσών στην ένωση επιχειρήσεων και έχουν ως αντικείμενο ή/και αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

³⁷ Βλ. άρθρο 8Α & 8Β, και 10 Α(6) του Καταστατικού και προοίμιο του Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας του ΠΣΕΜ όπου αναγράφεται ότι «Οι πιο κάτω όροι δεσμεύουν, υποχρεώνουν και διέπουν την επαγγελματική συμπεριφορά των εκτιμητών μηχανοκινήτων».

³⁸ Άρθρο 10 Καταστατικού και όρος 10 του Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας.

³⁹ Συνεκδικασθείσες Υποθέσεις 96-102, 104, 105, 108 and 110/82, *NV IAZ International Belgium and others v. Commission*, [1983] ECR 3369. Υπόθεση 45/85, *Verband der Sachversicherer e.V. v. Commission*, [1987] ECR 405.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή, ομόφωνα αποφασίζει ότι ο ΠΣΕΜ συνιστά «ένωση επιχειρήσεων» για σκοπούς εφαρμογής του άρθρου 3(1) του Νόμου.

7.5 Παράβαση του Άρθρου 3 του Νόμου

Η Επιτροπή, έχοντας υπόψη το αντικείμενο της παρούσας καταγγελίας και τα στοιχεία που συλλέχθηκαν κατά την προκαταρκτική έρευνα και βρίσκονται εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, έχει επικεντρώσει την προσοχή της στις πρόνοιες του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 3(1) του Νόμου:

«3.-(1) Τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 4 και 5, απαγορεύονται οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική, που έχουν ως αντικείμενο ή αποτέλεσμα την παρακώλυση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας, και ιδίως εκείνες οι οποίες συνίστανται:

(α) στον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό των τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων όρων συναλλαγής·

(β) στον περιορισμό ή στον έλεγχο της παραγωγής, της διάθεσης, της τεχνολογικής ανάπτυξης ή των επενδύσεων·

(γ) στη γεωγραφική ή άλλη κατανομή των αγορών ή των πηγών προμήθειας·

(δ) στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδύναμων συναλλαγών έναντι των εμπορικώς συναλλασσόμενων επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα αυτές να περιέρχονται σε μειονεκτική θέση στον ανταγωνισμό·

(ε) στην εξάρτηση της σύναψης συμβάσεων από την αποδοχή εκ μέρους των αντισυμβαλλόμενων πρόσθετων υποχρεώσεων, οι οποίες, εκ της φύσεώς τους ή σύμφωνα με τις κρατούσες εμπορικές συνήθειες, δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών».

Οι προϋποθέσεις που τίθενται για στοιχειοθέτηση του εν λόγω άρθρου είναι οι ακόλουθες:

(α) Η ύπαρξη συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής μεταξύ επιχειρήσεων ή απόφασης ένωσης επιχειρήσεων και,

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

(β) Αντικείμενο ή αποτέλεσμα της ανωτέρω συμφωνίας, εναρμονισμένης πρακτικής ή απόφασης να είναι ο αισθητός περιορισμός, η παρακώλυση ή η νόθευση του ανταγωνισμού.

7.5.1 Σύμπραξη

Το άρθρο 2 του Νόμου ορίζει ότι «*Σύμπραξη*» σημαίνει οποιαδήποτε τυπική ή άτυπη, γραπτή ή προφορική, εκτελεστή κατά νόμο ή μη, συμφωνία δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων ή την εναρμονισμένη πρακτική δύο ή περισσότερων επιχειρήσεων ή την απόφαση ένωσης επιχειρήσεων.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στη βάση του άρθρου 3 του Νόμου: *«απαγορεύονται οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική [...]»*.

Ο ΠΣΕΜ, στις γραπτές του παρατηρήσεις ημερομηνίας 25/11/2022 και κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία που έλαβε χώρα στις 29/11/2022 υποστήριξε ότι στην προκειμένη υπόθεση δεν υπάρχει καμία συμφωνία, εναρμονισμένη πρακτική ή απόφαση ένωσης επιχειρήσεων. Ο ΠΣΕΜ σημείωσε μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: *«Κατά την άποψη μου λοιπόν, λανθασμένα η Επιτροπή ενέταξε την υπό κρίσιν περίπτωση στις ενέργειες εκείνες που συνιστούν αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού [...] Υπάρχει λοιπόν στην παρούσα υπόθεση, οποιαδήποτε συμφωνία για εναρμονισμένη πρακτική μεταξύ των μελών του Π.Σ.Ε.Μ. ; Προσωπικά δεν εντόπισα κάτι τέτοιο. Πως και με ποιά δεδομένα κατέληξε η Επιτροπή στο εύρημα αυτό;»*

Επιπλέον, ο ΠΣΕΜ θέτει το ερώτημα πώς στοιχειοθετείται η «**νομική δεσμευτικότητα**» της επίμαχης ούτω καλούμενης «**απόφασης**», πώς για παράδειγμα εντοπίστηκε η «**έκφραση κοινής βούλησης**» και πώς αποδεικνύεται η "**θέσπιση κανόνων συμπεριφοράς**" από μέρους του Π.Σ.Ε.Μ.

Η Επιτροπή παραθέτει αμέσως πιο κάτω τι συνιστά κατά το Νόμο και τη νομολογία «απόφαση ένωσης επιχειρήσεων» και παραθέτει ακριβώς τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι οι ενέργειες του ΠΣΕΜ υπάγονται στην έννοια της απόφασης ένωσης επιχειρήσεων, εν τη έννοια του άρθρου 3 του Νόμου, ενώ απαντώνται τα πιο πάνω ερωτήματά του.

7.5.1.1 Απόφαση Ένωσης Επιχειρήσεων

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Η απόφαση ένωσης επιχειρήσεων είναι εκείνη η πράξη ή παράλειψη, που βάσει της σύμπτωσης των δηλώσεων βούλησης τουλάχιστον μιας πλειοψηφίας των επιχειρήσεων που μετέχουν στην ένωση, ρυθμίζει δεσμευτικά τις σχέσεις μεταξύ τους, λόγω και της υπάρχουσας οργανωτικής έννομης σχέσης.

Επομένως, «απόφαση» ένωσης επιχειρήσεων αποτελεί κάθε έκφραση κοινής βούλησης της ένωσης μέσω κάποιας οργανωτικής δομής, η οποία αποβλέπει στην κοινή συμπεριφορά των μελών της, ανεξάρτητα από τη μορφή την οποία λαμβάνει, όπως εκείνες των κανονισμών, ρητρών καταστατικού, ρητρών συμβάσεων, οδηγιών, εγκυκλίων, απλών συστάσεων, εφόσον έχουν καταρχήν χαρακτήρα υποχρεωτικό για τα μέλη ή/και προβλέπονται κυρώσεις σε περίπτωση μη εφαρμογής τους.⁴⁰ Απόφαση του οργάνου διοίκησης της εκάστοτε ένωσης θεωρείται νομικά δεσμευτική, εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό της ότι οι αποφάσεις της δεσμεύουν τα μέλη.⁴¹ Σημειώνεται ότι κατά πάγια νομολογία οποιαδήποτε συμφωνία συνάψει η ένωση επιχειρήσεων δύναται να θεωρηθεί ως απόφαση.⁴²

Σε σχέση με του ισχυρισμούς του ΠΣΕΜ, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ουσιώδες στοιχείο της «απόφασης» είναι η νομική δεσμευτικότητα της, ανεξάρτητα αν είναι άμεση ή έμμεση. Ως «απόφαση» χαρακτηρίζεται κάθε έκφραση βούλησης της ένωσης με οποιαδήποτε μορφή, όπως οδηγίες, εγκύκλιοι, απλές συστάσεις, εφόσον έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα για τα μέλη.⁴³

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, η δημιουργία «ενώσεων επιχειρήσεων» δεν συνιστά *eo ipso* αντι-ανταγωνιστική σύμπραξη· οι αποφάσεις όμως των καταστατικών οργάνων της Ένωσης, όπως ήδη έχει αποφανθεί το ΔΕΕ, ακόμη και αν δεν είναι δεσμευτικές εμπίπτουν στην έννοια "σύμπραξη"⁴⁴ σύμφωνα και με το άρθρο 2 του Νόμου, εφόσον αποτελούν εκδήλωση της συλλογικής βούλησης των συμμετεχουσών στην ένωση επιχειρήσεων και έχουν ως αντικείμενο ή/και αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού: δηλαδή πρωτίστως, η απόφαση της ένωσης επιχειρήσεων να θεσπίζει

⁴⁰ Βλ. Υπόθεση C-45/85, *Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1987, σ. 00405, σκ. 28. Συνεκδ. υποθέσεις T-213/95 και T-18/96, *Stichting κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1997 σ. II-01739, σκ. 157-164. Συνεκδ. Αποφάσεις, ΔΕΘΑΘ 1026/2007, ΔΕΦΑΘ 1027/2007, ΔΕΦΑΘ 1001/2006, σκ. 16 και ΔΕΦΑΘ 1028/2007, σκ. 8, καθώς και Απόφαση ΕΑ 292/IV/2005 υπό 3.2 και 4, Απόφαση Ε.Ε. 80/917/ΕΟΚ *National Sulphuric Acid*.

⁴¹ Βλ. *ibid*, υπόθεση C-45/85, σκ. 28.

⁴² Βλ. Υπόθεση 8/72, *Vereeniging van Cementhandelaren κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλ. 1972-3, σ. 223, 209-215 & 218/78.

⁴³ Βλ. Υπόθεση C-41/90, *Hofner & Elsnor v. Macrotron*, [1991] ECR I-1979; Υπόθεση 170/83, *Hydrotherm v. Compact*, [1984] ECR 2999.

⁴⁴ Συνεκδικασθείσες Υποθέσεις 96-102, 104, 105, 108 and 110/82, *NV IAZ International Belgium and others v. Commission*, [1983] ECR 3369. Υπόθεση 45/85, *Verband der Sachversicherer e.V. v. Commission*, [1987] ECR 405.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

κανόνες συμπεριφοράς σε μια αγορά, δηλαδή συντονισμό και οργάνωση της οικονομικής δραστηριότητας των μελών της.

Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι, η απαγόρευση του άρθρου 3 του Νόμου εφαρμόζεται και σε περιπτώσεις, που η απόφαση έχει το χαρακτήρα απλής σύστασης χωρίς δεσμευτικότητα, δηλαδή χωρίς συνέπειες προς τα μέλη, εφόσον αντανάκλα εν τοις πράγμασι τη συλλογική βούληση των μελών της ένωσης να συντονίσουν τη δράση τους σε μία συγκεκριμένη αγορά και εφόσον η συμμόρφωση των μελών με αυτή είναι ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά.⁴⁵ Στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η σύσταση να οδηγεί σε ομοιόμορφη συμπεριφορά μεταξύ των μελών της ένωσης.

Στην προκειμένη περίπτωση, ο ΠΣΕΜ αρχικά στις 7/3/2018 (ή/και 8/3/2018 όπως ανέφερε στις απαντήσεις του) σε συνεδρία του φαίνεται να καταγράφει τα εξής: «Επιαναφορά του θέματος Α.Π και [...] ~~για να παρουσιαστούν στο συμβούλιο.~~ Έχουμε συμφωνήσει ομόφωνα όπως αποβληθούν από τον σύνδεσμο λόγω αντιδεοντολογίας. Να ετοιμαστούν σχετικές επιστολές και να τις δούμε μαζί με τον νομικό, του συνδέσμου. Η απόφαση όλων όπως η τελική επιστολή κοινοποιηθεί προς όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες και τους συναδέλφους».

Στις 19/12/2018, ο ΠΣΕΜ εξέδωσε επιστολή, δια της οποίας ο πρόεδρος ενημέρωσε τα μέλη του Συνδέσμου για τη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε στις 28/11/2018. Απόσπασμα από το περιεχόμενο της επιστολής παρατίθεται αυτούσιο:

«Το δεύτερο θέμα αφορά τα φοιτητικά και απόφοιτα μέλη για τα οποία θα ήθελα να διευκρινίσω ότι με βάση το άρθρο 5 του κώδικα δεοντολογίας, για την περίοδο πρακτικής εξάσκησης τους, οι εκτιμήσεις τους πρέπει να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος του συνδέσμου στον οποίο είναι υπό την επίβλεψη του. Άτομα που χρησιμοποιούν το λογότυπο του συνδέσμου και που δεν είναι μέλη, θα κινηθούμε νομικά εναντίον τους για αποζημιώσεις.

Το τρίτο θέμα συνάδελφοι, είναι η τιμολόγηση των εκτιμήσεων από ορισμένα μέλη, που όπως φαίνεται έχουν πολύ χαμηλή αυτοεκτίμηση προς το άτομο τους. Δεν γίνεται συνάδελφοι να χρεώνουν οι ισιωτές 40 έως 60 ευρώ την ώρα και ο εκτιμητής που θέλει τουλάχιστον μιάμιση με δύο ώρες να ολοκληρώσει μια εκτίμηση να χρεώνει 30 και 40 ευρώ. Αυτός που χρεώνει τόσο χαμηλά, δίνει το δικαίωμα να το αμφιβάλλουν για την

⁴⁵ Βλ. *ibid* Υπόθεση C-96/82, σκ. 20. Συνεκδικασθείσες Υποθέσεις C-209, 215 & 218/78, *Heintz van Landewyck SARL and Others v Commission of the European Communities*, [1980] Συλλογή 1980, σελ. 3125 επ. σκ. 86 και *Ibid* Υπόθεση 45/85, σκ. 32.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

εντιμότητα, την ακεραιότητα του, διότι όπως λένε αυτός που δουλεύει στη ζημιά του, από κάπου αλλού τα παίρνει.

Η στάση αυτή συνάδελφοι, προσβάλει το σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη και γι' αυτό θα είμαστε αναγκασμένοι να προβούμε σε αποβολή τους από το σύνδεσμο, Για αυτό παρακαλώ όπως συμμορφωθούμε και να επιδείξουμε την απαραίτητη σοβαρότητα αν θέλουμε να διατηρήσουμε μια σεβάσμια εικόνα του συνδέσμου μας.»

Επισημαίνεται μάλιστα ότι στα πρακτικά της Γενικής Συνέλευσης στις 28/11/2018, καταγράφεται ότι: «Έγινε εισήγηση για μελέτη και δημιουργία ενδεικτικού τιμοκαταλόγου προς αποφυγή αθέμιτου ανταγωνισμού».

Ακολούθως, ο ΠΣΕΜ στις 12/10/2019, απέστειλε επιστολή σε πολλές ασφαλιστικές εταιρείες, ενημερώνοντας τις ότι ο Α.Π έχει διαγραφεί από τον εν λόγω Σύνδεσμο. Παράλληλα, ο ΠΣΕΜ τόνισε προς τις ασφαλιστικές ότι: «θα πρέπει να γίνεται διορισμός προσοντούχων εκτιμητών μελών του συνδέσμου μας για σωστή επαγγελματική προσέγγιση και ασφαλή επιδιόρθωση των οχημάτων που έχουν εμπλακεί σε ατύχημα όπου διασφαλίζεται η ακριβοδίκαιη αποζημίωση και προστασία των συμφερόντων σας».

Σύμφωνα με τη νομολογία του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών «μία επαγγελματική οργάνωση, η οποία σχετίζεται με την οικονομική δραστηριότητα των μελών της, όταν λαμβάνει αποφάσεις ή ακολουθεί διάφορες πρακτικές ή απευθύνει συστάσεις, που αφορούν την οικονομική συμπεριφορά των μελών της (...) υπόκειται στις απαγορεύσεις των εν λόγω διατάξεων»,⁴⁶ ενδείξεις δε μιας τέτοιας αντίθετης προς τον ανταγωνισμό πρακτικής μπορεί να προκύπτουν «ευθέως» και από τα Πρακτικά των Συνεδριάσεων της εν λόγω ένωσης επιχειρήσεων, «ανεξαρτήτως αν είχαν ή όχι δεσμευτικό χαρακτήρα».⁴⁷

Με βάση τα προεκτεθέντα, από τις ενέργειες του ΠΣΕΜ, οι οποίες φέρουν είτε τον τύπο αποφάσεων είτε συστάσεων μέσω της Γενικής Συνέλευσης και του Διοικητικού του Συμβουλίου, όπως αποτυπώνονται τόσο στα πρακτικά όσο και σε επιστολές του, προκύπτει η συνεπής έκφραση της βούλησης του να συντονίσει την επιχειρηματική συμπεριφορά των μελών του στη σχετική αγορά, παρακινώντας τα μέλη του να ακολουθήσουν ορισμένη συμπεριφορά στο ζήτημα του προσδιορισμού των αμοιβών τους. Κατά την Επιτροπή μάλιστα, ενδεχόμενη συμμόρφωση των μελών του ΠΣΕΜ με

⁴⁶ Βλ. ΔιοικΕφαθ 3040/2015, σκ. 3, που επικύρωσε την ΕπΑντ 554/VII/2012.

⁴⁷ Βλ. ΔιοικΕφαθ 2821/2013, σκ. 9, που επικύρωσε την ΕπΑντ 518/VI/2011.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

τη συμπεριφορά που υπαγορεύει στα μέλη του, κρίνεται ικανή να επιφέρει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά, αφού τα μέλη του δεν θα είναι σε θέση να τιμολογούν χαμηλά.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή απορρίπτει τους ισχυρισμούς που τέθηκαν από τον ΠΣΕΜ και τις αναφορές του περί ανυπαρξίας συμφωνίας και απόφασης ένωσης επιχειρήσεων και στη βάση των όσων καταγράφηκαν πιο πάνω και της σχετικής νομολογίας ομόφωνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι σχετικές αυτές ενέργειες συνιστούν «αποφάσεις» ένωσης επιχειρήσεων κατά την έννοια του δικαίου του ανταγωνισμού.

7.5.1.2 Περιορισμός του ανταγωνισμού

Το άρθρο 3 του Νόμου μνημονεύει ρητά, ως περιοριστικές του ανταγωνισμού, συμφωνίες και αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και εν γένει συμπράξεις, οι οποίες άμεσα ή έμμεσα καθορίζουν τις τιμές αγοράς ή πώλησης ή οποιουδήποτε άλλους όρους συναλλαγής. Συμφωνίες και αποφάσεις και εν γένει συμπράξεις που έχουν ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, θεωρούνται εκείνες, οι οποίες είναι από τη φύση τους ικανές να περιορίσουν τον ανταγωνισμό. Πρόκειται για περιορισμούς οι οποίοι, ενόψει των στόχων που επιδιώκουν οι εθνικοί και ενωσιακοί κανόνες ανταγωνισμού, είναι τόσο πιθανό να επηρεάσουν δυσμενώς τον ανταγωνισμό, ώστε δεν είναι ανάγκη, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 3 του Νόμου (και του αντίστοιχου 101 ΣΛΕΕ) να αποδειχθούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις τους στην αγορά.

Στην περίπτωση που το αντικείμενο της απόφασης, συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής στοχεύει στον περιορισμό του ανταγωνισμού, αυτή εμπίπτει στην απαγόρευση της διάταξης του άρθρου 3 του Νόμου άνευ ετέρου. Μια σύμπραξη, η οποία έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αντίκειται στο άρθρο 3 του Νόμου ανεξάρτητα από τα αποτελέσματά της. Ειδικότερα, κατά πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία, η εκτίμηση των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων μιας σύμπραξης παρέλκει, όταν προκύπτει ότι αυτή έχει ως σκοπό την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού.⁴⁸ Δεν είναι απαραίτητο να εξεταστεί η υποκειμενική

⁴⁸ Βλ. ενδεικτικά ΣΤΕ 2780/2012, σκ. 4-6, όπου και σχετική ενωσιακή νομολογία, καθώς και ΔΕφαΘ 502/2013, ΔΕφαΘ 1001/2006, σκ. 16. Υπόθεση C- 45/85, *Verband der Sachversicherer κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1987, σ. 405, σκ. 39. Υπόθεση C-209/07, *Irish Beef*, σκ. 16. Συνεκδ. υποθέσεις T-305/94 έως T-307/94, T-313/94 έως T316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94 και T-335/94, *Limburgse Vinyl Maatschappij NV κλπ. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1999 σ. II- 931, σκ. 741 και Υπόθεση T-62/98, *Volkswagen κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2000, σ. II-2707, σκ. 178. Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 84/405/EK, *Zinc Producer Group*, ΕΕ 1984 L 220/27, σκ. 71.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

πρόθεση των μερών, αλλά μόνο το περιεχόμενο και ο αντικειμενικός σκοπός της συμφωνίας υπό το φως των αμοιβαίων οικονομικών σχέσεων εντός των οποίων πρέπει να εφαρμοστεί η συμφωνία, ήτοι, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά αρκεί το αντικειμενικά ενδεχόμενο αντι- ανταγωνιστικό αποτέλεσμα.⁴⁹

Τυχόν μη εφαρμογή στην πράξη δεν επηρεάζει την ουσιαστική αξιολόγηση των υπό κρίση συμπεριφορών ως παράνομων. Και τούτο, διότι κατά πάγια εθνική και ενωσιακή νομολογία, συμπράξεις καθορισμού τιμών κρίνονται ως αντι-ανταγωνιστικές, εφόσον εξ αντικειμένου περιορίζουν τον ανταγωνισμό, χωρίς να απαιτείται να έχουν εφαρμοστεί στην πράξη.⁵⁰

Εφόσον μία σύμπραξη που έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού εμπίπτει στις απαγορευτικές διατάξεις της παρ. 1 των άρθρων 3 του Νόμου κατά τα προεκτεθέντα, η εν τοις πράγμασι μη εφαρμογή της (εν όλω ή εν μέρει), όπως αντίστοιχα και η μη συμμόρφωση (εν όλω ή εν μέρει) προς τα συμφωνηθέντα, δεν ασκούν κατά νόμο επιρροή στη διαπίστωση της παράβασης, ούτε και συνιστούν λόγο απαλλαγής.⁵¹ Επομένως, η επίκληση αμυντικών επιχειρημάτων, όπως η αμελητέα επίπτωση στον ανταγωνισμό, το δυσχερές οικονομικό περιβάλλον, η τυχόν απόκλιση από τα συμφωνηθέντα ή ακόμη και η άγνοια ότι πτυχές της συμφωνίας ή εναρμονισμένης πρακτικής μπορούσαν να θεωρηθούν παράνομες, δεν απαλλάσσουν τους αυτουργούς της παράβασης από τη διάπραξή της. Ούτε, επίσης, απαλλάσσει από την ευθύνη τις συμπράττουσες εταιρείες η τυχόν πεπιοίθησή τους ότι ενεργούσαν σύμφωνα με το νόμο. Εξάλλου, για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης δεν απαιτείται η εκ μέρους της ένωσης επιχειρήσεων δυνατότητα εξαναγκασμού των μελών της στην εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων.⁵²

Επισημαίνεται ότι από τη γραμματική διατύπωση του άρθρου 3(1) του Νόμου, προκύπτει ότι ο εξ αντικειμένου και ο εξ αποτελέσματος περιορισμός βρίσκονται

⁴⁹ Βλ. ενδεικτικά ΔιοικΕφΑθ 559/2010, σκ. 17, ΔιοικΕφΑθ 2891/2009, σκ. 18, και ΔιοικΕφΑθ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία. Βλ. Επίσης, Υπόθεση C-29/83 και 30/83, *Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κ. Επιτροπής*, Συλλ.1984, σ. 1679, σκ. 26, καθώς και Απόφαση Ε.Α. Αρ. 554/VII/2012, σκ. 89.

⁵⁰ Βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4. Υπόθεση C-246/86 *Belasco*, σκ. 12-15, και Υπόθεση C-123/83 *BNIC κ. Clair*, σκ. 22. Υπόθεση T-7/89, *SA Hercules κ. Επιτροπής*, σκ. 271,

⁵¹ Βλ. Απόφαση ΣτΕ 2780/2012, σκ. 4 (όπου και παραπομπές σε ενωσιακή νομολογία) και Απόφαση Επαντ Αρ. 642/2017.

⁵² Βλ. ενδεικτικά συνεκδ. υποθέσεις T-217/03 και T-245/03, *FNCBV κλπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής*, σκ. 89. Υπόθεση C-71/74, *Fruita κατά Επιτροπής*, Συλλ. 1975, σ. 181, σκ. 29-31. Απόφαση ΔΕΘΑΘ 1026/2007, 1027/2007 και 1028/2007, σκ. 8 και Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2003/600 ΕΚ COMP/C.38.279/F3, *French Beef, EE L 209 της 19.8.2003, σ. 12 έως 41*, σκ. 123. Απόφαση της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού Αρ. 554/VII/2012, παρ. 211.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

νομικά σε ισότιμη θέση. Ως εκ τούτου, οι Αρχές Ανταγωνισμού δεν εμποδίζονται από το να εξετάσουν έναν περιορισμό τόσο εξ αντικειμένου όσο και εξ αποτελέσματος.⁵³

Σε κάθε περίπτωση, όταν μια συμφωνία ή απόφαση δεν είναι ικανή, από τη φύση της, να περιορίσει τον ανταγωνισμό εξετάζεται αν αυτή δύναται να περιορίσει τον ανταγωνισμό εκ του αποτελέσματος. Κατά την εκτίμηση αυτή, λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές και δυνητικές επιπτώσεις της εν λόγω απόφασης στον ανταγωνισμό αναφορικά με τις τιμές, την παραγωγή, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών κλπ. Εξετάζονται, συνεπώς, η ισχύς των μερών στην αγορά, η φύση των προϊόντων, η θέση των ανταγωνιστών, η σημασία των εμποδίων εισόδου κλπ.

Αναφορικά με την υπό κρίση υπόθεση, σημειώνεται ότι ο Α.Π ήταν εγγεγραμμένος στον ΠΣΕΜ από τις 2/2/2015, ως φοιτητικό μέλος. Το 2016 είχε αρχίσει τη διενέργεια εκτιμήσεων υπό την επίβλεψη του τότε προέδρου του Συνδέσμου κ. Τ.

Ο κ. Α.Π με τη δραστηριοποίηση του στην αγορά, συμβλήθηκε κατά τον 09/2016 με {.....} για διενέργεια εκτιμήσεων {.....} με συγκεκριμένο ποσό που ανέρχεται στα €45 πλέον Φ.Π.Α {.....}.

Με την εν λόγω ασφαλιστική συνεργάζονταν και οι {..... του ΠΣΕΜ). Η εν λόγω ασφαλιστική, υπέδειξε κατά την προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης ότι η συνεργασία της με {.....}.

Επίσης, η εν λόγω ασφαλιστική υπέδειξε ότι εξακολουθεί να συνεργάζεται με {.....}, προσκομίζοντας μάλιστα κατάλογο με τις χρεώσεις όλων των εκτιμητών με τους οποίους συνεργάζεται. Από τον εν λόγω κατάλογο δεν προκύπτουν μεγάλες αποκλίσεις ανάμεσα στις χρεώσεις των εκτιμητών. Ενδεικτικά επισημαίνεται ότι ο Α.Π είναι ο χαμηλότερος {.....} (με €45 πλέον Φ.Π.Α.), {.....}.

⁵³ Υπόθεση T-111/08, *Mastercard*, Dig. Rep. ECLI identifier: ECLI:EU:T:2012:260, σκ. 27. Υπόθεση C-228/18, *Gazdasági Versenyhivatal κατά Budapest Bank Nyrt. κ.λπ.*, [2020] 2020/C 222/05. Βλ. επίσης, Μικρούλεα σε Τζουγανάτο, Δίκαιο του Ελεύθερου Ανταγωνισμού, σελ. 249-250.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της υπόθεσης, οι αρχικές εκτιμήσεις του, έφεραν τη σημείωση «*Σύμβουλοι εκτιμήσεων Auto Plus Services Ltd*» όπως του είχε προφορικά υποδειχθεί. Όπως υπέδειξε ο καταγγέλλων, μέχρι και τον Ιανουάριο του 2017, όλες οι διενεργηθείσες εκτιμήσεις έφεραν αυτή τη σημείωση με την συγκατάθεση του τότε προέδρου στον οποίο ανήκε και η εν λόγω εταιρεία. Οι εκτιμήσεις του, ουδέποτε υπογράφονταν από τον κ. Τ., αλλά ουδέποτε μέχρι τότε του είχε υποδειχθεί κάτι τέτοιο. Οι εκτιμήσεις του, έφεραν επίσης το λογότυπο του ΠΣΕΜ, αφού ο παραπονούμενος ήταν μέλος του. Από τον Ιανουάριο του 2017, ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι κατόπιν πιέσεων που δεχόταν ο κ. Τ. από κάποια μέλη του Συνδέσμου, του ζήτησε όπως απαλειφθεί από τις εκτιμήσεις του η σημείωση για «*Σύμβουλος εκτιμήσεων*».

Ο καταγγέλλων υπέδειξε παράλληλα ότι μέχρι την ημερομηνία που στάλθηκε η επιστολή προς τις ασφαλιστικές εταιρείες για τη διαγραφή του από τον ΠΣΕΜ στις 12/10/2019 ουδεμία επιστολή ή άλλου είδους αλληλογραφία στάλθηκε από τον Σύνδεσμο για οτιδήποτε αφορούσε τη χρήση του λογότυπου του ή την ανάγκη για την υπογραφή των εκτιμήσεων από άλλο μέλος του Συνδέσμου. Επίσης, και σε κατοπινό στάδιο στην μεταξύ των δικηγόρων αλληλογραφία δεν ανέφερε ο Σύνδεσμος το λόγο της διαγραφής του. Σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, ενημερώθηκε για το λόγο διαγραφής του στο ερωτηματολόγιο που του απέστειλε η Υπηρεσία. Ο καταγγέλλων ενημερώθηκε για τη διαγραφή του από τον ΠΣΕΜ περί την 1/11/2019, αφότου ο Σύνδεσμος απέστειλε σχετική επιστολή στις ασφαλιστικές εταιρείες ενημερώνοντας τις για το γεγονός της διαγραφής του (στις 12/10/2019) και έκτοτε σταμάτησε να χρησιμοποιεί το λογότυπο του Συνδέσμου από το έντυπο εκτίμησης.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, με βάση το προηγούμενο Καταστατικό του ΠΣΕΜ, παρόλο που υπήρχαν ορισμένα γενικά κριτήρια για να καταστεί κάποιος μέλος του (στον όρο 3), εντούτοις, δεν υπήρχαν ξεκάθαρα, αντικειμενικά κριτήρια τα οποία αν πληρούσε κάποιος θα μπορούσε να ενταχθεί ως πλήρες μέλος του. Είναι γι' αυτό που στα πρακτικά συνεδρίας του ΠΣΕΜ στις 7/3/2018 καταγράφηκε ότι: «*Υπάρχει σοβαρό πρόβλημα με τα φοιτητικά μέλη όπου ενεργούν σαν πλήρη μέλη. Πρόεδρος εισηγείται να ξαναδούμε το κριτήριο που πρέπει να πληροί το φοιτητικό μέλος. Ο πρόεδρος μας ανέφερε πως εργάζεται πάνω σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης και όταν θα είναι έτοιμος θα το παρουσιάσει στο συμβούλιο*».

Εν τέλει, το Καταστατικό του Συνδέσμου τροποποιήθηκε κατόπιν εισήγησης του Διοικητικού Συμβουλίου στη Γενική Συνέλευση στις 28/11/2018 και στο άρθρο 3 αυτού προνοείται μεταξύ άλλων ότι:

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

«B) Απόφοιτα Μέλη (Graduate Members) εγγράφονται τα φοιτητικά μέλη που κατέχουν πιστοποιητικό εκτιμητή μηχανοκινήτων του Π.Σ.Ε.Μ. Σε αυτή την βαθμίδα παραμένουν τουλάχιστον δύο χρόνια για πρακτική άσκηση στον τομέα εκτίμηση οχημάτων.

2. Κατηγορία Εγκεκριμένων μελών

A) Ενεργά μέλη (Associate Members) εγγράφονται άτομα που κατέχουν δίπλωμα ή Πτυχίο μηχανολογίας μηχανοκινήτων οχημάτων αναγνωρισμένου πανεπιστημίου τριετούς πλήρους φοίτησης, ως επίσης και πιστοποιητικό εκτιμητή μηχανοκινήτων του Π.Σ.Ε.Μ ή οποιουδήποτε άλλου ιδρύματος που είναι μέλος του FIEA και δύο τουλάχιστον χρόνια πρακτική εξάσκηση στον τομέα εκτίμησης οχημάτων και είναι ηλικίας άνω των 25 ετών».

Όπως υπέδειξε ο καταγγέλλων, στα πρώτα στάδια της ένταξης του στον ΠΣΕΜ, ο πρώην πρόεδρος τον διαβεβαίωνε ότι το καθεστώς του φοιτητή θα διαρκούσε το μέγιστο ένα χρόνο, στη συνέχεια του αναφέρθηκε ότι το καθεστώς θα διαρκούσε δύο χρόνια και στη συνέχεια έγινε τρία χρόνια ενώ όπως του αναφέρθηκε τελικά θα τον ενέγραφε ως πλήρες μέλος χωρίς οποιαδήποτε προϋπόθεση. Ο καταγγέλλων κατηγορήσε τον ΠΣΕΜ ότι ενεργεί κατά το δοκούν και ενέγραφε όποιον ήθελε ως πλήρες μέλος του, πράγμα που πρότεινε και στον ίδιο τον καταγγέλλοντα περί τον Ιούλιο του 2020. Επίσης, ακόμα και μετά τα νέα κριτήρια που θεσμοθέτησε ο ΠΣΕΜ, ο καταγγέλλων ισχυρίστηκε ότι ουδέποτε κλήθηκε σε οποιαδήποτε γραπτή εξέταση.

Σε ό,τι αφορά τη διαγραφή του καταγγέλλοντα, ο ΠΣΕΜ προέβαλε τους ακόλουθους ισχυρισμούς: «Περίηλθε στην αντίληψη μας περί τα τέλη του 2017, ότι ο Α.Π ως φοιτητικό μέλος, χρησιμοποιούσε στις εκθέσεις πραγματογνωμοσύνης που παρέδιδε ή και διενεργούσε για λογαριασμό των ασφαλιστικών εταιρειών ή/και του εργοδότη του, το λογότυπο του Παγκυπρίου Συνδέσμου Εκτιμητών Μηχανοκινήτων. Επισημαίνουμε ότι με βάση το άρθρο 5 του κώδικα δεοντολογίας, για την περίοδο πρακτικής εξάσκησης ως φοιτητικό μέλος, οι εκτιμήσεις του, έπρεπε να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος του συνδέσμου στον οποίο εργοδοτείται ή επιβλέπεται και το όνομα εκτίμησης να είναι στο όνομα του εγκεκριμένου μέλους που έχει το δικαίωμα χρήσης του λογοτύπου του συνδέσμου. Παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες μας και κατόπιν προσωπικής επαφής και συνάντησης με το διοικητικό συμβούλιο, εντούτοις δεν προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για συμμόρφωση του με το καταστατικό και τον κώδικα δεοντολογίας του συνδέσμου (Άρθρο 5) και έτσι με βάση το καταστατικό ελήφθη η απόφαση κατά τη συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου στις 8/3/2018 όπως προβούμε

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

σε αποβολή του από τον Σύνδεσμο. Παρά όλα αυτά του δώσαμε χρόνο χάριτος όπως συμμορφωθεί μέχρι τις 10/5/2019 κάτι που δυστυχώς δεν έγινε και απεβλήθη».

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι κατά την προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης, τέθηκε προς τον ΠΣΕΜ ερώτημα αναφορικά με το ότι ο κ. Α.Π απεβλήθη από τον ΠΣΕΜ σε συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου στις 8/3/2018, επειδή, ως ανέφερε ο ΠΣΕΜ, δεν είχε συμμορφωθεί με τον κώδικα δεοντολογίας του συνδέσμου και συγκεκριμένα, το Άρθρο 5 αυτού, ενώ ουσιαστικά ο νέος Κώδικας Δεοντολογίας του ΠΣΕΜ που υιοθετήθηκε στη συνεδρία του ΠΣΕΜ ημερομηνίας 19/12/2018 είναι αυτός που περιλαμβάνει όσα αναφέρθηκαν ως λόγος διαγραφής του, ήτοι για την συνυπογραφή των εκτιμήσεων από εγκεκριμένο μέλος του ΠΣΕΜ. Δηλαδή, απεβλήθη πριν την υιοθέτηση του νέου κώδικα ο οποίος συμπεριλάμβανε το λόγο της αποβολής του.

Επ' αυτού του ερωτήματος, ο ΠΣΕΜ υπέδειξε ότι στις 8/3/2018, λήφθηκε απόφαση για αποβολή του κ. Α.Π στη βάση του ότι δεν τήρησε τη συμφωνία κυρίων που έγινε κατά την ένταξη ως φοιτητικό μέλος στο σύνδεσμο και ότι οι εκτιμήσεις του θα συνυπογράφονταν από εγκεκριμένο μέλος κάτι το οποίο αρχικά έπραττε.

Επίσης, ο ΠΣΕΜ ανέφερε ότι η περίοδος χάριτος, δόθηκε μετά τη λήψη απόφασης στις 8/3/2018 για αποβολή του κ. Α.Π σε προσωπική συνάντηση που είχε ο κ. Τ., μέλος του συμβουλίου με τον κ. Α.Π αυτοπροσώπως στο γραφείο του Χ.Π και δόθηκαν από μέρους του διαβεβαιώσεις ότι θα συμμορφωνόταν με την προϋπόθεση να μην προχωρήσει η διαδικασία αποβολής και ότι θα συμμετείχε στο πρόγραμμα κατάρτισης για να γίνει πλήρες μέλος.

Η Επιτροπή έχει διεξέλθει με προσοχή τους ισχυρισμούς των εμπλεκόμενων στην υπόθεση μερών και διαπίστωσε ότι στο άρθρο 5 του νέου Κώδικα Επαγγελματικής Δεοντολογίας του συνδέσμου προστέθηκε το θέμα των φοιτητικών και απόφοιτων μελών στην τελευταία πρόταση και προνοούνται σχετικά τα ακόλουθα: *«Μέλος δεν θα εκδώσει έκθεση με την υπογραφή του αν το περιεχόμενο της έκθεσης δεν έγινε από αυτόν ή το προσωπικό του ή το απόφοιτο μέλος που έχει υπό την επίβλεψη του. Για Φοιτητικά και Απόφοιτα μέλη, οι εκθέσεις των πρέπει να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος που είναι υπό την επίβλεψη του».*

Συνεπώς, με βάση το άρθρο 5 του κώδικα δεοντολογίας, οι εκθέσεις των φοιτητικών και απόφοιτων μελών θα έπρεπε να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος χωρίς όμως να υπάρχει οποιαδήποτε πρόνοια αναφορικά με τη χρήση του λογοτύπου του Συνδέσμου. Η Επιτροπή έχει πρόσθετα παρατηρήσει ότι τα έντυπα εκτιμήσεων του κ.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Α.Π περί τις αρχές του 2017 έφεραν τη σημείωση «*Σύμβουλοι εκτιμήσεων Auto Plus Services Ltd*», όχι όμως και τη συνυπογραφή του εγκεκριμένου μέλους. Ο κ. Α.Π, μέχρι τις αρχές του 2017, εφαρμόζε δηλαδή μια πρακτική, αποδεκτή από τον ΠΣΕΜ, χωρίς όμως κάτι τέτοιο να προβλέπεται είτε στο Καταστατικό είτε στον Κώδικα δεοντολογίας του ΠΣΕΜ.

Ακολούθως, η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι πράγματι ο κ. Α.Π είχε απαλείψει από το έντυπο εκτιμήσεων του τη σημείωση «*Σύμβουλοι εκτιμήσεων Auto Plus Services Ltd*» και κατά τον ίδιο χρόνο (εντός του 2017), ο ΠΣΕΜ φαίνεται να πληροφορήθηκε το γεγονός και ακολούθως, έλαβε την απόφαση για αποβολή του από τον Σύνδεσμο στις 8/3/2018.

Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο κ. Α.Π προχώρησε στην απάλειψη της σημείωσης της Auto Plus Services Ltd διότι, λαμβάνοντας υπόψη τα τεκταινόμενα κατόπιν της διαγραφής του, διαφαίνεται να είχε δημιουργηθεί κλίμα αντιπαλότητας μεταξύ του ΠΣΕΜ και του καταγγέλλοντα με αφορμή τη μη αποδεκτή πλέον χρήση των εντύπων εκτίμησης του, συνεπεία της μη συμπερίληψης οποιουδήποτε εγκεκριμένου μέλους. Δηλαδή, ως ισχυρίζεται ο κ. Α.Π, εξαναγκάστηκε από τον κ. Τ. (πρώην πρόεδρο του ΠΣΕΜ) να προβεί στην εν λόγω διαγραφή της Auto Plus Services Ltd από τα έγγραφα των εκτιμήσεων του γιατί πιθανόν και αυτός με τη σειρά του δεχόταν πιέσεις από άλλα μέλη του ΠΣΕΜ. Διαφορετικά, ο καταγγέλλων δεν θα είχε κανένα λόγο να προβεί στην εν λόγω διαγραφή της *Auto Plus Services Ltd* (που τονίζεται πως μέχρι τότε αποτελούσε πρακτική αποδεκτή από τον ΠΣΕΜ) και να αντιμετωπίσει στη συνέχεια τις κατηγορίες που του καταλόγισε ο ΠΣΕΜ, αποβάλλοντας τον εν τέλει από το Σύνδεσμο.

Επ' αυτού του ζητήματος, η Επιτροπή σημειώνει ότι στις προκαταρκτικές του παρατηρήσεις ημερομηνίας 25/11/2022 ο ΠΣΕΜ σημείωσε: «*Είναι κατά την άποψη μου ξεκάθαρο, πως τα ευρήματα της Επιτροπής επί του προκειμένου, στηρίχθηκαν ή μάλλον πιο σωστά βασίσθηκαν, αποκλειστικά στις θέσεις και τους ισχυρισμούς του κ. Α.Π, θέσεις και ισχυρισμοί, που είναι προφανές από τα ίδια τα γεγονότα, ότι αποτελούν απλά και μόνον εικασίες και υποψίες του ίδιου του κ. Α.Π, που ουδεμίαν σχέση έχουν με την πραγματικότητα και τα αληθή γεγονότα*».

Σημειώνεται ότι η Επιτροπή κοινοποίησε την Έκθεση Αιτιάσεως με τα εκ πρώτης όψεως συμπεράσματά της ακριβώς για να έχει ο ΠΣΕΜ τη δυνατότητα να αντικρούσει τα επιχειρήματα και/ή ευρήματα της Επιτροπής. Ο ΠΣΕΜ, εντούτοις δεν προσκόμισε καμία μαρτυρία, κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο που να εξηγεί ή έστω να δικαιολογεί γιατί ο κ. Α.Π προέβη στη διαγραφή της Auto Plus Services Ltd από τα έγγραφα των

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

εκτιμήσεων του και βέβαια., ο κ. Α.Π δεν το έπραξε για να κατηγορηθεί για τη μη συνυπογραφή των εκτιμήσεων του και την παράτυπη χρήση του λογότυπου του ΠΣΕΜ. Ο ΠΣΕΜ αρκέστηκε στους γενικόλογους ισχυρισμούς ότι τα ευρήματα της Επιτροπής αποτελούν «απλά εικασίες και υποψίες του ίδιου του κ. Α.Π που ουδεμία σχέση έχουν με την πραγματικότητα και τα αληθή γεγονότα».

Πέραν των πιο πάνω, η Επιτροπή έχει εστιάσει περαιτέρω την προσοχή της στην επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018, δια της οποίας ο πρώην πρόεδρος του ΠΣΕΜ ενημερώνει τα μέλη του συνδέσμου για τη Γενική Συνέλευση που πραγματοποιήθηκε στις 28/11/2018. Στην επιστολή σημειώθηκαν, μεταξύ άλλων, αυτολεξεί τα κάτωθι:

*«**Το δεύτερο θέμα** αφορά τα φοιτητικά και απόφοιτα μέλη για τα οποία θα ήθελα να διευκρινίσω ότι με βάση το άρθρο 5 του κώδικα δεοντολογίας, για την περίοδο πρακτικής εξάσκησης τους, οι εκτιμήσεις τους πρέπει να συνυπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος του συνδέσμου στον οποίο είναι υπό την επίβλεψη του. Άτομα που χρησιμοποιούν το λογότυπο του συνδέσμου και που δεν είναι μέλη, θα κινηθούμε νομικά εναντίον τους για αποζημιώσεις.*

***Το τρίτο θέμα** συνάδελφοι, είναι η τιμολόγηση των εκτιμήσεων από ορισμένα μέλη, που όπως φαίνεται έχουν πολύ χαμηλή αυτοεκτίμηση προς το άτομο τους. Δεν γίνεται συνάδελφοι να χρεώνουν οι ισιωτές 40 έως 60 ευρώ την ώρα και ο εκτιμητής που θέλει τουλάχιστον μιαμιση με δύο ώρες να ολοκληρώσει μια εκτίμηση να χρεώνει 30 και 40 ευρώ. Αυτός που χρεώνει τόσο χαμηλά, δίνει το δικαίωμα να το αμφιβάλλουν για την εντιμότητα, την ακεραιότητα του, διότι όπως λένε αυτός που δουλεύει στη ζημιά του, από κάπου αλλού τα παίρνει.*

***Η στάση αυτή συνάδελφοι, προσβάλλει το σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη** και γι' αυτό θα είμαστε αναγκασμένοι να προβούμε σε αποβολή τους από το σύνδεσμο, Για αυτό παρακαλώ όπως συμμορφωθούμε και να επιδείξουμε την απαραίτητη σοβαρότητα αν θέλουμε να διατηρήσουμε μια σεβάσμια εικόνα του συνδέσμου μας».*

Σε σχέση με την εν λόγω επιστολή, ο ΠΣΕΜ στις γραπτές του θέσεις ημερομηνίας 25/11/2022 ανέφερε τα ακόλουθα: «Κατ' αρχήν, πρόδηλο είναι το γεγονός ότι αναφερόμαστε σε επιστολή που ο τότε Πρόεδρος του Π.Σ.Ε.Μ. συνέταξε και απέστειλε στα μέλη. Ουδαμού στα πλαίσια της επιστολής αυτής αναφέρεται πως τα όσα αναφέρονται στην εν λόγω επιστολή αποτελούν ταυτόχρονα και αποφάσεις ληφθείσες κατά τον δέοντα τρόπο από το Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Σ.Ε.Μ.. Τουλάχιστον εγώ

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

προσωπικά δεν εντόπισα κάτι τέτοιο. Εξάλλου, αν υφίστατο τέτοιο ενδεχόμενο, θα είχε ήδη ανακοινωθεί στα μέλη του Π.Σ.Ε.Μ., αφού τέτοια απόφαση του Διοικητικού συμβουλίου θα συνέφερε τα κατά τον κ. Α.Π, δυσαρεστημένα μαζί του μέλη του Διοικητικού συμβουλίου του Π.Σ.Ε.Μ.». Ομοιες θέσεις εξέφρασε ο ΠΣΕΜ και κατά την ενώπιον της Επιτροπής προφορική διαδικασία αναφέροντας μεταξύ άλλων ότι: «απλά ο Πρόεδρος στην επίμαχη του επιστολή εξέφρασε μία άποψιν ότι κύριοι θα πρέπει να χρεώνεται κάπως περισσότερο, διότι μετά δεν χρεώνεται και δίδεται το έναυσμα στους ενδιαφερόμενους να θεωρούν ότι δεν είμαστε ακέραιοι. Δηλαδή που είναι η κατεύθυνση που δόθηκε στα Μέλη του Συνδέσμου»;

Ο ΠΣΕΜ, σε άλλο σημείο των γραπτών του παρατηρήσεων, σημείωσε ότι δεν υπήρξε περιορισμός ή νόθευση του ανταγωνισμού εντός της Δημοκρατίας. «Απλά υπήρξε ένα σχόλιο, **επαναλαμβάνω ένα σχόλιο** του τότε Προέδρου του Π.Σ.Ε.Μ., κατά την διάρκεια δικής του, **προσωπικής ομιλίας**. Ο τότε Πρόεδρος εξέφρασε τις δικές του προσωπικές θέσεις και απόψεις (στ' αλήθεια που πάει το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της ελευθερίας του λόγου;) και σε καμιά περίπτωση τις θέσεις του Π.Σ.Ε.Μ., κάτι που καταδεικνύεται και από το γεγονός ότι ουδεμία συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου του Π.Σ.Ε.Μ. εντοπίζεται εις την οποίαν να ελήφθη τέτοια απόφαση αφενός και αφετέρου είναι προφανές από το ίδιο το λεκτικό της επίμαχης αναφοράς του πρώην Προέδρου του Π.Σ.Ε.Μ., ότι εξέφραζε αποκλειστικά προσωπικές του απόψεις και θέσεις και όχι του Π.Σ.Ε.Μ.».

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018 δεν αποτελεί ένα προσωπικό σχόλιο του πρώην Προέδρου του ΠΣΕΜ, ο οποίος βεβαίως υπογράφει την εν λόγω επιστολή πλην όμως εκ της διατύπωσης της συνάγεται ότι μιλά εξ' ονόματος και των λοιπών μελών του ΠΣΕΜ. Παρατίθεται αυτούσια αποσπάσματα της εν λόγω επιστολής:

«Αναφορικά με τη Γενική Συνέλευση που έγινε στις 28-11-2018 για την τροποποίηση του καταστατικού και την ενημέρωση της στρατηγικής που θα ακολουθήσουμε προς επίτευξη της αναγνώρισης του επαγγέλματος μας, είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας πληροφορήσουμε ότι οι προτεινόμενες αλλαγές που αφορούν τα κριτήρια ένταξης στον Σύνδεσμο έχουν ομόφωνα εγκριθεί. [...] Επίσης στη Γ.Σ αναφερθήκαμε σε τρία άλλα θέματα που μας προβλημάτισε σοβαρά σαν συμβούλιο και αφορούν την επαγγελματική συμπεριφορά των μελών μας Ήρθε στην αντίληψη μας [...] «**Το δεύτερο θέμα** αφορά τα φοιτητικά και απόφοιτα μέλη για τα οποία θα ήθελα να διευκρινίσω ότι με βάση το άρθρο 5 του

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

κώδικα δεοντολογίας, για την περίοδο πρακτικής εξάσκησης τους, οι εκτιμήσεις τους πρέπει να συνοπογράφονται από εγκεκριμένο μέλος του συνδέσμου στον οποίο είναι υπό την επίβλεψη του. Άτομα που χρησιμοποιούν το λογότυπο του συνδέσμου και που δεν είναι μέλη, θα κινηθούμε νομικά εναντίον τους για αποζημιώσεις.

Το τρίτο θέμα συνάδελφοι, είναι η τιμολόγηση των εκτιμήσεων από ορισμένα μέλη, που όπως φαίνεται έχουν πολύ χαμηλή αυτοεκτίμηση προς το άτομο τους. Δεν γίνεται συνάδελφοι να χρεώνουν οι ισιωτές 40 έως 60 ευρώ την ώρα και ο εκτιμητής που θέλει τουλάχιστον μιαμισης με δύο ώρες να ολοκληρώσει μια εκτίμηση να χρεώνει 30 και 40 ευρώ. Αυτός που χρεώνει τόσο χαμηλά, δίνει το δικαίωμα να το αμφιβάλλουν για την εντιμότητα, την ακεραιότητα του, διότι όπως λένε αυτός που δουλεύει στη ζημιά του, από κάπου αλλού τα παίρνει.

Η στάση αυτή συνάδελφοι, προσβάλλει το σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη και γι' αυτό θα είμαστε αναγκασμένοι να προβούμε σε αποβολή τους από το σύνδεσμο, Για αυτό παρακαλώ όπως συμμορφωθούμε και να επιδείξουμε την απαραίτητη σοβαρότητα αν θέλουμε να διατηρήσουμε μια σεβάσμια εικόνα του συνδέσμου μας». (Η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής)

Η Επιτροπή συνεπώς υπογραμμίζει ότι το θέμα της τιμολογιακής πολιτικής (τρίτο κατά σειρά θέμα στην επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018) είναι ξεκάθαρο ότι αποτελεί ένα εκ των τριών θεμάτων που προβλημάτισε σοβαρά το Διοικητικό Συμβούλιο του ΠΣΕΜ, ως ρητά διατυπώνεται στην εν λόγω επιστολή. Επομένως καθίσταται σαφές ότι τα τρία ζητήματα που τίγονται στην επιστολή δεν αποτελούν έκφραση σκέψεων και μόνο του πρώην προέδρου του ΠΣΕΜ, αλλά απόψεις του ίδιου του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΣΕΜ. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή τονίζει ότι ο Πρόεδρος της εκάστοτε ένωσης επιχειρήσεων δεν δύναται να προβαίνει σε καταστρατήγηση του δικαίου του ανταγωνισμού, απευθυνόμενος μάλιστα δια επιστολής στα μέλη του Συνδέσμου και να επικαλείται ότι τα όσα ισχυρίστηκε δεν δεσμεύουν την ένωση, αλλά αποτελούν προσωπικές του απόψεις. Η βούληση της εκάστοτε ένωσης επιχειρήσεων να επηρεάσει την πολιτική των μελών της στην αγορά δύναται να αποδειχθεί από σωρεία περιστατικών, όπως είναι μεταξύ άλλων το ύφος και ο τρόπος διατύπωσης των κοινοποιούμενων στα μέλη ακόμα και απλών συστάσεων,⁵⁴ η κατάρτιση και διανομή τιμοκαταλόγων με προτεινόμενες ή ενδεικτικές τιμές. Στη βάση των πιο πάνω, η

⁵⁴ Βλ. Απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 518/VI/2011 απόφαση Επιτροπής, 2005/8/EK Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges EE 2005 L4/10, παρ. 82.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Επιτροπή απορρίπτει τον ισχυρισμό του νυν προέδρου του ΠΣΕΜ, ο οποίος τοποθετήθηκε κατά την προφορική διαδικασία αναφέροντας ότι : «ο πρώην Πρόεδρος μας ο κ. Α αν εξέφρασε την άποψιν του φορώντας το καπέλο του το ιδιωτικό νομίζω δεν μπορεί να κατηγορούμαστε εμείς για τούτο το πράγμα». Είναι ξεκάθαρο ότι το ύφος και ο τρόπος διατύπωσης των υποδείξεων που κοινοποιήθηκαν στα μέλη του ΠΣΕΜ δεν αποτελούν προσωπικές/ιδιωτικές απόψεις του πρώην προέδρου, αλλά ζητήματα που συζητήθηκαν κατά τη Γενική Συνέλευση του ΠΣΕΜ που έλαβε χώρα στις 28/11/2018. Πέραν τούτου, δεν παρουσιάστηκε οποιοδήποτε περαιτέρω στοιχείο από μέρους του ΠΣΕΜ που να υποστηρίζει τον ισχυρισμό του ότι πρόκειται για προσωπικές απόψεις του πρώην προέδρου αυτού.

Εν πάση περιπτώσει, το κατά πόσο ο καταγγέλλων απεβλήθη από τον ΠΣΕΜ ως αποτέλεσμα των χαμηλών του χρεώσεων, αποτελεί μόνο το αποτέλεσμα και όχι την κατ' ουσία περιοριστική του ανταγωνισμού εκδήλωση συμπεριφοράς από μέρους του ΠΣΕΜ, η οποία αυτή αποδεικνύεται μέσα από την Εγκύκλιο/επιστολή που απεστάλη προς τα μέλη σε συνέχεια της Γενικής Συνέλευσης του οργάνου, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 28/11/2018.

Η Επιτροπή έχει παρατηρήσει ότι δια της επιστολής ημερομηνίας 19/12/2018, ο ΠΣΕΜ (και όχι ο Πρόεδρος μεμονωμένα) εκδήλωσε την πρόθεση του να κινηθεί νομικά εναντίον όσων εκτιμητών δεν είναι μέλη του και χρησιμοποιούν το λογότυπο του συνδέσμου διεκδικώντας αποζημιώσεις. Στην εν λόγω επιστολή καταγράφεται ρητά: «θα κινηθούμε νομικά εναντίον τους για αποζημιώσεις». Ωστόσο, η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο ΠΣΕΜ δεν έχει διεκδικήσει καμίας μορφής αποζημίωση από τον κ. Α.Π. Το πειθαρχικό μέτρο της αποβολής που έλαβε εναντίον του, προβλέφθηκε ως μέτρο από τον ΠΣΕΜ (στην επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018), στις περιπτώσεις που τα μέλη του προβαίνουν σε χαμηλή τιμολόγηση, θεωρώντας ότι προσβάλλουν το Σύνδεσμο. Στην εν λόγω επιστολή καταγράφεται ρητά: «**Η στάση αυτή συνάδελφοι, προσβάλει το σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη** και γι' αυτό θα είμαστε αναγκασμένοι να προβούμε σε αποβολή τους από το σύνδεσμο» (η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής). Εξάλλου στο πρακτικό 7/3/2018 του ΠΣΕΜ υπάρχει η ακόλουθη χειρόγραφη σημείωση: «έχουμε συμφωνήσει ομόφωνα όπως αποβληθούν από το σύνδεσμο λόγω αντιδεοντολογίας [...] Η απόφαση όλων όπως η τελική επιστολή κοινοποιηθεί προς όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες και τους συναδέλφους».

Το επιχείρημα του ΠΣΕΜ ότι «ο καταγγέλλων ήταν παρών στη γενική Συνέλευση (...) και η αναφορά στο εν λόγω θέμα δεν τον αφορούσε» δεν βρίσκει την Επιτροπή

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

σύμφωνη γιατί από τα στοιχεία της υπόθεσης διαφαίνεται ότι η αποβολή του καταγγέλλοντα από τον ΠΣΕΜ συνδέεται με το γεγονός ότι αυτός διατηρούσε μια τιμολογιακή πολιτική χαμηλή, μη αποδεκτή, όπως προκύπτει από την επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018 του ΠΣΕΜ προς τα μέλη του, γι' αυτό και αποβλήθηκε με ομόφωνη απόφαση του Δ.Σ χωρίς μάλιστα να προκύπτει ότι έχει ενημερωθεί από αυτόν για τους λόγους.

Είναι ακριβώς για αυτό το λόγο που η Επιτροπή δεν αποδέχεται τον ισχυρισμό που εξέφρασε ο ΠΣΕΜ κατά την προφορική διαδικασία ότι *«δεν στοιχειοθετείται, ότι η διαγραφή του έγινε γιατί δεν ακολούθησε οδηγία να χρεώνει ένα άλφα ποσό. Εξάλλου η επιστολή αυτή, τα σχόλια του πρώην προέδρου και όλα τα συμβάντα, έγιναν σε χρόνο πολύ προγενέστερόν από την καταγγελία του κ. Α.Π και δεν θεωρώ ότι θα χρειαζόταν, [...] τόσο χρόνο για να θιγεί και να θεωρήσει ότι η διαγραφή του έγινε με βάση εκείνα που ελέχθησαν προ ενός χρόνου, ή εννιά μηνών [...]. Δηλαδή δεν υπάρχει αιτιώδης συνάφεια κατά την άποψιν μου μεταξύ της επιστολής που κυκλοφόρησε και των σχολίων του προέδρου μετέπειτα και της διαγραφής του. Η διαγραφή του κ. Α.Π, διόρθωσε με κ. Ι. αν κάνω λάθος, έγινε για άλλους λόγους»*. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να απέστειλε ο ΠΣΕΜ στον καταγγέλλοντα ενημερώνοντας τον για τους λόγους της διαγραφής του, ενώ δια της επιστολής ημερομηνίας 19/12/2018 του ΠΣΕΜ προβλέφθηκε μια συνέπεια σε αυτούς που χρεώνουν χαμηλά, ήτοι η αποβολή τους από μέλη του ΠΣΕΜ.

Επίσης, η Επιτροπή διαφωνεί με τη θέση που εξέφρασε ο ΠΣΕΜ στις γραπτές του παρατηρήσεις ημερομηνίας 25/10/2022, ότι δηλαδή δεν εντοπίζεται οποιασδήποτε μορφής εξαναγκασμός ή απειλή στα λόγια του πρώην προέδρου του ΠΣΕΜ, παραθέτοντας τα ακόλουθα απόσπασμα της επιστολής ημερομηνίας 19/12/2018: *«Δεν γίνεται συνάδελφοι να χρεώνουν οι ισιωτές 40 εως 60 ευρώ την ώρα και ο εκτιμητής που θέλει τουλάχιστον μιαμισης με δύο ώρες να ολοκληρώσει μια εκτίμηση να χρεώνει 30 και 40 ευρώ. Αυτός που χρεώνει τόσο χαμηλά, δίνει το δικαίωμα να το αμφιβάλλουν για την εντιμότητα, την ακεραιότητα του, διότι όπως λένε αυτός που δουλεύει στη ζημιά του, από κάπου αλλού τα παίρνει»*.

Η Επιτροπή τονίζει ότι σε άμεση συνέχεια του πιο πάνω αποσπάσματος στην επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018 καταγράφονται και τα εξής σημαντικά: *«Η στάση αυτή συνάδελφοι, προσβάλει το σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη και γι' αυτό θα είμαστε αναγκασμένοι να προβούμε σε αποβολή τους από το σύνδεσμο, Για αυτό παρακαλώ όπως συμμορφωθούμε και να επιδείξουμε την απαραίτητη σοβαρότητα αν θέλουμε να*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

διατηρήσουμε μια σεβάσμια εικόνα του συνδέσμου μας». Εξάλλου, το λεκτικό «*Η στάση αυτή*» δηλώνει την άμεση συνάφεια της παραγράφου με όσα λέχθηκαν αμέσως πιο πάνω. (η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής)

Συνεπώς, η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη αφενός ότι ο ΠΣΕΜ δεν διεκδίκησε νομικά οποιασδήποτε μορφής αποζημίωση παρόλο που ισχυρίστηκε ότι ο λόγος της αποβολής του κ. Α.Π συνυφαίνεται με το γεγονός της μη συνυπογραφής των εκτιμήσεων του από εγγεγραμμένο μέλος του και αφετέρου, ότι η αποβολή προβλέφθηκε ως απειλή/συνέπεια στην περίπτωση μιας χαμηλής τιμολόγησης των «*30 και 40 ευρώ*», απορρίπτει τους ισχυρισμούς του ΠΣΕΜ ότι δεν εντοπίζεται οποιασδήποτε μορφής απειλή στα λόγια του πρώην προέδρου του ΠΣΕΜ.

Σε κάθε περίπτωση, τα μέλη του ΠΣΕΜ οφείλουν να συμμορφώνονται με τους Κανονισμούς Δεοντολογίας, που θα υιοθετεί η Γενική Συνέλευση (άρθρο 8 καταστατικού).

Η Επιτροπή παρατηρεί ακόμα ότι κατά την προκαταρκτική έρευνα, βάσει των ισχυρισμών του καταγγέλλοντα, ζητήθηκε από τον ΠΣΕΜ να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία αποστολής και λήψης της επιστολής ημερομηνίας 10/5/2019, δια της οποίας, ως ενημέρωση, είχε πληροφορήσει τον καταγγέλλοντα για τους λόγους της διαγραφής του. Ο ΠΣΕΜ περιορίστηκε απλώς να αναφέρει ότι: «*Δεν κρατούνται στοιχεία αποστολής μηνυμάτων πάνω από ένα χρόνο*». Εξάλλου, στα πρακτικά του Συνδέσμου ημερομηνίας 7/3/2018 καταγράφεται: «*Επαναφορά θέματος Α.Π [...] έχουμε συμφωνήσει ομόφωνα όπως αποβληθούν από τον Σύνδεσμο λόγω αντιδεοντολογίας. Να ετοιμαστούν σχετικές επιστολές και να τις δούμε μαζί με το νομικό του συνδέσμου. Η απόφαση όλων όπως η τελική απόφαση κοινοποιηθεί προς όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες και τους συναδέλφους*». Προκύπτει δηλαδή ότι ο ΠΣΕΜ επιδίωκε πρωτίστως την ενημέρωση όλων των ασφαλιστικών εταιρειών και των εκτιμητών-μελών του για τη διαγραφή του καταγγέλλοντα αντί της ενημέρωσης του άμεσα ενδιαφερομένου τον οποίο και απέβαλε από μέλος του.

Η Επιτροπή έχει διαπιστώσει ότι, ο ΠΣΕΜ ενημέρωσε δια της επιστολής του ημερομηνίας 12/10/2019, τις ασφαλιστικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο για το γεγονός της διαγραφής του καταγγέλλοντα, με κοινοποίηση και προς τον Σύνδεσμο Ασφαλιστικών Εταιρειών, που είναι η αρμόδια εποπτική αρχή του Κράτους και τόνισε ότι: «*θα πρέπει να γίνεται διορισμός προσοντούχων μελών του συνδέσμου μας, για σωστή επαγγελματική προσέγγιση και ασφαλή επιδιόρθωση των οχημάτων*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

που έχουν εμπλακεί σε ατύχημα όπου διασφαλίζεται η ακριβοδίκαιη αποζημίωση και προστασία των συμφερόντων σας».

Χαρακτηριστική είναι η τοποθέτηση ασφαλιστικής εταιρείας, όταν έλαβε την εν λόγω επιστολή: «θεωρήσαμε ότι αφενός έκριναν αρνητικά την γνώση και εμπειρία του κ. Α.Π, ότι μας καλούσαν να συνεργαζόμαστε με μέλη του συνδέσμου θεωρώντας ότι τα μέλη του είναι πιο ικανοί ή ότι εξυπηρετούν τα συμφέροντα των ασφαλιστικών καλύτερα και υποδείκνυαν με κάποιο τρόπο με ποιους πρέπει να συνεργάζονται οι ασφαλιστές. Από την επιστολή του συνδέσμου βγαίνει το συμπέρασμα ότι θεωρούν υποτιμητικές και εξευτελιστικές τις χρεώσεις του κ. Α.Π και υποδεικνύουν ότι απαιτείται περίπου κοινή ελάχιστη χρέωση από όλους και κοινή βάση κοστολόγησης της υπηρεσίας του εκτιμητή».

Δεδομένων όλων των στοιχείων, η Επιτροπή, συμπεραίνει ότι ο δικαιολογητικός λόγος της αποβολής του κ. Α.Π που προβλήθηκε από τον ΠΣΕΜ δεν είναι αντικειμενικός, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη ότι βάσει της επιστολής ημερομηνίας 19/12/2018, το πειθαρχικό μέτρο της αποβολής που έλαβε εναντίον του καταγγέλλοντα, προβλέφθηκε ως μέτρο από τον ΠΣΕΜ, στις περιπτώσεις που τα μέλη του προβαίνουν σε χαμηλή τιμολόγηση, θεωρώντας ότι προσβάλλουν το Σύνδεσμο. Στην εν λόγω επιστολή, ο ΠΣΕΜ εκδήλωσε την πρόθεση του να κινηθεί νομικά εναντίον όσων εκτιμητών μελών του χρησιμοποιούν το λογότυπο του, διεκδικώντας αποζημιώσεις, ενέργεια ωστόσο που δεν υλοποιήθηκε, αφού ο ΠΣΕΜ δεν έχει διεκδικήσει καμιά αποζημίωση από τον κ. Α.Π. Η μόνη ενέργεια που υλοποιήθηκε από τον ΠΣΕΜ ήταν η αποβολή του καταγγέλλοντα, πράγμα που οδηγεί αναπόφευκτα στο συμπέρασμα ότι αποβλήθηκε λόγω της χαμηλής τιμολογιακής του πολιτικής. Σημειώνεται και η αντίληψη της ασφαλιστικής εταιρείας, ως καταγράφηκε πιο πάνω, ότι ο Α.Π αποβλήθηκε λόγω των χρεώσεων του και της προσπάθειας του Συνδέσμου για συντονισμένη τιμολόγηση.

Εύλογα εγείρεται το ερώτημα με ποιο τρόπο ανέμενε ο ΠΣΕΜ τα φοιτητικά μέλη του να δραστηριοποιούνται στην αγορά, αν τα εγκεκριμένα του μέλη αρνούσαν για οποιοδήποτε λόγο να συνυπογράψουν τα έντυπα των εκτιμήσεων τους. Επίσης, επαναλαμβάνεται ότι κατά τον ουσιώδη χρόνο που λήφθηκε η απόφαση αποβολής του καταγγέλλοντα, δεν υπήρχαν αντικειμενικά, διαφανή και αμερόληπτα κριτήρια για να εγγραφεί κάποιος ως εγκεκριμένο μέλος του ΠΣΕΜ.

Πέραν τούτου, ο ΠΣΕΜ φαίνεται να επικέντρωσε την προσοχή του προς τους πελάτες των εκτιμητών, ήτοι τις ασφαλιστικές εταιρείες, ενημερώνοντας τις πάραυτα για την αποβολή με την επιστολή ημερομηνίας 12/10/2019 και αφήνοντας σχετικό

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

υπονοούμενο για τα προσόντα αυτού, πράγμα το οποίο δεν είχε ουσιαστικά σχέση με τα όσα δήλωσε ο ΠΣΕΜ ότι ήταν ο λόγος της διαγραφής του κ. Α.Π, ήτοι η χρήση του λογότυπου του και η μη συνυπογραφή των εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης από εγκεκριμένο μέλος. Η Επιτροπή σημειώνει ότι ο ΠΣΕΜ δια της ενέργειας του αυτής επιχείρησε να αποτρέψει/αποθαρρύνει τις ασφαλιστικές εταιρείες από το να συνεργάζονται με τον κ. Α.Π, επιχείρησε δηλαδή να περιορίσει τον ανταγωνισμό στην αγορά.

Επίσης, σε κατοπινή επιστολή του προέδρου του ΠΣΕΜ προς τον Διευθυντή της Κοινοπραξίας, ο οποίος είχε θίξει το θέμα στην επιστολή που τους κοινοποιήθηκε αναφέροντας ότι ο ΠΣΕΜ κρίνει αρνητικά και κακολογεί εκείνους που χρεώνουν χαμηλότερα και ότι δεν είναι σε θέση ο ΠΣΕΜ να τους υποδεικνύει τους συνεργάτες τους, ο ΠΣΕΜ επιβεβαιώνει ότι είναι προσοντούχος εκτιμητής ο κ. Α.Π.

Σημειώνεται πως στην εν λόγω επιστολή κοινοποίησης της αποβολής του κ. Α.Π και των άλλων 2 εκτιμητών, η επισήμανση προς τις ασφαλιστικές εταιρείες για διορισμό προσοντούχων εκτιμητών μελών του συνδέσμου, πόσο μάλλον όταν οι ασφαλιστικές εταιρείες δεν προσλαμβάνουν, ούτε είναι υποχρεωμένες να προσλάβουν, μόνο μέλη του ΠΣΕΜ.

Για σκοπούς διασφάλισης του υγιούς και αποτελεσματικού ανταγωνισμού, οι ασφαλιστικές εταιρείες θα έπρεπε και θα πρέπει να παραμένουν ελεύθερες, χωρίς οποιοδήποτε περιορισμό, να αναθέτουν τις υπηρεσίες διενέργειας εκτιμήσεων σε όποιο εκτιμητή επιθυμούν, λαμβάνοντας επίσης υπόψη την ανταγωνιστική τους τιμολόγηση στην αγορά. Η Επιτροπή έχει σημειώσει ότι το 2009, η Αρχή Ανταγωνισμού της Γερμανίας (Bundeskartellamt) εξέδωσε απόφαση⁵⁵ επιβάλλοντας πρόστιμο σε 4 ενώσεις φαρμακοποιών, καθώς και σε συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα - μέλη της διοίκησης των ενώσεων και σε έναν εκδότη, τα οποία με συστάσεις τους, μέσω δηλώσεων και δημοσιευμάτων σε εξειδικευμένο περιοδικό του κλάδου, παρακινούσαν τα μέλη των ενώσεων να παύσουν να αγοράζουν προϊόντα από συγκεκριμένη χονδρεμπορική επιχείρηση. Η σύσταση αυτή αποσκοπούσε στην προστασία των φαρμακοποιών από τον επικείμενο ανταγωνισμό, καθώς η μητρική εταιρία της χονδρεμπορικής επιχείρησης, της οποίας επιχειρήθηκε ο αποκλεισμός, είχε εξαγοράσει πρόσφατα μια επιχείρηση, η οποία λειτουργούσε αλυσίδα φαρμακείων

⁵⁵ Bundeskartellamt, Γερμανική Αρχή Ανταγωνισμού, Υπόθεση Β3-124/07, *Geldbußen gegen Apothekerverbände wegen Boykottaufruf*, ημερομηνίας 2/7/2009 (https://www.bundeskartellamt.de/SharedDocs/Meldung/EN/Pressemitteilungen/2009/02_07_2009_Boykott-Gehe.html ανακτήθηκε την 1/08/2021)

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

μέσω του συστήματος franchise και αποτελούσε, κατά συνέπεια, έναν ισχυρό δυνητικό ανταγωνιστή των μελών των ενώσεων.

Η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη τα ως άνω δεδομένα και τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου της καταγγελίας, το ευρύτερο νομικό και οικονομικό πλαίσιο στο οποίο κινήθηκε ο ΠΣΕΜ, καθώς και τη γενικότερη συμπεριφορά του, έχει σημειώσει τα ακόλουθα:

Από τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης, προκύπτει ότι η όλη συμπεριφορά του ΠΣΕΜ απέναντι στον καταγγέλλοντα, εκπορεύτηκε από τη δυσαρέσκειά του απέναντι στην τιμολογιακή πολιτική που εφαρμόζουν μέλη του που χρεώνουν χαμηλά ήτοι «30 και 40 ευρώ». Το γεγονός αυτό συζητήθηκε στη Γενική Συνέλευση ημερομηνίας 28/11/2018, όπου ο ΠΣΕΜ σημείωσε ότι αυτή η χαμηλή τιμολογιακή πολιτική προσβάλλει τον Σύνδεσμο και τα υπόλοιπα μέλη του και για όσους δεν συμμορφώνονται προβλέφθηκε μια και μόνο πειθαρχική ποινή, η αποβολή τους. Ο ΠΣΕΜ υπογράμμισε ότι: «Αυτός που χρεώνει τόσο χαμηλά δίνει το δικαίωμα να τον αμφισβητούν για την εντιμότητα και την ακεραιότητα του. Διότι όπως λένε, αυτός που δουλεύει στη ζημιά του από κάπου αλλού τα παίρνει».

Η Επιτροπή, ωστόσο έχει τονίσει ότι, στην τιμή, έγκειται και η ουσία του ανταγωνισμού. Όπως παραστατικά τόνισε ο Γενικός Εισαγγελέας Léger στις Προτάσεις του επί της υπόθεσης *Arduino*,⁵⁶ παραπέμποντας σε σχετική ενωσιακή νομολογία:

«93. [ε]πιβάλλεται η υπόμνηση ότι η τιμή είναι το κύριο εργαλείο του ανταγωνισμού. Ο ανταγωνισμός μέσω των τιμών αποβλέπει στο να τις διατηρήσει στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο και να ευνοήσει την κυκλοφορία των αγαθών και των υπηρεσιών. Έτσι, πρέπει να επιτρέπει τη μέγιστη κατανομή των δραστηριοτήτων σε συνάρτηση με την παραγωγικότητα και την ικανότητα προσαρμογής των επιχειρήσεων.

[...]

95. Συναφώς, δεν αμφισβητείται ότι οι κατώτατες τιμές αποτελούν σοβαρή μορφή περιορισμού του ανταγωνισμού. Παρεμποδίζουν τους επιχειρηματίες να έχουν μεταξύ τους ανταγωνισμό καθορίζοντας τις τιμές στα ορισθέντα κατώτατα επίπεδα. Ως εκ τούτου, στερεί τους καταναλωτές από τη δυνατότητα να λαμβάνουν τα σχετικά προϊόντα ή τις σχετικές υπηρεσίες στην καλύτερη τιμή. Εξάλλου, οι κατώτατες τιμές ενισχύουν

⁵⁶ Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Léger της 10ης Ιουλίου 2001, Υπόθεση C-35/99, *Ποινική δίκη κατά Manuele Arduino*, [2001] Συλλογή της Νομολογίας 2002 I-01529.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

τεχνητά τα εμπόδια για την πρόσβαση νέων επιχειρηματιών στην αγορά αφού τους στερούν από ένα γρήγορο και αποτελεσματικό μέσο να διεισδύσουν στην αγορά».

Ο ΠΣΕΜ, όχι μόνο δεν αποδεχόταν μια χαμηλή τιμολογιακή πολιτική, αλλά φρόντισε να ενημερώσει γι' αυτό και τα μέλη του δια της επιστολής του ημερομηνίας 19/12/2018. Ειδικότερα, όπως ο ΠΣΕΜ σημείωσε στην εν λόγω επιστολή, «*Δεν γίνεται συνάδελφοι να χρεώνουν οι ισιωτές 40 έως 60 ευρώ την ώρα και ο εκτιμητής που θέλει μιάμιση με δύο ώρες να ολοκληρώσει μια εκτίμηση να χρεώνει 30 και 40 ευρώ., [...]. Για αυτό παρακαλώ όπως συμμορφωθούμε και να επιδείξουμε την απαραίτητη σοβαρότητα αν θέλουμε να διατηρήσουμε μια σεβάσμια εικόνα του συνδέσμου μας*». Ο ΠΣΕΜ φρόντισε δηλαδή να καθορίσει εμμέσως τις αποδεκτές από αυτόν κατώτατες τιμές, ενώ σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, απείλησε όλα τα μέλη του με την πειθαρχικό μέτρο της αποβολής. Γι' αυτό και κάλεσε δια της εν λόγω επιστολής όπως τα μέλη του συμμορφωθούν με τις υποδείξεις του ήτοι να μην επιβάλουν κατώτατες/χαμηλές τιμές που αγγίζουν τα €30-€40. Μια τέτοια τιμολόγηση θεωρούσε ο ΠΣΕΜ ότι προσβάλλει τόσο το Σύνδεσμο, όσο και τα υπόλοιπα μέλη του.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έχει εκτιμήσει ότι ο ΠΣΕΜ είχε ισχυρό κίνητρο καθορισμού κατώτατων τιμών, αφού θεωρούσε ότι ορισμένα μέλη του στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό μέσω ανάρμοστης τιμολογιακής πολιτικής τους. Ειδικότερα, ο ΠΣΕΜ κατά τη Γ.Σ. ημερομηνίας 28/11/18 εισηγήθηκε τη «*δημιουργία ενδεικτικού τιμοκαταλόγου προς αποφυγή αθέμιτου*». Στην πραγματικότητα όμως, όπως προκύπτει και από την επιστολή ημερομηνίας 19/12/18 που απέστειλε ο ΠΣΕΜ προς τα μέλη του, αναφερόμενος στη Γ.Σ. ημερομηνίας 28/11/2018, επιδίωκε εμμέσως την επιβολή κατώτατων τιμών σε ό,τι αφορά τις χρεώσεις των εκτιμητών-μελών του. Είναι γι' αυτό το λόγο που για μια εκτίμηση που μπορεί να χρειαστεί μιάμιση με δύο ώρες να ολοκληρωθεί, ο ΠΣΕΜ δεν αποδέχεται τα μέλη του να χρεώνουν 30 και 40 ευρώ, αντιπαραβάλλοντας τις χρεώσεις αυτές με τις χρεώσεις των ισιωτών που παίρνουν 40 ως 60 ευρώ την ώρα, εξαναγκάζοντας τους μάλιστα σε συμμόρφωση, αφού τους απείλησε με το πειθαρχικό μέτρο της αποβολής.

Σε κάθε περίπτωση, σημειώνεται ότι η επιβολή ελάχιστων τιμών, ακόμα και με έμμεσο τρόπο, μπορεί να αποτρέψει τους εκτιμητές να δουλεύουν αποτελεσματικά όσον

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

αφορά το κόστος, να μειώσουν τις τιμές, να βελτιώσουν την ποιότητα ή να καινοτομήσουν.⁵⁷

Το γεγονός, της ενδεχόμενης αντανακλαστικής ή έμμεσης επίδρασης των υπό κρίση αποφάσεων στις αμοιβές των εκτιμητών ουδόλως διαφοροποιεί τη νομική τους αξιολόγηση κατά το άρθρο 3 του Νόμου, αφού οι διατάξεις αυτές δεν απαγορεύουν μόνο τον άμεσο, αλλά και τον έμμεσο καθορισμό των τιμών προϊόντων και αμοιβών υπηρεσιών. Αν υπάρχει παρέμβαση σε έναν κρίσιμο παράγοντα που τις επηρεάζει, πρόκειται περί περιορισμού του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου.⁵⁸

Κατά την άποψη της Επιτροπής, η υπό κρίση απόφαση του ΠΣΕΜ καθορίζει το πλαίσιο αμοιβής των εκτιμητών και ως εκ τούτου οδηγεί εν τοις πράγμασι στον έμμεσο καθορισμό κατώτατων αμοιβών για τους εκτιμητές.

Σύμφωνα και με τη νομολογία,⁵⁹ οι κατώτατες τιμές ενισχύουν τεχνητά τα εμπόδια για την πρόσβαση νέων επιχειρηματιών στην αγορά, αφού τους στερούν από ένα γρήγορο και αποτελεσματικό μέσο να διεισδύσουν στην αγορά.

Επίσης, βάσει νομολογίας, ακόμα και η σύσταση, ανεξαρτήτως της νομικής της φύσης μπορεί να είναι αντίθετη στο άρθρο 101 της ΣΛΕΕ (και το αντίστοιχο άρθρο 3 του Νόμου) εάν αποτελεί πιστή έκφραση της βούλησης μιας ένωσης επιχειρήσεων να συντονίσει τη δράση των μελών της στη σχετική αγορά σύμφωνα με όσα προβλέπονται στη σύσταση.⁶⁰

Στην απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, στις προσφυγές της Ελληνικής Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας, του Οδοντιατρικού Συλλόγου Πειραιά και των Οδοντιατρικών Συλλόγων Αττικής, Θεσσαλονίκης, Μαγνησίας, Ηρακλείου, Σερρών και Αχαΐας κατά της υπ' αριθμ. 292/IV/2005 Απόφασης της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, σημειώθηκε: «*ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι δεν υπάρχει εξαναγκασμός προς συμμόρφωση, αλλά απλή σύσταση ή συμβουλή, υπό την έννοια της υποβολής προς τα μέλη πινάκων ενδεικτικών ελάχιστων τιμών, ουδεμία επίδραση ασκεί εν προκειμένω, από την άποψη της εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού, γιατί αποτελεί «απόφαση» ένωσης επιχειρήσεων κάθε έκφραση της κοινής βούλησης μέσα*

⁵⁷ Απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής ημερομηνίας 24/6/2004, 2005/8/EK *Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges*, [2005] L4/10, παρά. 99.

⁵⁸ Υπόθεση T-213/00, *CMA CGM κ.ά. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2003 σ. II-913, παρ. 174-175.

⁵⁹ Υπόθεση C-35/99, *Manuele Arduino κ.ά. κατά Compagnia Assicuratrice RAS SpA*, Συλλ. 2002 σ. I-1529, παρ. 93 και 95 των Προτάσεων.

⁶⁰ Βλ. *supra* υποσ. 3, *Verband der Sachversicherer*, παρά. 32. *Supra* υποσ. 8, *Van Landewyck*, παρά. 86.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

από κάποια οργανωτική δομή, η οποία αποβλέπει στην κοινή συμπεριφορά των μελών, ανεξάρτητα από τη δεσμευτικότητα της απόφασης και ανεξάρτητα από τη μορφή την οποία αυτή λαμβάνει (οδηγίες, συστάσεις, συμβουλές)».

Τονίζεται ότι έμμεσος καθορισμός αμοιβών, έστω σε επίπεδο που μία ένωση επιχειρήσεων θεωρεί η ίδια ως «χαμηλό», καθόλου δεν μεταβάλλει την πραγματικότητα ότι η πράξη αυτή αποτελεί εξ αντικειμένου περιορισμό του ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σε κάθε περίπτωση, η έννοια του περιορισμού του ανταγωνισμού κατά αντικείμενο δεν περιορίζεται σε έναν προκαθορισμένο κατάλογο ορισμένων τύπων συμπεριφοράς. Το αντι-ανταγωνιστικό αντικείμενο μιας συμπεριφοράς μπορεί να συναχθεί από το περιεχόμενό της, τους επιδιωκόμενους στόχους, το νομικό και οικονομικό πλαίσιο και τη συμπεριφορά των μερών.⁶¹ Εξάλλου, σύμφωνα με τη νομολογία, εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σύμπραξη είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό.⁶²

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο ΠΣΕΜ παρέθεσε ισχυρισμούς για να υποστηρίξει ουσιαστικά ότι καμίας μορφής βλάβη δεν επήλθε στον καταγγέλλοντα συνεπεία της συμπεριφοράς του ΠΣΕΜ. Για παράδειγμα, ο ΠΣΕΜ επικαλέστηκε ότι: «ουδεμία ασφαλιστική εταιρεία επηρεάστηκε ποσώς είτε από την επίμαχη επιστολή του ΠΣΕΜ είτε από οποιεσδήποτε ενέργειες ή παραστάσεις του, εις βάρος και προς ζημιά ή οποιασδήποτε μορφής βλάβη είτε του κ.Α.Π είτε οποιουδήποτε άλλου προσώπου». Η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι η επέλευση αντι-ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων δεν αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για θεμελίωση παραβατικής συμπεριφοράς, αλλά αρκεί ακόμα και το ενδεχόμενο πρόκλησης αντι-ανταγωνιστικών συνεπειών. Ιδιαίτερα σε

⁶¹ Υπόθεση 56/65, *Société Technique Minière (L.T.M.) v. Maschinenbau Ulm GmbH (M.B.U.)* Συλλογή 1966, σελ. 00337. Συνεκδ. Υποθέσεις 96-102, 104, 105, 108 και 110/82, *NV IAZ International Belgium v. Commission*, Συλλογή 1983, σελ. 03369, σημείο 25. Υπόθεση 19/77, *Miller International Schallplatten GmbH v. Commission*, [1978], σελ. 00131, point 7. Συνεκδ. Υποθέσεις 29/83 και 30/83, *Compagnie royale asturienne des mines SA & Rheinzink GmbH v. Commission*, Συλλογή 1984, σελ. 01679, σημείο 26 και Υπόθεση C-551/03 P, *General Motors BV v. Commission*, Συλλογή 2006, σελ. 103173, σημείο 66, 77 και 78.

⁶² Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαΘ 559/2010, σκ. 17, ΔΕφαΘ 2891/2009, σκ. 18 και ΔΕφαΘ 1682/2009, σκ. 27, όπου και εκτενείς παραπομπές σε κοινοτική νομολογία. Βλ. επίσης, Υπόθεση C-29/83 και 30/83, *Compagnie Royale Asturienne des Mines SA and Rheinzing GMBH κατά Επιτροπής*, Συλλ.1984, 1679.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

περίπτωση διαπίστωσης σοβαρών περιορισμών του ανταγωνισμού, παρέλκει η εξέταση τυχόν αποτελεσμάτων τους στην αγορά.⁶³

Περιπλέον, η Επιτροπή, ως ανεξάρτητο διοικητικό όργανο, μεριμνά στη βάση των αρμοδιοτήτων και εξουσιών που της παρέχει ο Νόμος, για το δημόσιο συμφέρον και δη την ύπαρξη υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά. Επομένως, οι αποφάσεις της αποσκοπούν στην άρση οποιουδήποτε περιορισμού ή παρακώλυσης ή νόθευσης του ανταγωνισμού στην αγορά και όχι στην οποιαδήποτε ατομική βλάβη του καταγγέλλοντα.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην απόφαση των *Βέλγων Αρχιτεκτόνων*,⁶⁴ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τόνισε τα κάτωθι:

«(1) This Decision concerns the scale of minimum fees adopted by the Belgian Architects' Association in 1967 and its updated versions of 1978 and 2002. For the update of June 2002, the scale was described as a "guideline". [...]

[...]

(77) The Commission acknowledges that recommended prices do not automatically and always infringe Article 81. It takes the view, however, that in the case at issue the decision fixing the scale had the object of restricting competition.

(78) As a preliminary, it is settled case law that the fixing of a price, even one which merely constitutes a target or recommendation, affects competition because it enables all participants to predict with a reasonable degree of certainty what the pricing policy pursued by their competitors will be, especially if the provisions on target prices are backed up by the possibility of inspections and penalties. The Court of Justice has also held that, even though fixed prices might not have been observed in practice, the decisions fixing them had the object of restricting competition. The question whether a decision has the object of restricting competition depends on a number of factors. Its object may be deduced from the terms of the decision, its objective aims, the legal and economic context and the conduct of the parties.

[...]

⁶³ Βλ. ενδεικτικά ΔΕΕ C-32/11, *Allianz Hungária Biztosító κ.λπ.*, Συλλ. ψηφιακή (Γενική Συλλογή), σκ. 33-34 και την εκεί παραπιθέμενη νομολογία, καθώς και ΔΕΕ C-67/13 P, *CB* κατά Επιτροπής, απόφαση της 11 Σεπτεμβρίου 2014, αδημ., σκ. 48-49 και 52

⁶⁴ Βλ. *supra* υποσ. 17, *Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges*.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

(81) *The Commission considers that the following aspects of the terms of the decision fixing the scale, the legal and economic context and the conduct of the Association indicate that the decision had the object of restricting competition.*

(82) *As stated in Article 1 of Ethical Standard No 2, the scale drawn up by the Association determines the minimum payment due to an architect for services performed in independent practice. The Commission has already drawn attention here to the intentionally rule-making tone of the title of the standard and of the recitals in the preamble. According to the preamble, rates lower than those set out in the scale will not enable the architect to perform all the duties incumbent upon him conscientiously and responsibly; if he failed to apply them, he would run the risk of neglecting his client's interests; he would therefore undermine the honour and dignity of the profession of which the Association is guardian. The Commission notes that undermining the honour and dignity of the profession may give rise to disciplinary penalties. From these observations, it is clear that the Association wanted to see the scale used widely. [...]*

(99) *[...] In addition, the scale does not prevent unscrupulous architects from offering poor-quality services, and it may even protect them by guaranteeing them a minimum fee. Furthermore, the scale may discourage architects from working in a cost-efficient manner, reducing prices, improving quality or innovating. For this reason, therefore, the decision establishing the scale cannot be excluded from the scope of the prohibition in Article 81(1)». (η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής).*

Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι στο δίκαιο του ανταγωνισμού, η παροχή μονομερών μη δεσμευτικών – ενδεικτικών συνιστάμενων τιμών δεν απαγορεύεται. Αυτό όμως που απαγορεύεται είναι η απειλή ή η πρόκληση μειονεκτημάτων στις επιχειρήσεις που δεν εφαρμόζουν τις συνιστάμενες και τις κατώτατες τιμές. Όμοια με την πιο πάνω απόφαση των *Βέλγων Αρχιτεκτόνων*, η Επιτροπή έχει παρατηρήσει ότι και στην προκειμένη περίπτωση, ο ΠΣΕΜ θεωρούσε ότι οι εκτιμητές που χρεώνουν χαμηλά, ήτοι 30 και 40 ευρώ, δεν είναι σε θέση να εκτελούν τα καθήκοντα τους με εντιμότητα και ακεραιότητα, έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση και συνακόλουθα υπονομεύουν την τιμή και την αξιοπρέπεια του επαγγέλματος. Εξάλλου, σε αυτή την περίπτωση, όπου τα μέλη του ΠΣΕΜ εφάρμοζαν μια τέτοια χαμηλή χρέωση, χρεώνοντας δηλαδή τις εκτιμήσεις τους στα απαγορευμένο κατώτατο όρο των 30 και 40 ευρώ, θα αντιμετώπιζαν, όπως και στην περίπτωση του καταγγέλλοντα πράγματι αυτός αντιμετώπισε πειθαρχικές κυρώσεις, ήτοι αποβολή από το Σύνδεσμο.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Βάσει των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, έχει διαφανεί ότι ουσιαστικά ο ΠΣΕΜ επέβαλε το έσχατο τιμωρητικό μέτρο της αποβολής επικαλούμενος τη μη συνυπογραφή των εντύπων του από εγκεκριμένο μέλος και την παράτυπη χρήση του λογοτύπου του, ενημερώνοντας τις πλείστες ασφαλιστικές εταιρείες στην Κύπρο και υποδεικνύοντας τους παράλληλα ότι θα πρέπει να επιλέγουν να συμβληθούν με μέλη του Συνδέσμου, χωρίς οποιαδήποτε προειδοποίηση ή/και ενημέρωση του καταγγέλλοντα.

Ο ΠΣΕΜ, με τη συμπεριφορά του, έφτασε μέχρι το σημείο να απειλήσει τα μέλη του με την ποινή της αποβολής σε περίπτωση που εφαρμόζουν μη αποδεκτή τιμολογιακή πολιτική, ήτοι 30 και 40 ευρώ για εκτίμηση μιάμιση με δύο ωρών, αλλά και να επιβάλει την πειθαρχική ποινή της αποβολής σε μέλος του, συνεπεία χαμηλής τιμολογιακής πολιτικής που ακολουθούσε, χωρίς να ενημερώσει τον ίδιο παρά μόνο τρίτους, που δραστηριοποιούνταν στην παρεπόμενη αγορά των ασφαλιστικών υπηρεσιών, ήτοι στην αγορά στην οποία ανήκουν οι πελάτες των εκτιμητών, με σκοπό να περιορίσει τις δραστηριότητες του και με κίνδυνο εν τέλει περιορισμού του ανταγωνισμού στην παροχή υπηρεσιών εκτιμήσεων.

Η Επιτροπή παρατηρεί ότι ο καταγγέλλων, όντας νέος παίχτης στην αγορά (δραστηριοποιήθηκε μόλις το 2015), αποτελούσε, έναν ισχυρό δυνητικό ανταγωνιστή (λόγω κυρίως της χαμηλής τιμολογιακής πολιτικής που επέλεξε να εφαρμόζει) τόσο των υφιστάμενων μελών του ΠΣΕΜ, αλλά και των ίδιων των μελών του Διοικητικού του Συμβουλίου.

Η Επιτροπή παρατηρεί πως ακόμα και μετά τη θέσπιση των κριτηρίων κατά τη Γ.Σ. ημερομηνίας 28/11/2018, ο ΠΣΕΜ φαίνεται πως εξακολουθεί να ενεργεί κατά τη διακριτική του ευχέρεια, αποφασίζοντας κατά περίπτωση αν και κατά πόσο θα εγγράψει κάποιο εκτιμητή ως εγκεκριμένο μέλος. Αυτό προκύπτει από τη σχετική αλληλογραφία μεταξύ των δικηγόρων του ΠΣΕΜ και του Α.Π που ανταλλάχθηκε περί τον Ιούνιο – Ιούλιο του 2020, δια της οποίας ο ΠΣΕΜ, πρότεινε την επανεγγραφή του κ.Α.Π, ως πλήρες μέλος του και επιπλέον ως μέλος του F.I.E.A ως “expert”.

Δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή η θέση του ΠΣΕΜ ότι η πρόταση αυτή έγινε μετά από εισήγηση των δικηγόρων για εξώδικη διευθέτηση του όλου ζητήματος νοουμένου ότι θα έκανε την επανεγγραφή ως φοιτητικό μέλος και θα υποβαλλόταν στις εξετάσεις του Συνδέσμου για να γίνει πλήρες μέλος και F.I.E.A. Expert. Από απλή ανάγνωση της μεταξύ τους αλληλογραφίας προκύπτει ότι ο ΠΣΕΜ εισηγήθηκε την ένταξη του καταγγέλλοντα ως πλήρες μέλος του, χωρίς καμία απολύτως προϋπόθεση. Ενδεικτικά

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

αναφέρεται το περιεχόμενο δείγματος επιστολής ημερομηνίας 29/6/2020: «*Δια της παρούσης σας ενημερώνουμε ότι η απόφαση περί διαγραφής σου από τον Σύνδεσμο μας, ακυρώνεται και το όλο θέμα θεωρείται λήξαν. Από σήμερα, είσαι πλήρες μέλος (Full Member) του Συνδέσμου και επιπλέον μέλος του Fi.E.A ως expert*». Όμοιο είναι και το περιεχόμενο της επιστολής ημερομηνίας 10/7/2020 όπου στο (σημείο 6) καταγράφεται ότι: «*Προχωρούμε να σου εισηγηθούμε, εάν το επιθυμείς, να γίνεις πλήρες μέλος (Full Member) του Συνδέσμου και επιπλέον μέλος του Fi.E.A ως expert*. Από το περιεχόμενο των επιστολών αυτών, εξάγεται το συμπέρασμα ότι ο Σύνδεσμος ενεργεί κατά τη διακριτική του ευχέρεια και ανεξάρτητα από οποιαδήποτε κριτήρια ενδεχομένως έχουν θεσμοθετηθεί.

Παράλληλα, η Επιτροπή, έχει διαπιστώσει ότι, ο κώδικας δεοντολογίας και το Καταστατικό δεν απαγορεύουν τη χρήση του λογοτύπου και η απάλειψη της εταιρείας του πρώην προέδρου από τις εκτιμήσεις του καταγγέλλοντα, δεν φαίνεται να έγινε αυτοβούλως από τον ίδιο. Η Επιτροπή, έχει εκτιμήσει πως από τα πραγματικά αυτά περιστατικά, διαφαίνεται ο τρόπος δράσης του ΠΣΕΜ.

Είναι για αυτούς τους λόγους που η δικαιολογία που προβάλλει ο ΠΣΕΜ περί της αποβολής του κ. Α.Π κρίνεται από την Επιτροπή ως προσχηματική. Δεδομένων αυτών και λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το περιεχόμενο της επιστολής του ίδιου του ΠΣΕΜ ημερομηνίας 19/12/2018, που προαναφέρθηκε και που καταγράφει ρητά και με σαφήνεια τις προθέσεις και τους επιδιωκόμενους σκοπούς του, αναφορικά με την τιμολογιακή πολιτική που κρίνει ο ίδιος ως αποδεκτή, καθώς και το περιεχόμενο της επιστολής ημερομηνίας 12/10/2019 προς τις ασφαλιστικές εταιρείες, η Επιτροπή έχει καταλήξει ομόφωνα στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά του ΠΣΕΜ είχε σκοπό να περιορίσει τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά παροχής υπηρεσιών εκτιμήσεων μηχανοκίνητων οχημάτων δια του καθορισμού έμμεσων κατώτατων τιμών κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου.

Η Επιτροπή, συμπεραίνει ότι, η υπό εξέταση απόφαση του ΠΣΕΜ να επιβάλλει στα μέλη του να χρεώνουν υψηλότερες τιμές από αυτές που έμμεσα ή/και αντανακλαστικά όρισε ως κατώτατες, και εν συνεχεία η απόφαση του να αποβάλει τον καταγγέλλοντα από τον Σύνδεσμο πλήττει τον ανταγωνισμό και στην πράξη.

8. Καταληκτικό

Υπό το φως όλων των πιο πάνω αναλυθέντων στοιχείων και μέσα από την αξιολόγηση και συνεκτίμηση των στοιχείων του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης και των όσων

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

παρέθεσε προφορικά και γραπτώς ο καταγγελλόμενος ΠΣΕΜ, η Επιτροπή έχει καταλήξει ομόφωνα ότι στοιχειοθετείται παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου από μέρος του ΠΣΕΜ, ο οποίος ως «ένωση επιχειρήσεων» αποφάσισε να επιβάλει στα μέλη του έμμεσα ή/και αντανακλαστικά, κατώτατες τιμές τις οποίες μπορούσαν να χρεώνουν κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων ζημιών σε μηχανοκίνητα οχήματα και στον καταγγέλλοντα που εφάρμοζε τις μη αποδεκτές από τον ΠΣΕΜ κατώτατες τιμές, επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή της αποβολής του από το Σύνδεσμο.

9. Επιβολή Διοικητικού Προστίμου

Η Επιτροπή σημείωσε τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 72(4) του Νόμου σύμφωνα με το οποίο: *«Στις περιπτώσεις παραβάσεων των διατάξεων του παρόντος Νόμου και/ή μη συμμόρφωσης με απόφαση της Επιτροπής, οι οποίες συντελέστηκαν πριν από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του παρόντος Νόμου, εφαρμόζονται, σε σχέση με την επιβολή προστίμου, οι διατάξεις των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2008 και 2014».*

Συνεπώς, έχοντας υπόψη ότι εν προκειμένω η διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου συντελέστηκε στο διάστημα μεταξύ 2018 και 2021, ημερομηνίες πριν από την ημερομηνία έναρξης του ισχύοντος Νόμου, εφαρμόζονται σε σχέση με την επιβολή προστίμου οι διατάξεις των περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμων του 2008 και 2014.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24(α) του Νόμου 13(Ι)/2008, για κάθε παράβαση των άρθρων 3 ή/και 6 και/ή των Άρθρων 101 ΣΛΕΕ και/ή 102 ΣΛΕΕ την οποία διαπράττουν επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων, δύναται με απόφασή της να λαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα μέτρα:

«(α) να επιβάλλει τα πιο κάτω διοικητικά πρόστιμα ανερχόμενα, ανάλογα με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης-

- (i) μέχρι το δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών της επιχείρησης, ή*
- (ii) μέχρι το άθροισμα του δέκα τοις εκατόν του κύκλου εργασιών κάθε επιχείρησης που είναι μέλος της παραβαίνουσας ένωσης επιχειρήσεων,*

ο οποίος κύκλος εργασιών πραγματοποιήθηκε κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος [...].».

Επίσης, ως αναφέρεται στο άρθρο 42(1) του Νόμου 13(Ι)/2008: *«Τα διοικητικά πρόστιμα για παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος Νόμου και/ή των Άρθρων 101*

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

ΣΛΕΕ και/ή 102 ΣΛΕΕ επιβάλλονται από την Επιτροπή με δεόντως αιτιολογημένη απόφαση, κατόπιν διεξαγωγής δέουσας έρευνας κι αφού ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης σε κάθε περίπτωση.».

Η Επιτροπή προς τούτο, στις 24/2/2023, ενεργώντας στη βάση του άρθρου 42 του Νόμου 13(Ι)/2008, απέστειλε σχετική επιστολή στον ΠΣΕΜ, ειδοποιώντας τον σχετικά με την πρόθεσή της να του επιβάλει διοικητικό πρόστιμο και ενημερώνοντάς τον για τους λόγους που προτίθεται να ενεργήσει τοιουτοτρόπως, παρέχοντας του το δικαίωμα υποβολής παραστάσεων εντός προθεσμίας 30 ημερών. Ο ΠΣΕΜ απέστειλε τις γραπτές του παραστάσεις στις 21/03/2021.

Η Επιτροπή, στη βάση των άρθρων 24 και 42 του Νόμου 13(Ι)/2008, ζήτησε από τον ΠΣΕΜ με επιστολή της ημερομηνίας 15/3/2023, την αποστολή των εξελεγχμένων οικονομικών του καταστάσεων για το 2022 και σε περίπτωση που αυτές δεν ήταν διαθέσιμες, τις εξελεγμένες οικονομικές καταστάσεις για το 2021.

9.1 Γραπτές παραστάσεις ΠΣΕΜ

Η Επιτροπή μελέτησε ενδελεχώς τις γραπτές παραστάσεις του ΠΣΕΜ, αναφορικά με την πρόθεση επιβολής διοικητικού προστίμου και εξέτασε όλα τα σημεία που ήγειρε ο καταγγελλόμενος δια της επιστολής του ημερομηνίας 21/3/2023, τα οποία συνοψίζονται κατωτέρω:

- Ο ΠΣΕΜ επισήμανε δια του νομικού του εκπροσώπου ότι στην υπό κρίση υπόθεση συντρέχουν όλοι εκείνοι οι παράγοντες και δεδομένα, προκειμένου η Επιτροπή να επιδείξει κατά την επιμέτρηση και επιβολή της ποινής, την μέγιστη δυνατή επιείκεια, παρέχοντας αφενός μεν στους καταγγελλόμενους το ευεργέτημα της δεύτερης ευκαιρίας και αφετέρου, στέλνοντας το μήνυμα πως το κάθε όργανο ή αρχή που εξ αντικειμένου είναι επιφορτισμένο με το καθήκον της διαφύλαξης της τήρησης του Νόμου και έχει την εξουσία επιβολής ποινής στον κάθε παραβάτη, γνωρίζει ταυτόχρονα μέσω της επιβολής της υπό τις εκάστοτε περιστάσεις ενδεικνυόμενης ποινής και να επιβραβεύει την εκ μέρους του καταγγελλόμενου επίδειξη ορθής στάσης και συμπεριφοράς σε σχέση με το αδίκημα ή τα αδικήματα που του αποδίδονται και την εν γένει δράση του.
- Ο ΠΣΕΜ υπέδειξε τους ακόλουθους παράγοντες που συνηγορούν στο να επιδειχθεί κατά την επιμέτρηση και επιβολή της ποινής η μέγιστη δυνατή επιείκεια:
 1. «Οι σχέσεις παραπονούμενου και καταγγελλομένων (Π.Σ.Ε.Μ.) έχουν

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

αποκατασταθεί πλήρως εδώ και καιρό. Ο παραπονούμενος έκτοτε είναι πλήρες μέλος του Π.Σ.Ε.Μ..

2. Ο παραπονούμενος, με επιστολή των δικηγόρων του προς την Επιτροπή, αναφέρει ότι δεν έχει οποιοδήποτε παράπνομο και ουσιαστικά δεν επιθυμεί τη συνέχιση της παρούσης διαδικασίας (εξ ου και δεν παρέστη ενώπιόν σας).

3. Ο παραπονούμενος, εδώ και καιρό, με σχετική επιστολή των δικηγόρων του, διέκοψε την συνέχιση της πολιτικής αγωγής που ήγειρε κατά του Π.Σ.Ε.Μ..

4. Οι καταγγελλόμενοι, έδωσαν κατά την εξέλιξη της παρούσης διαδικασίας, εξηγήσεις για τις ενέργειες τους, μέσα από τις οποίες διαφάνηκε ξεκάθαρα, πως ουδεμίας μορφής ή βαθμού πρόθεση υπήρχε για ποδηγέτηση και/ή άλλως πως του υγιούς ανταγωνισμού ούτε και επίσης πρόθεση εκδικητικής τιμωρίας του παραπονούμενου.

5. Οι καταγγελλόμενοι, ουδέποτε από της ιδρύσεως των είτε προ είτε μετά την ύπαρξη της υπό κρίσιν περίπτωσης επέδειξαν παρόμοια συμπεριφορά ούτε και απησχόλησαν καθ' οιονδήποτε τρόπον τις Αρχές με οποιασδήποτε μορφής παραβατικές πράξεις, ενέργειες ή παραλείψεις.

6. Το μόνο κίνητρο του Π.Σ.Ε.Μ., κατά τον ουσιώδη χρόνο, αλλά και πάντοτε, είναι η προστασία και προώθηση των καλώς νοουμένων συμφερόντων των μελών του και η νομική κατοχύρωση του επαγγέλματος του.

7. Ο Π.Σ.Ε.Μ., είναι ένας σοβαρός σύνδεσμος ο οποίος επιτελεί αξιόλογο έργο και στην Κύπρο αλλά και διεθνώς, με τη διοργάνωση σεμιναρίων επιμόρφωσης, τη συμμετοχή σε διεθνή συμπόσια και συνέδρια κ.λ.π.

8. Ο Π.Σ.Ε.Μ., διαθέτει πενιχρά οικονομικά μέσα, αφού ουσιαστικά, κύρια, αν όχι μοναδική πηγή των εσόδων, του αποτελούν οι εισφορές των μελών του (επισυνάπτεται οικονομική κατάσταση του έτους 2021).

9. Πρόσφατα, έχουν διενεργηθεί τροποποιήσεις του καταστατικού του Π.Σ.Ε.Μ., απόλυτα εναρμονισμένες με τις σχετικές υποδείξεις των Αρμοδίων Αρχών.

10. Πρόσφατα, έχει εκλεγεί νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Π.Σ.Ε.Μ., του οποίου προτεραιότητες αποτελούν η σύσφιξη των σχέσεων των μελών, η αгаσθή συνεργασία μεταξύ τους για το κοινό όφελος και η προώθηση των εντός

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

των πλαισίων της νομιμότητας των κοινών σκοπών και επιδιώξεών τους.»

9.2 Αξιολόγηση της Επιτροπής

Η Επιτροπή, προτού προχωρήσει στην εξέταση των γραπτών παραστάσεων που υποβλήθηκαν από το νομικό εκπρόσωπο του ΠΣΕΜ, για την επιβολή διοικητικού προστίμου τονίζει ότι η διαδικασία επιβολής προστίμου αποτελεί μία διοικητική διαδικασία και δεν πρέπει για κανένα λόγο να συγχέεται με άλλες διαδικασίες.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, στο πλαίσιο εξέτασης της παρούσας υπόθεσης, μελέτησε ενδελεχώς τις θέσεις του ΠΣΕΜ και επισημαίνει ότι, πέραν της επιβολής διοικητικού προστίμου, στις περιπτώσεις αποδεδειγμένων παραβάσεων του Νόμου, στόχος και επιδίωξη της είναι η εφαρμογή μιας γενικής πολιτικής στον τομέα του ανταγωνισμού στη βάση των αρχών που θεσπίζει ο Νόμος και η ενθάρρυνση των επιχειρήσεων / ενώσεων επιχειρήσεων προς την τήρηση των αρχών αυτών.⁶⁵

Το επιχείρημα που έθεσε ο ΠΣΕΜ, ότι έχει εκλεγεί νέο Διοικητικό Συμβούλιο του οποίου προτεραιότητες αποτελούν η σύσφιξη των σχέσεων των μελών, η αγαστή συνεργασία μεταξύ τους για το κοινό όφελος και η προώθηση των εντός των πλαισίων της νομιμότητας των κοινών σκοπών και επιδιώξεών τους, δεν δύναται να θεωρηθεί ως ελαφρυντική περίπτωση, καθώς ουδεμία σχέση έχουν με το αντικείμενο της εξετασθείσας παράβασης. Εξάλλου, η προώθηση της αγαστής συνεργασίας μεταξύ των μελών αποτελεί εξυπακουόμενη προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία κάθε Συνδέσμου όπως επίσης και η προώθηση νόμιμων σκοπών, που αποτελεί νομική της υποχρέωση.

Το επιχείρημα που έθεσε ο ΠΣΕΜ, ότι έχει τροποποιήσει το καταστατικό του και έχει εναρμονιστεί με τις σχετικές υποδείξεις των Αρμοδίων Αρχών, δεν δύναται επίσης να θεωρηθεί ως ελαφρυντική περίπτωση, καθώς ουδέποτε η Επιτροπή υπέδειξε στον ΠΣΕΜ να προβεί σε τροποποίηση των διατάξεων του Καταστατικού του. Αυτή την υποχρέωση την υπέχει στη βάση άλλων σχετικών είτε με τα σωματεία ή άλλων οργάνων του κλάδου νομοθεσιών. Εξάλλου, η παράνομη συμπεριφορά του ΠΣΕΜ δεν εκπορεύτηκε από τις διατάξεις του Καταστατικού του, αλλά από τις ενέργειες και τις αποφάσεις που λήφθηκαν από μέρους των μελών του Διοικητικού του Συμβουλίου.

Ακόμα, ο ΠΣΕΜ ισχυρίστηκε ότι διαθέτει πενιχρά οικονομικά μέσα, αφού ουσιαστικά, κύρια, αν όχι μοναδική πηγή των εσόδων του, αποτελούν οι εισφορές των μελών του.

⁶⁵ Απόφαση Δικαστηρίου της 28^{ης} Ιουνίου 2005, *Dansk Rorindustri A/S e.a. κατά της Επιτροπής*, C-189/02 P, C-202/02 P και C-213/02 P, σημείο 172.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Το γεγονός αυτό συνυπολογίζεται κατά την επιμέτρηση του ύψους του προστίμου, αφού ο υπολογισμός του προστίμου βασίζεται σε ποσοστό επί του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης / ένωσης επιχειρήσεων.

Επίσης, το επιχείρημα ότι ο ΠΣΕΜ είναι ένας σοβαρός σύνδεσμος με αξιόλογο έργο στην Κύπρο και διεθνώς, με τη διοργάνωση σεμιναρίων επιμόρφωσης, τη συμμετοχή σε διεθνή συμπόσια και συνέδρια, δεν κρίνεται από την Επιτροπή ως παράγοντας συναφής με την παρούσα υπόθεση και το δίκαιο του ανταγωνισμού και ως εκ τούτου δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη. Το κρίσιμο σε αυτή την περίπτωση είναι οι αποφάσεις και οι μετέπειτα ενέργειες του ΠΣΕΜ, που συντελέστηκαν και περιόρισαν εξ' αντικειμένου τον ανταγωνισμό στην αγορά παροχής υπηρεσιών πραγματογνωμοσύνης/εκτίμησης ζημιών μηχανοκίνητων οχημάτων στην Κύπρο. Οι παρεμφερείς αυτές δραστηριότητες και ενέργειες του ΠΣΕΜ, που καταγράφονται στις γραπτές του παρατηρήσεις, δεν παρουσιάζουν καμίας μορφής συνάφεια με την παραβατική του συμπεριφορά.

Τέλος, η Επιτροπή, όσον αφορά τις πιο πάνω καταγραφείσες τοποθετήσεις του ΠΣΕΜ κρίνει ότι δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές, καθότι δεν εδράζονται σε οποιαδήποτε νομολογιακή αρχή, αλλά ούτε και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις εντάσσει στις ελαφρυντικές της περιστάσεις σύμφωνα και με τα όσα ορίζονται στις Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 (σημείο 29).⁶⁶

Ακολούθως, η Επιτροπή εξετάζει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης, καθώς και οποιουσδήποτε ελαφρυντικούς παράγοντες, στη βάση των ενώπιον της στοιχείων ούτως ώστε να καταλήξει αναφορικά με το ύψος του διοικητικού προστίμου που θα επιβληθεί.

⁶⁶ «B. Ελαφρυντικές περιστάσεις 29. Το βασικό ποσό του προστίμου θα μπορεί να μειωθεί όταν η Επιτροπή θα διαπιστώνει την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, όπως: — όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση αποδεικνύει ότι έπαυσε την παράβαση αμέσως μετά την πρώτη παρέμβαση της Επιτροπής. Αυτό δεν θα εφαρμόζεται στις μουσικές συμφωνίες ή πρακτικές (ιδίως στην περίπτωση καρτέλ) — όταν η επιχείρηση αποδεικνύει ότι η παράβαση διαπράχθηκε από αμέλεια — όταν η επιχείρηση αποδεικνύει ότι η συμμετοχή της στην παράβαση είναι ιδιαίτερα περιορισμένη και, κατά συνέπεια ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία συμμετείχε στην παράνομη συμφωνία, απέιχε κατ' ουσία από την εφαρμογή αυτής, ακολουθώντας ανταγωνιστική συμπεριφορά στην αγορά· το γεγονός ότι μια επιχείρηση συμμετείχε σε παράβαση για μικρότερη διάρκεια από τις λοιπές επιχειρήσεις δεν θα θεωρείται ελαφρυντική περίπτωση, καθώς η περίπτωση αυτή ήδη θα έχει ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό του βασικού ποσού — όταν η εμπλεκόμενη επιχείρηση συνεργάστηκε αποτελεσματικά με την Επιτροπή, πέραν του πεδίου εφαρμογής της Ανακοίνωσης περί Επιείκειας και πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών της να συνεργαστεί — όταν η αντανταγωνιστική συμπεριφορά επετράπη ή ενθαρρύνθηκε από τις δημόσιες αρχές ή με νομοθετικά μέτρα. (1)»

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

9.2.1 Φύση και σοβαρότητα της παράβασης

Όπως συνάγεται από το Νόμο αρ. 13(Ι)/2008 και ειδικότερα τα άρθρα 24(1) και 42(1), τα βασικά κριτήρια καθορισμού του ύψους του διοικητικού προστίμου είναι η φύση, η σοβαρότητα και η διάρκεια της παράβασης. Ομοίως και το άρθρο 23(3) του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1/2003 προνοεί ότι: «Ο καθορισμός του ύψους του προστίμου γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης».

Προκειμένου να αξιολογηθεί η φύση και σοβαρότητα μιας παράβασης, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη της ιδίως το είδος της παράβασης, το χαρακτήρα και τον αντίκτυπο που αυτή είχε ή/και συνεχίζει να έχει στην αγορά, τα αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα που προκλήθηκαν ή μπορούσαν να προκληθούν στην αγορά δεδομένης της οικονομικής δύναμης των επιχειρήσεων που παραβιάζουν τους κανόνες ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και την έκταση αυτής, ενώ συνεκτιμά παράλληλα τις συνθήκες της κάθε υπόθεσης κατά περίπτωση και το ειδικό βάρος της συμμετοχής της κάθε επιχείρησης στην παράβαση.⁶⁷

Περαιτέρω, αναφορικά με τον χαρακτηρισμό μιας παράβασης ως πολύ σοβαρής, το ΔΕΕ στην υπόθεση *William Prym GmbH & Co. KG και Prym Consumer GmbH & Co. KG κατά Επιτροπής*⁶⁸ ανέφερε τα εξής:

«81. Εφόσον, όμως η ύπαρξη συγκεκριμένου αντικτύπου της παραβάσεως δεν αποτελεί αναγκαίο στοιχείο για τον χαρακτηρισμό της παραβάσεως ως πολύ σοβαρής, στην περίπτωση συμφωνίας που έχει αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο, η συνεκτίμηση αυτού του στοιχείου παρέχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να αυξήσει το αρχικό ποσό του προστίμου πέραν του προβλεπόμενου από τις κατευθυντήριες γραμμές [...]».

Οριζόντιες συμφωνίες ή αποφάσεις ένωσης επιχειρήσεων που αφορούν, άμεσα ή έμμεσα, καθορισμό τιμών θεωρούνται ως ιδιαίτερα σοβαρές παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού και τιμωρούνται αυστηρά και παραδειγματικά.⁶⁹

⁶⁷ Απόφαση ΕΠΑ 52/2021: Αυτεπάγγελτη έρευνα αναφορικά με ενδεχόμενες πρακτικές, ενέργειες και συμπεριφορές των ΣΕΜΗΕΚ, ΣΜΗΜΕ, ΣΕΗΚ, ΣΕΗ και ΟΣΕΗΚ οι οποίες ενδεχομένως να έχουν ως αντικείμενο ή και αποτέλεσμα ή και ενδεχόμενο αποτέλεσμα τον περιορισμό, παρακώλυση ή και νόθευση του ανταγωνισμού κατά παράβαση των άρθρων 3 του Νόμου και 101 της ΣΛΕΕ (σημ 10.5.1. σελ. 108-109)

⁶⁸ Υπόθ. C-534/07 P, *William Prym GmbH & Co. KG και Prym Consumer GmbH & Co. KG κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2009 σ. I-7415, παρ. 81.

⁶⁹ Βλ. σχετικά Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού, ΕπΑντ 518/VI/2011, *Μεσίτες*, σκ. 187, και Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού, ΕπΑντ 554/VII/2012, *Φροντιστήρια*, σκ. 420.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Στην προκειμένη περίπτωση, η θεμελιωθείσα παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου συνίσταται στην επιβολή από τον ΠΣΕΜ έμμεσα και/ή αντανάκλαστικά κατώτατων τιμών προς τα μέλη του, τις οποίες μπορούσαν να χρεώνουν κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων ζημιών σε μηχανοκίνητα οχήματα. Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι η υπό εξέταση παράβαση συνιστά έναν από τους σοβαρότερους περιορισμούς του ανταγωνισμού. Το γεγονός, της ενδεχόμενης αντανάκλαστικής ή έμμεσης επίδρασης των υπό κρίση αποφάσεων της ένωσης επιχειρήσεων στις αμοιβές των μηχανικών ουδόλως διαφοροποιεί τη νομική τους αξιολόγηση κατά το άρθρο 3 του Νόμου, αφού οι διατάξεις αυτές δεν απαγορεύουν μόνο τον άμεσο, αλλά και τον έμμεσο καθορισμό των τιμών προϊόντων και αμοιβών υπηρεσιών.⁷⁰ Αν υπάρχει παρέμβαση σε έναν κρίσιμο παράγοντα που τις επηρεάζει, πρόκειται περί περιορισμού του ανταγωνισμού εξ αντικειμένου.⁷¹ Ο ΠΣΕΜ δια της συμπεριφοράς του, επιβάλλοντας έμμεσα και/ή αντανάκλαστικά κατώτατες τιμές προς τα μέλη του και φθάνοντας μέχρι και στο σημείο της αποβολής μέλους του, έπληξε τον ανταγωνισμό στον πυρήνα του, αφού εκ της φύσεως της η απόφαση της ένωσης επιχειρήσεων αποσκοπούσε στον περιορισμό του ανταγωνισμού μεταξύ των μελών της.

Ο άμεσος ή έμμεσος καθορισμός τιμών συνιστά σαφή παράβαση και σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού, που από τη φύση του θεωρείται ότι έχει αντίκτυπο στην αγορά.⁷² Οι πρακτικές αυτές έχουν κατ' ουσίαν ως, αν όχι πραγματική, τουλάχιστον δυνητική συνέπεια τη νόθευση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των τιμών και τη διατήρηση αυτών σε επίπεδο υψηλότερο εκείνων στο οποίο θα διαμορφώνονταν εάν εξέλιπαν οι ως άνω πρακτικές. Ο ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμός του ανταγωνισμού θεωρείται από τη φύση του ικανός να επιφέρει αντίκτυπο στη σχετική αγορά, καθώς αμβλύνει τον ανταγωνισμό μεταξύ ανταγωνιστών, καταργώντας τον ανταγωνισμό σε επίπεδο τιμών, ενώ λειτουργεί ως αντικίνητρο για την μείωση των τιμών για την παροχή των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Πέραν των πιο πάνω, αναφορικά με τις επιπτώσεις που δυνατό να προξενήθηκαν από την απόφαση του ΠΣΕΜ να επιβάλλει έμμεσα και/ή αντανάκλαστικά κατώτατες τιμές για τις χρεώσεις των εκτιμήσεων των μελών του, η Επιτροπή σημειώνει ότι έχει κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην απόφασή της *PO/Barême d'honoraires de l'Ordre*

⁷⁰ Βλ. απόφαση Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού 512/VI/2010

⁷¹ Πρβλ. υπόθ. T-213/00, *CMA CGM κ.ά. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2003 σ. II-913, παρ. 174-175.

⁷² Βλ. Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού, ΕπΑντ 554/VII/2012, *Φροντιστήρια*, σκ. 431 και Απόφαση της Ελληνικής Αρχής Ανταγωνισμού, ΕπΑντ 518/VI/2011, *Μεσίτες*, σκ. 187.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

des Architectes belges,⁷³ ότι: «Turning to its actual impact on the market, there is no need to quantify in detail the extent to which prices differed from those which might have been applied in the absence of the anti-competitive arrangements in question. This cannot always be measured in a reliable manner, since a number of external factors may have affected the movement of prices for the service simultaneously, thereby making it extremely difficult to draw conclusions as to the relative importance of all possible causal effects. For the reasons mentioned in paragraphs 91 to 96, the Commission considers that the fee scale was in fact applied, at least to some extent. This necessarily created a risk that prices were at levels higher than they would have been under normal conditions of competition.» (η υπογράμμιση είναι της Επιτροπής)

Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι η γεωγραφική έκταση της παράβασης καταλαμβάνει ολόκληρη την Κύπρο, καθώς ο ΠΣΕΜ δεν έχει μόνο τοπική δραστηριότητα και οι αποφάσεις του αφορούν το σύνολο των μελών του που είναι εκτιμητές σε όλη την Κύπρο.

Η Επιτροπή, συνεκτιμώντας όλους τους ανωτέρω παράγοντες, καθώς και το γεγονός ότι η παράβαση αφορούσε το σύνολο της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας, ομόφωνα αποφασίζει ότι η φύση της διαπιστωθείσας παράβασης ήτοι προνοιών του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου, είναι σοβαρή.

9.2.2 Διάρκεια της παράβασης

Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η διάρκεια της παράβασης είναι καθοριστικός παράγοντας που λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του ύψους του διοικητικού προστίμου, καθότι οι επιπτώσεις της παράβασης στην αγορά συναρτώνται με τη διάρκεια της παράβασης.

Επομένως, αυτό που λαμβάνεται υπόψη είναι το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο η αντι-ανταγωνιστική συμπεριφορά έχει εκδηλωθεί στην πράξη. Στην προκειμένη περίπτωση, ο ΠΣΕΜ κατά τη Γενική Συνέλευση ημερομηνίας 28/11/2018 είχε λάβει την απόφαση να απαγορεύσει στα μέλη του να τηρούν μια τιμολογιακή πολιτική χαμηλή της τάξης των 30 και 40 ευρώ, απόφαση την οποία κοινοποίησε στα μέλη του με την επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018, καταγράφοντας επίσης και την απειλή ότι επρόκειτο να αποβληθούν όσα μέλη δεν συμμορφώνονταν με τις υποδείξεις του.

⁷³ Βλ. σχετικά *supra* υποσ. 202, *PO/Barème d'honoraires de l'Ordre des Architectes belges*.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, παρατηρεί ότι στη βάση των ενώπιον της στοιχείων που βρίσκονται καταχωρισμένα εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης και των γραπτών και προφορικών παρατηρήσεων και θέσεων του ΠΣΕΜ, δεν έχει διαφανεί ότι η εν λόγω απόφαση του ΠΣΕΜ έχει ανακληθεί ή τερματιστεί, ενημερώνοντας σχετικά τα μέλη του επί τούτου.

Βεβαίως, η Επιτροπή σημειώνει μέσα από τις θέσεις του ΠΣΕΜ ότι οι μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών σχέσεις έχουν αποκατασταθεί αλλά και ότι ο καταγγέλλων επέστρεψε ως πλήρως μέλος του ΠΣΕΜ περί τα τέλη του 2021. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε στις γραπτές παρατηρήσεις του ΠΣΕΜ ότι η υπόθεση έχει διευθετηθεί μεταξύ των μερών και έχουν λυθεί όλες οι μεταξύ τους διαφορές. Λαμβάνοντας όμως υπόψη ότι ο ΠΣΕΜ ουδέποτε ανακάλεσε την επιστολή ημερομηνίας 19/12/2018 και/ή τερμάτισε την απόφαση του περί επιβολής κατώτατων τιμών, η Επιτροπή θεωρεί ότι ουσιαστικά δεν τερματίστηκε η διαπιστωθείσα παράβαση με τη σχετική ενημέρωση των μελών του.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου, έχει διάρκεια από τα τέλη του 2018 μέχρι σήμερα.

9.2.3 Ελαφρυντικές Περιστάσεις

Η Επιτροπή, κατόπιν της εξέτασης της σοβαρότητας της παράβασης και λαμβάνοντας υπόψη τη διάρκεια της, προχώρησε στην εξέταση ελαφρυντικών στοιχείων. Ο ΠΣΕΜ, προέβαλε λόγους για την ύπαρξη ελαφρυντικών περιστάσεων, τους οποίους η Επιτροπή μελέτησε ενδελεχώς και συνεκτίμησε κατά την επιβολή του προστίμου.

Η Επιτροπή συμφωνεί με τη θέση του ΠΣΕΜ ότι ουδέποτε από της ιδρύσεως του είτε προ είτε μετά την ύπαρξη της υπό κρίσιν περίπτωσης, επέδειξε παρόμοια συμπεριφορά ούτε και απασχόλησε καθ' οιονδήποτε τρόπον την Επιτροπή Ανταγωνισμού με οποιασδήποτε μορφής παραβατικές πράξεις, ενέργειες, συμπεριφορές ή/και παραλείψεις. Ο λόγος αυτός εκλαμβάνεται από την Επιτροπή ως ελαφρυντική περίσταση και συνεκτιμάται στο πλαίσιο υπολογισμού του ύψους του προστίμου.

Ο νομικός εκπρόσωπος του καταγγέλλοντα υπέδειξε ακόμα ότι οι σχέσεις μεταξύ των μερών έχουν αποκατασταθεί γι' αυτό και απέσυρε συγκεκριμένη αγωγή που εκκρεμούσε ενώπιον δικαστηρίου. Μάλιστα υπέδειξε χαρακτηριστικά ότι ο καταγγέλλων δεν επιθυμεί τη συνέχιση της παρούσας διαδικασίας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι έχει τοποθετηθεί επαρκώς επί του ισχυρισμού αυτού και δεν θα υπεισέλθει εκ νέου

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

σε θέματα που έχουν ήδη αναλυθεί και αξιολογηθεί. Περιπλέον, η Επιτροπή αναφέρει πως το γεγονός ότι επιλύθηκε η μεταξύ των μερών διαφορά εκκρεμότητας της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία, δεν αίρει το γεγονός ότι υπήρξε εν τοις πράγμασι καταστρατήγηση του ανταγωνισμού εκ μέρους του καταγγελλόμενου ΠΣΕΜ, ο οποίος επιδίωξε να επιβάλει έμμεσα και/ή αντανεκλαστικά κατώτατες τιμές στα μέλη του και απείλησε δια του μέτρου της αποβολής σε περίπτωση μη συμμόρφωσης. Ο ΠΣΕΜ καταστρατήγησε το ανταγωνισμό στην ουσία του, αφού η τιμή είναι το κύριο εργαλείο του ανταγωνισμού.⁷⁴ Ακόμα και αν ο καταγγέλλων δεν επιθυμεί τη συνέχιση της παρούσας διαδικασίας, η Επιτροπή τονίζει και επαναλαμβάνει ότι ως διοικητικό όργανο διασφαλίζει την τήρηση του δικαίου του ανταγωνισμού προασπίζοντας το δημόσιο συμφέρον.

Η Επιτροπή ομόφωνα κρίνει ότι ο ΠΣΕΜ, δεν απέδειξε ότι έπαυσε την παράβαση αμέσως μετά την πρώτη παρέμβαση της Επιτροπής, ώστε να κριθεί ως ελαφρυντικό στοιχείο στην προκειμένη περίπτωση.

Όσον αφορά τον ισχυρισμό πως ουδεμίας μορφής ή βαθμού πρόθεση υπήρχε για ποδηγέτηση και/ή άλλως πως του υγιούς ανταγωνισμού ούτε και επίσης πρόθεση εκδικητικής τιμωρίας του παραπονούμενου, η Επιτροπή σημειώνει ότι για τη διάγνωση της παράβασης του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου, δεν απαιτείται αντι-ανταγωνιστική πρόθεση, αλλά εφόσον το αντι-ανταγωνιστικό αποτέλεσμα είναι αντικειμενικά ενδεχόμενο, η σχετική πρακτική είναι απαγορευμένη, έστω και αν οι συμπράττοντες δεν αποσκοπούν στο αποτέλεσμα αυτό.⁷⁵

Όπως έχει κριθεί στην νομολογία, «για να μπορεί να θεωρηθεί ότι διαπράχθηκε από πρόθεση μία παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, δε είναι απαραίτητο η επιχείρηση να είχε επίγνωση του ότι παρέβαινε μία απαγόρευση που θεσπίζουν οι κανόνες αυτοί. Αρκεί προς τούτο το γεγονός ότι δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού».

Στην προκειμένη περίπτωση, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο ΠΣΕΜ ενήργησε χωρίς πρόθεση και αυτό γιατί όφειλε να γνωρίζει πως δια της επιβολής κατώτατων τιμών στα μέλη του, περιόριζε έστω δυνητικά τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά. Εξάλλου, η συμπεριφορά του ΠΣΕΜ, που έφτασε μέχρι το σημείο της αποβολής του

⁷⁴ *Ibid* 56, Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα Léger της 10ης Ιουλίου 2001, Υπόθεση C-35/99.

⁷⁵ Πρβλ. υπόθ. T-213/00, *CMA CGM κ.ά. κατά Επιτροπής*, Συλλ. 2003 σ. II-913, παρ. 174-175. T-213/95 και T-18/96 *Stichting Certificatie Kraanverhuurbedrijf* [1997] II-1739, παρ. 236. T-43/92 *Dunlop Slazenger* [1994] ECR II-441, παρ. 142.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

καταγγέλλοντα από μέλους του, συνηγορεί υπέρ της άποψης ότι ο καταγγελλόμενος δεν μπορούσε να αγνοεί ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Επομένως, η Επιτροπή κρίνει ότι ο ΠΣΕΜ δεν ενήργησε εξ' αμελείας, επιβάλλοντας έμμεσα και/ή αντανακλαστικά κατώτατες τιμές στα μέλη του.

Η Επιτροπή διαφωνεί επίσης με τον ισχυρισμό του ΠΣΕΜ ότι το μόνο του κίνητρο είναι η προστασία και προώθηση των καλώς νοουμένων συμφερόντων των μελών του και η νομική κατοχύρωση του επαγγέλματος του. Ο ΠΣΕΜ, δια της επιστολής ημερομηνίας 19/12/2018, υπέδειξε στα μέλη του την αποδεκτή από αυτόν τιμολογιακή πολιτική και απείλησε δια της αποβολής, όσα μέλη δεν συμμορφωθούν. Το κίνητρο του ΠΣΕΜ για αύξηση των τιμών όσων μελών του χρεώνουν χαμηλά €30-€40 εκπορεύτηκε από τη δυσαρέσκεια του απέναντι στην τιμολογιακή πολιτική των μελών του, που τύγχανε να είναι και ανταγωνιστές των μελών του ίδιου του Διοικητικού Συμβουλίου του ΠΣΕΜ.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή, ασκώντας τη διακριτική της ευχέρεια, προχώρησε στην αξιολόγηση όλων των δεδομένων και στοιχείων του διοικητικού φακέλου, τα οποία και συνεκτίμησε μαζί με όλους τους άλλους παράγοντες, που αναφέρθηκαν πιο πάνω και τέθηκαν από τον καταγγελλόμενο ΠΣΕΜ.

10. Διατακτικό

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, στο πλαίσιο του Νόμου και δη του άρθρου 24(α)(i) του Νόμου 13(Ι)/2008, ως είχε τροποποιηθεί και ίσχυε, προβλέπεται ως βάση υπολογισμού του διοικητικού προστίμου, που θα επιβληθεί σε κάθε επιχείρηση ή ένωση επιχειρήσεων ο κύκλος εργασιών της που πραγματοποιήθηκε κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος της απόφασής της.

Επ' αυτού, η Επιτροπή σημειώνει ότι βάσει και της σχετικής νομολογίας φαίνεται ότι και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την επιβολή προστίμου λαμβάνει υπόψη της τον κύκλο εργασιών που πραγματοποιήθηκε κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος από την έκδοση της απόφασής της.⁷⁶

Η Επιτροπή επισημαίνει σχετικά ότι ο ΠΣΕΜ στις γραπτές του παρατηρήσεις που παραλήφθηκαν στις 21/3/2021, αναφέρεται στον οικονομικό απολογισμό του έτους 2021. Δεδομένου ότι η παρούσα απόφαση της Επιτροπής λαμβάνεται στις αρχές του

⁷⁶ Βλ. Υπόθεση T-410/09, *Almamet v Commission*, [2012], ΕΕ C 32 της 2.2.2013, σ. 17. Υπόθεση C-76/06 P, *Britannia Alloys & Chemicals v Commission*, [2007] Reports of Cases 2007 I-04405. Υπόθεση T-33/02, *Britannia Alloys & Chemicals Ltd κατά της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, Συλλογή της Νομολογίας 2005 II-04973.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

έτους 2023, οπότε οι οικονομικές του καταστάσεις για το έτος 2022 δεν είναι διαθέσιμες, γι' αυτό το λόγο λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές καταστάσεις του έτους 2021, για την επιβολή του διοικητικού προστίμου.

Υπό το φως αυτών των δεδομένων, η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις πρόνοιες του άρθρου 24 του Νόμου 13(Ι)/2008, ως είχε τροποποιηθεί και ίσχυε, ομόφωνα καταλήγει ότι ο ΠΣΕΜ ως «ένωση επιχειρήσεων» αποφάσισε να επιβάλει στα μέλη του έμμεσα ή/και αντανακλαστικά, κατώτατες τιμές τις οποίες θα μπορούσαν να χρεώνουν κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων ζημιών σε μηχανοκίνητα οχήματα και στον καταγγέλλοντα που εφαρμόζε τις μη αποδεκτές από τον ΠΣΕΜ κατώτατες τιμές, επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή της αποβολής του από το Σύνδεσμο κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι το διοικητικό πρόστιμο που δύναται να επιβάλει σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 24(α)(i) του Νόμου 13(Ι)/2008, ως είχε τροποποιηθεί και ίσχυε, είναι μέχρι το δέκα τοις εκατόν (10%) του κύκλου εργασιών της ένωσης επιχειρήσεων ή μέχρι το άθροισμα του δέκα τοις εκατόν (10%) του κύκλου εργασιών κάθε επιχείρησης που είναι μέλος της παραβαίνουσας ένωσης επιχειρήσεων.

Η Επιτροπή ασκώντας τη διακριτική της ευχέρειας και στη βάση των δεδομένων της εν προκειμένω υπόθεσης ομόφωνα έχει αποφασίσει όπως ο υπολογισμός του προστίμου βασιστεί επί του ποσοστού του συνολικού κύκλου εργασιών του ΠΣΕΜ για το οικονομικό έτος 2021, το οποίο είναι αναλογικό προς τον επιδιωκόμενο σκοπό της προστασίας του ανταγωνισμού στην αγορά και εν τέλει των καταναλωτών.

Η Επιτροπή, αναφορικά με τη διαπιστωθείσα παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου σε σχέση με την εκ μέρους του ΠΣΕΜ απόφαση επιβολής έμμεσα ή/και αντανακλαστικά, κατώτατες τιμές στα μέλη του, τις οποίες θα μπορούσαν να χρεώνουν κατά τη διενέργεια εκτιμήσεων ζημιών σε μηχανοκίνητα οχήματα κατά παράβαση του άρθρου 3(1)(α) του Νόμου, συνεκτιμώντας όλους τους εκτεθέντες στην παρούσα λόγους, ως αυτοί έχουν αναλυθεί στο αιτιολογημένο σκεπτικό της απόφασης και λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη σοβαρότητα της διαπιστωθείσας παράβασης, τη διάρκεια της, καθώς και τις ελαφρυντικές περιστάσεις, ως ορίζουν τα άρθρα 42(1) και 24(α)(i) του Νόμου 13(Ι)/2008, ως είχε τροποποιηθεί και ίσχυε, ομόφωνα:

(Α) Υποχρεώνει τον ΠΣΕΜ να τερματίσει πάραυτα τη διαπιστωθείσα παράβαση και να αποφύγει οποιαδήποτε επανάληψη αυτής στο μέλλον, ως το ως άνω σκεπτικό, ενημερώνοντας σχετικά τα μέλη του.

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.

(B) Επιβάλλει διοικητικό πρόστιμο στον ΠΣΕΜ αναφορικά με τη διαπιστωθείσα παράβαση, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο εργασιών του, ο οποίος σύμφωνα με τις καταστάσεις εσόδων εξόδων που απεστάλησαν από τον ίδιο, για το οικονομικό έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου του 2021 ήταν της τάξης των {.....} ευρώ (€{...}), ανερχόμενο σε ποσοστό {.....} {..} επί του εν λόγω κύκλου εργασιών της, το οποίο αντιστοιχεί σε **εκατό είκοσι οκτώ ευρώ και δέκα σεντς (€128.10)**.

Η Επιτροπή καλεί τον ΠΣΕΜ όπως, εντός τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης καταβάλει το επιβληθέν διοικητικό πρόστιμο.

Ανδρέας Καρύδης
Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού

Παναγιώτης Ουστάς
Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού

Άριστος Αριστείδου Παλούζας
Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού

Πολυνείκης-Παναγιώτης Χαραλαμπίδης
Μέλος Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού

A.K.	Π.Ο.	A.A.Π.	Π.Π.Χ.